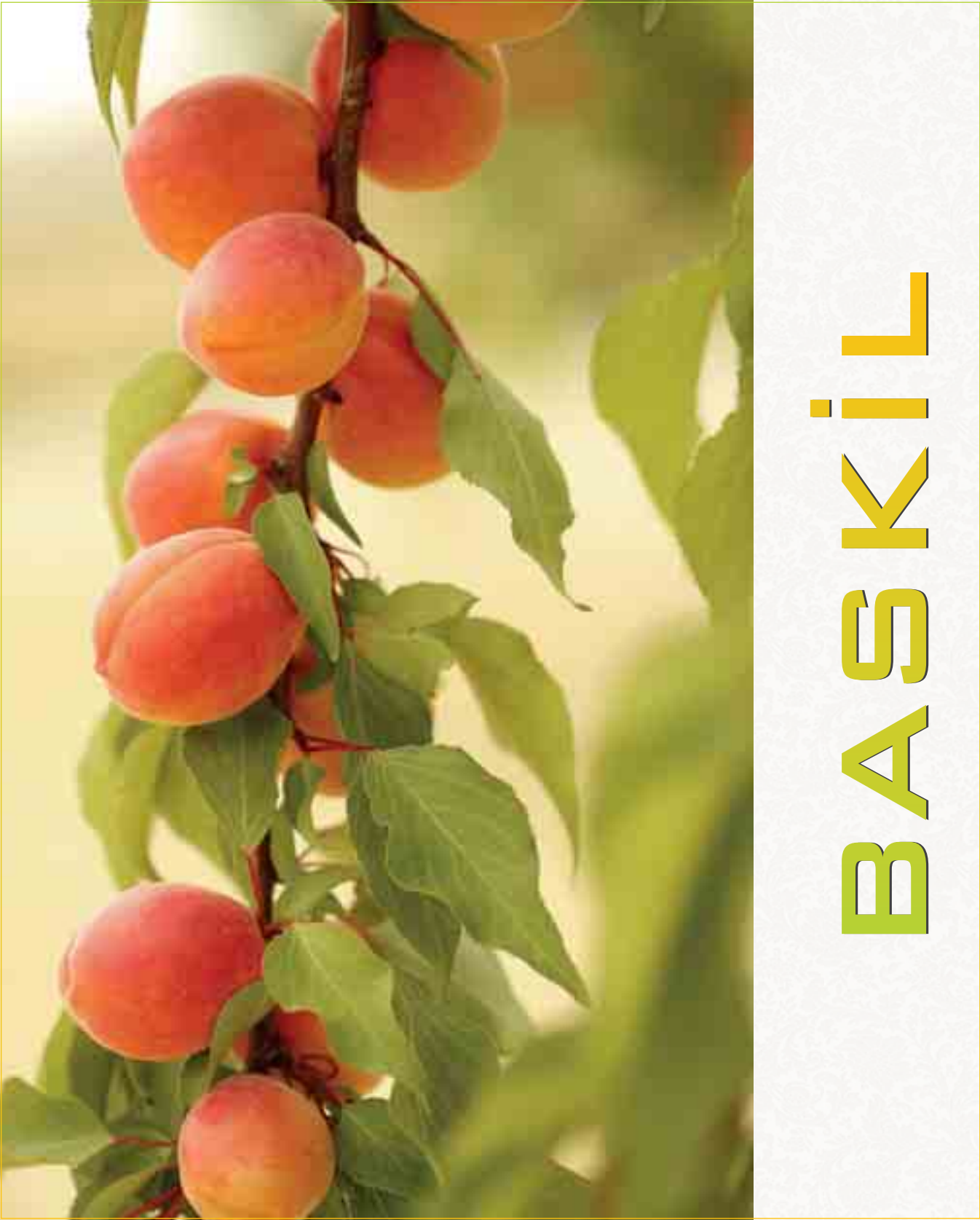

BASIL

Yazarlar / Emegi Geçenler

1. Tarih

Prof. Dr. Muhammet Beşir Aşan
Prof. Dr. Enver Çakar
Prof. Dr. Aydın Çelik
Prof. Dr. Yüksel Arslantaş
Dr. Korkmaz Şen
Şahin Duman

2. Baskil İlçesinin Genel Coğrafi Özellikleri

Doç. Dr. Ayşe Çağlıyan
Prof. Dr. Murat Sunkar
Prof. Dr. M. Taner Şengün
Prof. Dr. Saadettin Tonbul
Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Siler
Doç. Dr. Sevcin Kürüm (Jeoloji)

3. Baskil İlçesi Biyolojisi

Prof. Dr. Lütfi Behçet
Doç. Dr. Murat Kürşat
Prof. Dr. Ahmet Beyarslan
Vahdettin Kürüm (Su Ürünleri)

4. Baskil'de Sosyokültürel Yaşam

Gülsüm Parılday
Prof. Dr. Esma Şimşek
Prof. Dr. Hasan Kürüm
Ahmet Özden Özen

Grafik Tasarım

Kainat ÖZPOLAT / İsmail DELEN

BASKI - ARALIK 2019

Basım Yeri: ÖZKARACAN MABT. VE CİLTÇİLİK SAN. TİC.LTD.ŞTİ
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C Güneşli Bağcılar İSTANBUL

5. Baskil Ekonomisi

Prof. Dr. Kenan Peker
6. Nefes, Semah ve Türküler ile Baskil
Aygün Çam

7. Baskili Yetiştirdiği Bazı Şahıslar

Hüsnü Kalkan
Vahap Tursun
Ercan Erdem
Tayyip Özer
Mustafa Çetiner
Baskil'in Tüm Muhtarları
Gülsüm Parılday
Hasan Kürüm

Fotoğraflar

1. Doç. Dr. M. Taner Şengün
2. Dr. Öğr. Üyesi Cem Ayden
3. Öğr. Gör. Ali Nihat Ulukent
4. Engin Asil
5. İsmail Şen (A.A Muhabiri)
6. Aygün Çam
7. Şahin Duman
8. Muhammet Kürüm

Genel Koordinatör

Prof. Dr. Hasan Kürüm

Maddi Destek

Osman Benzeş

29 EKİM 1938 BASKİL

① Ahmet KOÇAK (Kaymakam) - ② Binbaşı Kuddusi Bey - ③ Baş öğretmen Sakıp
④ Tekel Memuru Çeteli Hafif beyin Eşi Fahrinisa - ⑤ Tahrirat Katibi Mehmet ÖZBULUT
⑥ Hakim Hikmet MEMİKOĞLU - ⑦ Sevkât Mahallesinden Ali ÖZEN (Çavuş)
⑧ Nedim İLHAN - ⑨ Tekel Memurunun Kızı

İÇİNDEKİLER

1. TARİH

6

2. BASKİL İLÇESİNİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

16

3.BASKİL İLÇESİ BİYO- ÇEŞİTLİLİĞİ

72

1.1. Baskil Adının Anlamı ve Kökeni	6
1.2 Baskil Yöresinin Tarihi	7
1.3 Hacı Kaya Sebati Duman	10
1.4 Baskil'de Mezar Taşları	13
1.5 Bilaluşağı Köyü Tarihi Mezarlıkları	14
2.1 Giriş	17
2.2 Baskil İlçesinin Fiziki Coğrafya Özellikleri	19
2.3 Baskil İlçesinin Beşeri Coğrafya Özellikleri	23
2.4 Baskil İlçesinin Ekonomik Coğrafya Özellikleri	30
2.5 Baskil İlçesinin Turizm Özellikleri	40
Baskil İlçesindeki Tescilli ve Tescilsiz Kültür ve Tabiat Varlıkları	42
Akkuş Köyü, Körpınar Höyüğü	44
Tomisa Kalesi	45
Suyatağı Köyü, Işıklar Mezrası Mar Ahron Manastırı	46
Fırat Vadisi, Karaleylek Kanyonu	49
Türbeler ve Ziyaretler	57
Saklıkapı Kanyonu, Akkuşağı Köyü	59
Kömürhan Köprüsü	63
İsmet Paşa Demiryolu Köprüsü	64
2.6 Baskil ve Çevresinin Genel Jeolojik Özellikleri	68
Baskil ve Çevresi Yeraltı Zenginlikleri	68
Depremsellik	69
3.1 Baskil'den Toplanıp Bilim Dünyasına Tanıtılan Baskil Eriteltili (Soyadlı) Yeni Türlerle İlgili Yayınlar	73
3.2 Kara Yosunları (Musci)	76
3.3Mantar (Fungi)	76
3.4 Kelebekler (Lepidoptera)	77
3.5 Baskil'in Tesbit Edilebilen Parazitoid Arıcık Türleri (Bracconidae, Hymenoptera)	78
3.6 Baskil İlçesinde Su Ürünleri	79
4.1 Aile Yapısı	80
4.2.Evlilik Adetleri ve Sünnet Düğünleri	82
4.3.Doğuma ve Ölüme Dair İnanış ve Gelenekler.....	86
4.4 Bayramlar	88
4.5 Halk Hekimliği	89

4. BASKİL'DE SOSYOKÜLTÜREL YAŞAM

80

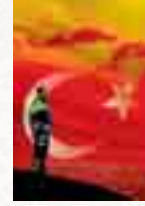
5. BASKİL EKONOMİSİ

109

6. NEFES, SEMAH VE TÜRKÜLERLE BASKİL

114

7. BASKİL'İN YETİŞTİRDİĞİ BAZI ŞAHISLAR

124

4.6 Komşuluk İlişkileri ve Misafir Ağırlama	90
4.7 Halk Oyunları	92
4.8 Sözlü Edebiyat	97
4.9 Yemekler	100
4.10 Baskil'e Dair Fıkraların Kaynağı	106
4.11 "Baskil'li" Tipine Bağlı Olarak Anlatılan Fıkralar	106
4.12 Baskilli Fıkralarından Örnekler	108
5.1 Baskil Ekonomisinin Mevcut Durumu	109
5.2 Baskil'in Ekonomik Gelişmesi İçin Potansiyel Oluşturan Doğal Kaynakları	112
6.1 Baskil Semahları	115
6.2 Türk Halk Müziği Eserleri Bakımından Baskil	116
Kahraman Polis Memuru Şehit Fethi Sekin	121
Baskil Şafak Spor	122
Haco	123
Baskil'in Kahraman Şehit ve Gazileri	124
Baskil'de Görev Yapan Kaymakamlar	126
Baskil'in Belediye Başkanları	127
Baskilli Milletvekilleri	127
Üst Düzey Askeri Şahsiyetler ve Emniyet Mensupları	127
Cumhuriyet Öncesi-Sonrası Kanaat Önderleri, Ağalar ve İdareciler	128
Baskil'in Sevilen ve Eskimeyen Yüzleri	129
Baskil'in Nüktedanları	130
Baskilliler Derneği Mevcut Başkanları	130
Dini ve Manevi Şahsiyetler	130
Şair, Edebiyatçı ve Sanatkârlar	132
Bürokratlar, Resmi ve Özel Kurum-Kuruluşlardaki Yöneticiler	132
Baskil'in Yetiştirdiği Sporcu ve Spor Adamları	135
Baskil'in Yetiştirdiği İş İnsanları	135
Baskil'in Yetiştirdiği Akademisyenler	136
Baskil'in Görevdeki Muhtarları	139
Kaynakça	141
Teşekkür	143
BİR CANDIR CANA CAN KATAR BASKİL'İM	144

1. TARİH

1.1. Baskil Adının Anlamı ve Kökeni

Baskil ilçesi adını, 1926 yılında ilçe teşkilatı kurulduğu sırada, merkez olarak seçilen Baskil adlı köyden almıştır. Bugün Eskibaskil adıyla bilinen bu köy, yeni kurulan Baskil ilçesinin bir mahallesidir. Baskil köyü, adını Herdi aşiretine bağlı Baskil oymağından almıştır. Osmanlı belgelerinde bu oymak için; 1712'de Baskiruşağı, 1760'ta Baskili, 1761'de Baskirli, 1767'de Baskir, 1834'te yine Baskiruşağı, 1840'ta ise Baskil adı kullanılmıştır. 1894/1895 tarihli Mamuretü'l-Aziz Vilayet Salnamesi'nde de köyün adı Baskil'dir.

1.2 Baskil Yöresinin Tarihi

Baskil, Elazığ'ın yeni ilçelerinden biri olmasına rağmen eski çağlardan bu güne önemini korumuştur. Doğusunda Elazığ şehir merkezi, güneydoğusunda Sivrice, kuzeyinde Keban, güneyinde Malatya'nın Kale, Pütürge ve Battalgazi, batısında ise Yazıhan ve Arğuvan ilçeleri bulunmaktadır. Baskil, Fırat'ın hemen yanı başında; Karakaya Baraj gölünün 118 km sahil şeridinde sahip bir ilçedir.

Elazığ ve çevresinin eski çağlardaki durumuna baktığımızda iki yörede yerleşmelerin yoğunlaştığını görmekteyiz. Bunlardan birisi Baskil, diğeri de Altınova yöresidir.

Baskil yöresi, ortalama 1200-1250 m yükseltide bir platodur. Burada dağlar Fırat kıyılarına kadar inmektedir. Dağlardan aşağılara inen büyük derelerin yanında Histikan Deresi gibi alüvyal taşkın ovaları oluşturan küçük dereler mevcuttur. Bu bölgedeki en büyük taşkın ovası Kale'nin güneyindeki alandır. Bu alan dağlardan inen taşkın sularının taşıdığı malzeme ve Fırat'ın biriktirdiği alüvyonlarla şekillenmiştir. İmikuşığı ve Hasıklı bölgesinde

bu ova önemli ölçüde genişlemektedir. Kadıköy'ün sonunda ve Habibuşağı sınırında ise ova daralmaktadır. Bu noktada Fırat, güneydoğuya doğru derin bir vadide akmaktadır. Ovanın çevresindeki tepeler oldukça dik olmasına rağmen aşınmıştır. Bu tepeler boyunca taşkın suları vadiyi oymuş ve derinleştirmiştir. Yörenin diğer bölümlerindeki suların azlığı yerleşmelerin Fırat yakınlarında veya diğer su kaynaklarının yanı başında kurulmasına neden olmuştur. Büyük höyükler (yerleşip yaşanan yer) de Fırat kıyısında yer almaktadır. Fırat'ın yatağındaki değişiklikler höyüklerde küçük çaplı tahribatlar yapmış ve bazılarının diğerlerinden izole olmasına neden olmuştur. Bu nedenle birkaç köy nehir kıyısında yeniden kurulmuştur. Mehmet Özdoğan'ın yüzey araştırması raporlarına göre Baskil yöresindeki yerleşmelerin yarısı Karakaya Barajı'nın suları altında kalmıştır. İmikuşığı bu bölgedeki en geniş höyüktür. Orta ölçekte yeniden iskân edilen höyükler, yaklaşık 11-12 dönümlük alanı kapsamaktadır. Baskil yöresinde yeterli su kaynakları ve uygun arazinin varlığı sayesinde, eski

çağlardan beri yerleşimler olmuştur. Yörede yapılan kazılar bölgenin Neolitik Çağlardan bugüne yaşam alanı olduğunu göstermektedir. Yörede Paleolitik ve Mezolitik dönemle ilgili araştırmalar yapılmamış olmakla birlikte, hemen yakınındaki Keban, Ağın ve Arapgir bölgesinde bu dönemlere ait buluntuların ele geçmesinden yola çıkarak Baskil yöresinde de Paleolitik ve Mezolitik Çağlarda insanların yaşadığı ileri sürülebilir. Yazının bulunmasından önceki devirler; Paleolitik Taş Devri, Mezolitik (Orta Taş Devri), Neolitik (Cıralı Taş Devri), Bakır Çağı, Tunç Çağı, Demir Çağı olarak bilinir. Paleolitik Çağ (Yontma Taş Devri), insanlığın ilk ortaya çıkışından M.Ö. 12.000 yılına kadar sürdüğü kabul edilmektedir. İnsanların mağaralarda ve kovuklarda büyük gruplar / aileler halinde yaşadığı bu dönemde ilk aletler çaytaşı, çakmaktaşı, hayvan kemikleri ve ağaçlardan yapılmıştır. İlkel bir hayat tarzının yaşandığı bu dönemde insanlar avcılık ve toplayıcılıkla geçinmişlerdir. Doğadaki hazır ve avladıkları hayvanlarla beslendiler. Bu devrin sonlarına doğru ateş bulunmuş, çiğ etleri pişirmede ve yırtıcı hayvanlardan korunmada kullanılmıştır. Kıyafet olarak avladıkları hayvanların postlarını giyip soğuktan korunan bu dönem insanları, mağara duvarlarına resimler çizerek ilk sanatsal faaliyetleri başlatmışlardır. Baskil'de bu insanların yaşadığı mağaraların önemli bir kısmı günümüze kadar ulaşmıştır. Özellikle Baskil yöresinin tarihi süreçlerde yoğun olarak iskân edilen bu alanı, bugün de yerleşim yerleri ve üretimin en yoğun olduğu alanlardan birisidir. Paleolitik ve Mezolitik Çağlardan sonraki dönemlerde Fırat'ın Kale ve Baskil sahillerinde önemli yerleşim merkezlerinin varlığı yörede yapılan yüzey araştırması ve kazılarla ortaya çıkarılmıştır. Caferhöyük, Değirmen-tepe, Şemsiyete, İmamoglu, Piro, Köşkerbaba, İmikuşağı gibi höyüklerde yapılan çalışmalarda Neolitik, Kalkolitik, Tunç Çağı, Demir Çağı, Hellenistik, Roma, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait

izler tespit edilmiştir.

Baskil ve çevresinde M.Ö. III. ve IV. bin yıllarında bölgede Subarların yaşadığı bilinmektedir. Hititler Dönemi'nde Baskil'in de dâhil olduğu Harput ve çevresine İşuva denilmekteydi. M.Ö. VIII. ve IX. yüzyıllarda Doğu Anadolu'nun önemli bir kısmı Urartular tarafından idare edilmiş; M.S. I. yüzyıldan itibaren de Roma nüfuzu altına girmiştir. Bu coğrafya Roma-Sasani mücadeleleri esnasında zaman zaman Sasaniler'in eline geçmiş, Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasından sonra ise Bizans'ın idaresinde kalmıştır. Nihayet VII. yüzyılda İslam orduları tarafından fethedilen Baskil ve çevresi, Abbasiler döneminde Tarsus-Erzurum hattı boyunca uzanan ve "Avasım/Suğur" denilen bölgede yer almaktadır. Doğu-batı istikametinde Fırat Nehri'nin geçiş güzergâhında yer alan Baskil, stratejik ve askeri bakımından tarihin her döneminde önem arz etmiştir. Yöre daha sonra tekrar Bizans'ın eline geçmiştir.

1071 yılında Malazgirt Zaferi'nin kazanılmasından sonra Baskil ve çevresi Türk hâkimiyetine geçmiş, Harput'la birlikte, bu bölge önce Çubukoğulları, ardından da Artuklular ve Selçuklular tarafından yönetilmiştir. Bu dönemlerde Baskil'deki Muşar Kalesi'nin önemi büyüktü. Çünkü bu kale Fırat Nehri'nin iki yakası arasındaki geçişleri ve Fırat Vadisi'ni kontrol eden bir konumdaydı. Bu kalede, Selçuklu sultanlarından I. Alaeddin Keykubad yedi yıl kadar hapis kalmıştır. Anadolu'nun Moğol istilasına maruz kalmasından sonra Dulkadiroğulları, ardından da Akkoyunlular ve Safeviler bu coğrafyaya sahip olmuşlardır. 1516 yılına gelindiğinde ise Baskil ve çevresi Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Esasen Osmanlı'dan önce ve Osmanlı idaresinin ilk zamanlarında Baskil diye bir idari bölge yoktu. Baskil ilçesini oluşturan toprakların önemli bir bölümü Harput Sancağı sınırları içerisinde yer alırken, Harput'taki bölümüne nazaran daha küçük bir alanı işgal eden Fırat'ın doğu sahilindeki kısmı ise Malatya San-

cağı'na dâhildi. Osmanlılar kendilerinden önce mevcut olan bu idari yapılanmayı aynen devam ettirmişlerdir.

Osmanlı döneminde Baskil bölgesinin Harput'a bağlı olan kısmı Hersini nahiyesi'ni, Malatya'ya bağlı olan kısmı da Muşar nahiyesi ile Kömri nahiyesini oluşturuyordu. Hersini nahiyesi adını, nahiyenin kurulduğu alanda yer alan ve bugün Hasan Dağı (Haroğlu Dağı) adıyla bilinen Hersini Dağı'ndan, Muşar nahiyesi de adını aynı isimli kaleden alıyordu.

Hersini nahiyesi, bugünkü Baskil ilçe nüfusunu meydana getiren Herdi, Zeyve ve Parçikan aşiretlerinin kurduğu köy ve mezralardan oluşuyordu. Dolayısıyla Baskil coğrafyasının temel Müslüman unsurları da çoğunlukla bu aşiretlerden meydana geliyordu. Öyle ki Harput bölgesindeki aşiret köyleri ve mezralarının olduğu alanlar da Osmanlı idaresinin ilk zamanlarında aşirete göre isimlendirilmişlerdi. Parçikan aşiretine mensup köy ve mezralar daha ziyade Bulutlu Dağı ve çevresinde, akraba olan Herdi ve Zeyve aşiretlerine mensup köy ve mezralar ise Hasan Dağı ve çevresinde yer alıyordu. Drejan (Dirican) aşireti yerleşmeleri Muşar nahiyesinde, İzolu Aşireti yerleşmeleri de Kömri nahiyesinde bulunuyordu. Dolayısıyla bugünkü Baskil ilçe sınırları içindeki alanda yoğun bir aşiret yapılanması vardı. Bu sebeple, Baskil'in Osmanlı dönemi ve öncesindeki tarihini bir bakıma aşiretler tarihi olarak da nitelendirmek mümkündür. Ancak bu yapı Cumhuriyet'in ilanından kısa bir süre sonra bozularak etkinliğini kaybetmiştir.

1518'de Harput Sancağı'ndaki Hersini nahiyesinde Parçikan, Herdi, Zeyve ve Şahaplı aşiret köylerinin yanı sıra Rabat (Rabat-ı Hersini), Sanuk (Yazıpınarı) ve Arındık adlı gayrimüslim köyleri de vardı. Fakat bunların hiç biri bugünkü ilçe sınırları dâhilinde yer almamaktadır. Nitekim Yazıpınarı ve Arındık köyleri Elazığ Merkez ilçeye bağlı olduğu gibi, Sancaklı köyü yakınında yer alan, fakat günümüze sadece harabesi ulaşmış olan

Rabat köyü de yine Elazığ Merkez ilçe sınırları içinde yer almaktadır.

Kadıköy ve Pınarlı köylerini de kapsayan İzolu aşiret yerleşmeleri ve Sersük (Tatlıpayam), Malatya'nın Kömri nahiyesinde, bu aşiretlere mensup olmayan Şeyh Hasan, Höyük (Höyük), Berete (Bozoğlak) ve Ataf (Kumlutarla) köyleri de yine Malatya'nın Muşar nahiyesi sınırları içerisinde bulunuyordu.

1650-1750 yılları arasında, bundan önce Muşar'a bağlı olan Höyük, Ataf, Şeyhasan ve Berete köylerinin Malatya'nın Arguvan nahiyesine bağlı olarak görmekteyiz. Bu nahie bir müddet sonra kazaya dönüştürülmüştür.

1775 yılına geldiğinde, Keban ve Ergani madenleri idari açıdan birleştirilerek bir eminin (yönetici) idaresine verilmiş, daha sonra buna başka madenler de ilave edilerek Ma'âdin-i Hümayun Emaneti kurulmuştur. Bu idari birimin oluşturulmasından sonra 1782'de yeni bir idari bölge olarak "Herdi nahiyesini görmekteyiz. Bu durumda, Herdi aşiretini oluşturan köylerin müstakil bir nahiyeyi oluşturacak şekilde teşkilatlandırıldığını söyleyebiliriz. Yine aynı şekilde, Zeyve ve Parçikan aşiret bölgeleri de ayrı birer nahie olarak teşkilatlandırılmışlardır.

XIX. yüzyılın ortalarında Harput eyalet merkezi olunca Baskil ilçesini oluşturan köyler de merkez kaza olan Harput'a bağlanmıştır. Bu yüzyılın son çeyreğinde ise Mamuret-ül-Aziz adıyla yeni bir idari birim oluşturulmuş, Baskil bölgesinde yer alan köylerin çoğu merkeze, Arguvan'a bağlı olan yerler (Ataf, Höyük, Berete, Kale ve Şeyh Hasan) ise Keban'a bağlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin yıkılması ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasından sonra Mamuret-ül-Aziz ismi Elazığ olarak değiştirilmiş ve 1926 yılında yapılan idari düzenlemeler çerçevesinde Baskil ilçesi kurulmuştur. Bu sırada Keban ilçesine bağlı bulunan Arguvan nahiyesi Malatya iline bağlanarak müstakil bir ilçe hâline getirilirken, Ma-

latya'ya bağlı bulunan Muşar bucağı da Baskil ilçesine dâhil edilmiştir.

1926 yılında Baskil ilçe teşkilatı şimdiki bulunduğu yere 4 km mesafede bulunan Baskil (Eskibaskil) Mahallesi'nde kurulmuştur. Fakat 1928 yılında Nazaruşağı Mahallesi'ne, 1929 yılında Şefkat köyüne, kısa bir müddet burada kaldıktan sonra da tekrar Baskil (Eskibaskil) Mahallesi'ne nakledilmiştir. Demir yolunun yapılmasından (1933) sonra ise ilçe teşkilatı bugünkü yerleşim yerinde yani Baskil kasabasında kurulmuştur.

Baskil kasabası önceleri birbirine uzak 4 mahalleden meydana geliyordu. Bunlar; Baskil, Nazaruşağı, Odabaşı ve Şefkat adlı mahallelerdi. Bugün ilçenin merkez bucağından başka, Kuşsarayı (İzolu) ve Aydınlar (Muşar) isminde iki bucağı daha vardır. Kuşsarayı, hâlen devlet demir yolları üzerinde bulunan Bekirhüseyin köyünde, Aydınlar bucağı ise Fırat Nehri'ne 8 km mesafede yer alan Aşağıkuluşağı köyündedir. İlçeye bağlı toplam köy sayısı ise 62'dir.

1.3 Hacı Kaya Sebati Duman

Baskil tarihini anlatılırken Hacı Kaya Sebati DUMAN'a yer vermek gerekir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda çok önemli görevler üstlenen ve üstlendiği her görevi başarı ile tamamlayan, Hacı Kaya Sebati DUMAN yörede İzol, Kadıoğlu olarak bilenen günümüz Duman ailesinin mensubu olarak 1876 yılında Baskil Kadıköy'de doğdu. Üç kıtada hüküm süren Osmanlı İmparatorluğu'nun en zor ve sıkıntılı yıllarında dünyaya gelen Hacı Kaya kendisini idari, sosyal ve siyasi sahalarda şahsi kabiliyeti ve deneyimi ile tam olarak yetiştirdi.

Mensubiyetinin geçmiş tarihi hafızasını kaybetmeden günümüze kadar taşıyıp, öz benliğini koruyarak geleceğe taşıyan önemli şahsiyetlerden biri olarak, yaşamı boyunca hep ülkenin birlik ve beraberliği için mücadele etti.

Hacı Kaya, yaşadığı 1876-1962 yılları arasında, ülkenin içinde bulunduğu zor durumdan çıkması için büyük gayret ve katkıları olan bir vatanperverdir. Hacı Kaya, Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkmasıyla birlikte arkadaşlarıyla birlik-

te Elazığ'da Vilayeti Şarkıye Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini kurmuş, vatanın tehlikede olduğunu bütün Şark vilayetlerine duyurmuş ve Elazığ'dan Mustafa Kemal Paşa'ya çektiği bir telgrafla: "Başta Elazığlılar olmak üzere bütün Şark vilayetleri arkanızdadır." demiştir.

Nutuk'ta: '...Hacı Kaya'nın üç bin silahlı çıkarabilecek bir aşiret reisi olduğu' belirtilmiş ve Kazım Karabekir Paşa da "İstiklal Harbimiz" adlı eserinde: 'Hacı Kaya, Milli Mücadelenin her safhasında ve Cumhuriyet Dönemi'nde daima Mustafa Kemal Atatürk'ün Elazığ'la ve Şark vilayetleri ile maddi ve manevi temasını sağlamıştır.' şeklinde bahsetmiştir.

Kafkas Cephesi'nde savaşa iştirak eden Hacı Kaya'ya "Kırmızı Kurdeleli Harp Madalyası" şu ifadelerle takdim edilmiştir: 'Bin üç yüz otuz iki ve otuz üç seneleri harbinde Kafkas Cephesi'nde harbe iştirak eylemek suretiyle fedakârı sayu gayret göstermiş olduğunuzdan dolayı namı aktesi hümayun hazreti padişahi olarak sana harp madalyası verildi.' Tuğra-yi Hümayun (mühür) Harbiye Nazırı Enver. Elaziz Vilayeti Meclisi Umumi azasından İzollu Hacı Kaya Sebati Efendi, 30/7/33 mühür.

Anadolu insanının savaşın gerçeğiyle yüzleştiği o acı, hassas ve elim dönemde, İzol-Kadıköy'de de bir iâşe merkezi tesis ettirilerek mültecilerin her türlü zaruri ihtiyaçları Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesince karşılanarak, sıcak yemek it'amı temin ettirilse de Kadıköy ve civar köyleri buraya gelen mültecilere ve diğer savaş bölgelerine ellerinden gelen yardım ve desteği esirgemediğine dair belgeler bulunmaktadır.

Hacı Kaya ayrıca Kadıköy'ün altında Kömürhan Boğazı'nda Fırat'ın üzerine yapılan ilk dev ahşap köprü'nün yapımında da büyük emek harcamıştır.

Divân-ı Harb-i Örfi Mahkemesi'nde yargılandığı sırada arkadaşlarıyla birlikte 12 Mart 1919 tarihinde Vilayat-ı Şarkıye Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti'nin

Musa Herdi Sancağı

Elazığ şubasını kurar ve ilerleyen günlerde bu cemiyetin başkanlığını üstlenir. Bununla birlikte ayrıca vatan müdafaasında çok etkili olan bu cemiyetlere, ‘İzollu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’ni de kurarak katar.

Hacı Kaya, gayri resmi katıldığı Erzurum Kongresi’nde Mustafa Kemal’in yanında çalışmış ve onu Sivas Kongresi’ne giderek destekleyenler, nakdi yardımda bulunanlar arasında yer almıştır. 4 Eylül 1919 tarihinde başlayan Sivas Kongresi’ne bizzat giderek, giderken de Elazığ’da Osmanlı kasalarına el koyup, 30.000 altını (Parasız mücadele edilmez diye) Sivas’ta Mustafa Kemal Paşa’ya ulaştırmıştır.

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Heyeti Temsiliye reisi Mustafa Kemal Paşa: ‘Elazığ Müdafai Hukuk Reisi Hacı Kaya Sebati Bey’e, İzol Hukuk Cemiyetlerine, Ankara, 21/Şubat/336’ ve ‘Ankara, Bila Numara, 9/Nisan/336, İzol Aşiret Reisi Hacı Kaya Sebati Bey’e, İzollu Müdafaa-i Hukuk Heyetine...’ hitaplarıyla Hacı Kaya’ya birçok telgraf göndermiştir.

Sonraki yıllarda da Hacı Kaya için “Müdafaa-i Hukuk Reisi Sabıkı Hacı Kaya Sebati” şeklinde bahsedilmiştir.

İzoli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti reisi olarak Hacı Kaya oluşturduğu birliklerle Maraşa giderek Maraş’ı işgalden kurtarmaya çalışan birliklere destek verdiğinden Mustafa Kemal Paşa tarafından kendisine: “C.12/8/336 İzolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Aşireti Reisi Hacı Kaya Bey’e ve Hissiyatı Vatanperveranesine teşekkür ederiz. Kahramanmaraşlı kardeşlerimizin imdatlarına şıtap eden Kuvvayı Milliye’nin fedakarlıklarıyla sevgili Maraş’ımızın tahliyesinde muvafakiyyet hasıl olmuştur.” denilerek teşekkür edilmiştir.

Hacı Kaya’nın yurtseverce verdiği mücadele ile Sivas Kongresi’ne sağladığı katkı ve verdiği destek, Sivas Kongresi Heyeti Temsiliyesi adına Mustafa Kemal Paşa tarafından “... Yurtseverce çabalarınızın artması Sivas Kongresi Genel Kurulu’nca teşekkür ve övgüye layık görülmüştür...” denilerek teşekkür ve övgüye layık görülmüştür.

Hacı Kaya buna karşılık Sivas’da Heyet-i Temsiliye Reisi Muhterem Mustafa Kemal Paşa’ya: “Sırf kendi menafi-i hasiseleri uğrunda, din-i millet-i islamiye ile mücehhez millet ve memleketi, düşmanlarımızın âmâl-i ihtiraskâranelerine kurban etmek isteyen hain-i vatan bir kaç serserinin tezvirat-ı denaetine karşı yapılan hidemat-ı naçizanemin şayan-ı takdir, acizleri için pek büyük bir şeref ve bahtiyarlıktır ...” diyerek Sivas Kongresi’ne gönderir.

Elazığ’da kurulan İstiklal Mahkemesi’nde, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasında hayatını hiçe sayarak cansiperane fedakârlıklar ve kahramanlıklar gösteren, başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere birçok devlet adamıyla birebir çalışmaları olan Hacı Kaya da yargılanmıştır.

İstiklal Mahkemesi reisi Mazhar Müfit Bey, Hacı Kaya’ya: “Kürt müsün? Türk müsün?” diye sorar. İzol Aşiret-i reisi Hacı Kaya Sebati: “Ben Türk’ün Kürdüyüm.” şeklinde tarihi öz benliğinin aidiyetini ifade eden “Ekrâd-ı Türkmanan” ce-

Hacı Kaya

vabıyla etnik farklılık üzerinden ayrılık ve fitne tohumları ekmek isteyenlere bir ders verdi.

Hacı Kaya’ya İstiklal Mahkemesi Başkanı Mazhar Müfit Bey’in şu tebligatıyla sürgün kararı tefhim ediliyor. (1-Hacı Kaya, 2-Yümnü Kulu, 3-Bedri Çarsancaklı, 4-Haşım Karacımışit, 5-Halil Bulut, 6-Jandarmadan Emekli Mehmet Ağar). Tebligat aynen şöyle:

Reis Mazhar Müfit Bey:

-Beyler, sizlerin yapmış olduğunuz hizmetler bizlerce malum ve müsellemler. Biliniz ki karar bizim değildir. Merkez-i Hükümetindir. Erbab-ı nüfuzu, Mıntıkai nüfuzundan uzak-

laştıracamız. Üzgünüz. Bir ay hazırlık dönemi veriyoruz, gidip hazırlığınızı yapınız.

İçlerinden sadece Bedri Bey diyor ki: “Asilerin ruhunu şad etmiş olursunuz”. Huzurundan çıkıyorlar, bir ay zarfında da hazırlıklarını görüyorlar (Artık yol görünüyor).

Yaptığı mücadele ve fedakarlık karşısında Hacı Kaya, haksız yere Konya’ya sürgüne gönderildiğinde, “Ne yaparsanız yapın, beni bu milletten ve devletten koparamazsınız” diyerek kendi özündeki vatanseverlik örneğini vermiştir.”

Çıkarılan bir afla sürgün bitmişti ve Hacı Kaya, Bedri Çarsancaklı, Yümnü Kulu, Haşim Karacimşit, Halil Bulut ve Jandarmadan Emekli Mehmet Ağar artık memleketlerine dönüyorlardı.

Az bir zaman sonra Atatürk, bizzat Hacı Kaya’yı Çankaya’ya çağıttı. İlk teklifi dilediği bölgeden milletvekili (mebus) olmasıdır. Teklif adeta emir mahiyetindedir. Hacı Kaya her zamanki samimi ve ciddi tavrıyla: “Ben vatani görevimi yaptım.” diye nazikâne geri çevirir. Ata’nın çağrı ve teklifleri bir iki defa daha tevali eder ise de her seferinde cevap aynıdır. Atatürk’ün 1938 yılında Elazığ’a yaptığı seyahatte Hacı Kaya’yı çağırıp kısa bir müddet görüşürler (başkası yok). İşte bu görüşme Atatürk’le Hacı Kaya’nın son görüşüp konuşması olmuştur. Sonraki yıllarda İnönü de Hacı Kaya ile görüşüp milletvekilliği teklif etse de o, Atatürk’e verdiği cevabı tekrarlayıp kabul etmemiştir.

07.06.1962 tarihinde saat 11.20’de vefat eden Hacı Kaya’nın Türk bayrağına sarılı naaşı askerî merasimle Harput mezarlığına defnedilmiştir.

1.4 Baskil’de Mezar Taşları

İslam kültüründe ölüm ile yaşam arasını sembolize eden son maddi kültür unsurlarından birinin de mezar taşları olduğu söylenebilir. Mezar taşları, hayatta kalanların ahrete gidenler için göstermiş oldukları vefa simgelerinden biridir. Yapıldıkları form ve üzerlerinde yer alan yazı ve semboller ile birlikte değerlendirildiğinde adeta birer tarihi vesika (Tapu Senedi) niteliği taşımaktadırlar. Baskil yöresindeki mezar taşları da bu anlamda değerlendirilebilir. Günümüze sağlam ulaşan ve tarihi bilinen mezar taşları daha çok Osmanlı son dönemlerine aittir. Ancak, üzerlerinde yer alan semboller daha eski tarihlere dayanmaktadır. Osmanlı Dönemi’nde tarihlenen bu taşların üzerinde yer alan birkaç sembol dışında birçoğu Osmanlı Dönemi mezar taşlarının genel özelliklerini yansıtmaktadırlar.

Osmanlı Dönemi mezar taşları genel olarak Şahideli ve Sandukalı olmak üzere iki ana tipe ayrılır. Cinsiyet ve statülerine göre kendi aralarında da şahidelerin başlıkları başta olmak üzere farklılıklar göstermektedirler.

Üzerlerinde taşıdıkları yazı stili ve anlamlarıyla edebiyatın, İslami ilimlerin, tarihin ve sosyoloji gibi bilim dallarının konusunu oluştururlar. Süsleme, semboller ve tipolojileriyle sanat tarihi ve plastik sanatların, başlıklarıyla ve üzerindeki günübirlik kullanım eşyalarının tasvir edilmesiyle etnografya gibi ilimlerin konusunu oluşturmaktadırlar.

Bazı taşlarda ölüm ile ilgili hadis ve ayetlerin yazılı olduğu görülürken bazılarında ise kandil motifi gibi semboller ile anlamlar yüklenmiştir. Bu sembollerin başında: kılıç, kama ve kalkan gelmektedir. Kılıç ve kama; gücün, iktidarın, adaletin cesaretin ve yiğitliğin sembolüdür. Beden ve ruhun birbirinden ayrılmasına, erkeklige, doğaüstü güçlere hükmetme ve şeytanlara (kötülüklere) karşı zaferi temsil eder. Kılıç özellikle İslamiyet’te insanın kendi nefesine ve kâfirlere karşı sürdürdüğü cihadın sembolüdür.

Kalkan, savaşçı olduğunu sembolize eder. Hançer gibi motifler hayatın kısa sürdüğünü anlatır. Bu motife Orta ve İç Asya’da da sık sık rastlanılır. Kurban, yemin, itaat, sadakat gibi önemli konuların sembolü olmuş ve ölünün ruhunu şeytan ve kötülüklerden koruduğuna inanılmıştır.

Çarkıfelek motifi, hayatın sürekliliğini ve bir hayatın bitip diğerinin başlayacağını aslında ölüm denen bir şeyin olmadığını sembolize etmektedir.

Bilaluşağı Köyü Tarihi Mezarlıkları

Geometrik motifler, özellikle Selçuklu- lar Devri'nde de sıkça kullanılmıştır. Sık sık kullanılan geometrik motifler: nokta, çizgi; kare, dikdörtgen, üçgen, daire, yıldız gibi birçok geometrik şeklin birleşmesinden meydana gelmektedir. Kırık, eğri ve düz çizgilerle geometrik şekillerin birleştirilmesinden geometrik kompozisyonlar oluşur. Bu kompozisyonları mezar taşlarında görmek mümkündür. Ayrıca çeşitli malzemelere uygulanan kare ve dikdörtgenler yeryüzünü, yarım daireler ve üçgenler ise gökyüzünü temsil etmektedir. Aynı motiflerin devamlı şekilde tekrarı evrendeki başlangıç ve bitiş noktalarının belli olmayışını da ifade etmektedir.

Mührü Süleyman motifi, farklı kültürlerde ve dönemlerde çeşitli anlamlar

yüklenen bu sembol özellikle; güç, hikmet yahut ilahi himaye beklentisiyle bir tılsım olarak görülmüştür. Putperest toplumlarda da kutsal sayılmış, tarih boyunca pek çok millet ve kültür tarafından kullanılmış, çeşitli sanat eserleri üzerinde işlenmiş ve taşınmıştır. Altı yönünün sembolik olarak insanın yüzünü; matematikte ilk mükemmel sayıyı; dünyanın altı günde yaratılmasını ve temsil ettiği insanı şer güçlerden koruyan tılsım olduğu gibi farklı fikirler de öne sürülmüştür.

Kandil Motifi: Anadolu'da olduğu gibi Baskil yöresinde de mezar taşlarında yaygın kullanılan motiflerin başında kandil motifi gelir. Bu motif, ölünün yolunu aydınlatıcı bir mana ile yüklü

olduğunu temsil eder. Bazı mezar taşı örneklerinde kandilin gövde kısmında "Allah" yazdığı için "Yaratıcı" yı sembolize eder. Mezarda yatan kişinin kabrini aydınlattığına, onu karanlıklardan yani bilinmeyen tehlike ve felaketlerden koruyacağına inanılır. Nur Suresi 35. Ayette: "Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun temsili içinde lamba bulunan kandil gibidir. O lamba bir billur içindedir, o billur dahi inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya ve batıya ait olmayan mübarek bir ağaçtan çıkan yağdan tutuşturulur. Onun yağı neredeyse kendisine ateş değmese bile ışık verir. Bu ışık nur üstüne nurdur. Allah dilediği kimseyi nuruyla hidayete erdirir." buyrulmaktadır. Bu açıdan kandil motifine oldukça önem atfedilmektedir.

1.5 Bilaluşağı Köyü Tarihi Mezarlıkları

Baskil ilçesi Bilaluşağı köyünde tarihi bir mezarlık mevcuttur. Bu mezarlıkta her biri kendine özgü motif ve şekilde pek çok mezar taşı mevcuttur. Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan bu tarihi mezarlık, Yukarı Fırat Kültür Sanat ve Kalkınma Derneği Başkanı Aygün Çam tarafından bugünlerde tekrar gündeme getirilmiş; Elâzığ Valiliği ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün konuya sahip çıkması beklenmektedir.

Şakir BENZEŞ Kültür Merkezi

2.BASKİL İLÇESİNİN GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

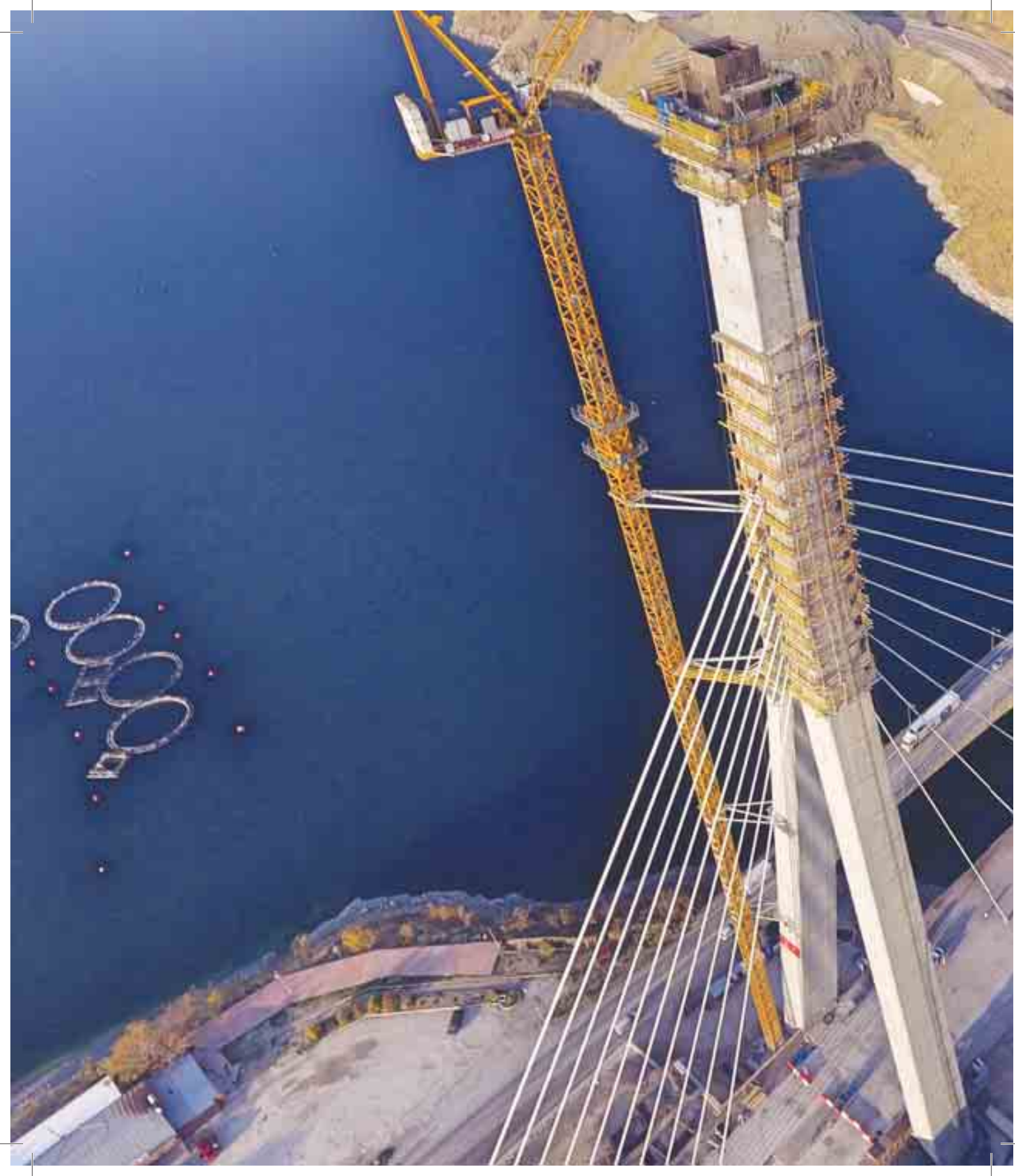
2.1 Giriş

Baskil ilçesinin suları Fırat Nehri tarafından drene edilmektedir. Fırat Nehri ve kolları tarafından toplanan sular, Karakaya Baraj Gölü'ne dökülmektedir. Yörede D-B (Doğu-Batı) doğrultulu dağlık kütleleri enine yaran Fırat Nehri, Kömürhan gibi önemli bir boğazı oluşturmuştur. Bu boğaz sayesinde genelde karasal iklim özelliklerinin görüldüğü ilçede, güney-güneybatıdan gelen nemli ve sıcak hava kütlelerinin etkisinde kalmaktadır.

Baskil, 20505 nüfuslu bir ilçedir (2014 yılında Yürekli (Berişal) ile 2017 yılında Sultanaşağı köyleri Baskil'den ayrılarak Merkez ilçeye bağlanmışlardır). İdari sınırlara göre ilçenin yüzölçümü 1318 km2 olup bu değer Elazığ il alanının (9383 km2) % 13'üne karşılık gelmektedir. Cumhuriyetle birlikte hız kazanan demiryolu yapım çalışmaları sonrasında doğu ve güneyi batıya bağlayan hattın Baskil havzasından geçmesi ve bir istasyonun yapılmasıyla birlikte Baskil gelişmiştir.

İlçe genelinde tarımsal faaliyetler birinci sırada yer almakla beraber kayısı üretimi en önemli faaliyet olarak sürdürülmektedir. Baskil ilçesi tarihi dönemlerden beri önemli yol güzergâhı üzerinde yer almıştır. Ancak, Baskil günümüzde şehirlerarası karayolu ulaşım dışında kalması nedeniyle fazla gelişme gösterememiştir.

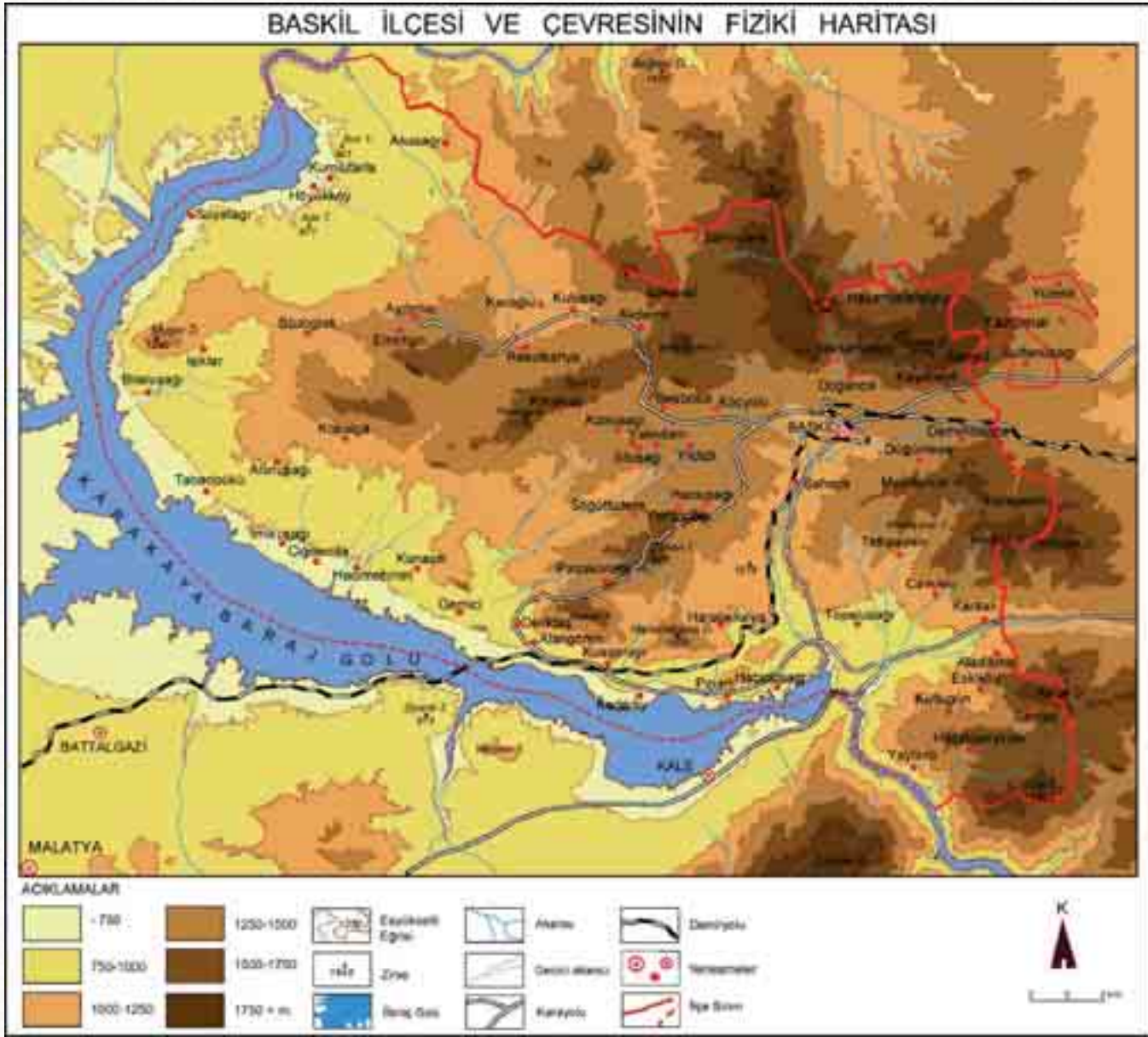

2.2 Baskil İlçesinin Fiziki Coğrafya Özellikleri

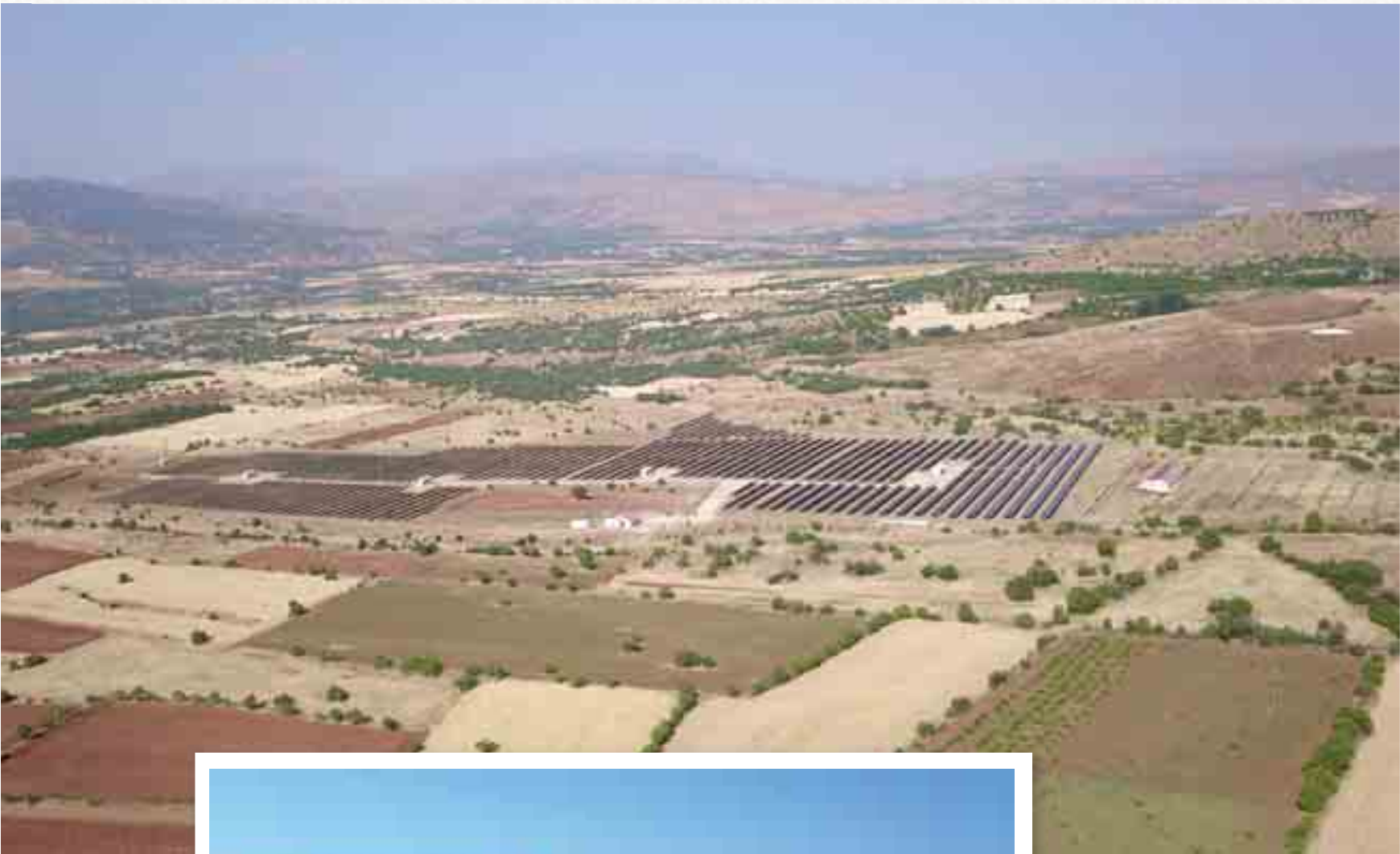
Baskil ilçesinin de içerisinde yer aldığı Doğu Anadolu Bölgesi, sıkışık yüksek dağ sıraları, 2000 m ortalama yükseltisi ile yurdumuzun diğer bölgeleri arasında ayrı bir yeri olup bu özellikleriyle genelde yüksek ülke karakteri göstermektedir. Baskil ilçesi, Baskil havzası ve baraj gölü kıyısında dar bir şerit dışında kalan diğer alanları dağlık ve plato alanlarından oluşmaktadır. (Harita 1). Kuzeyde Piran Dağları, kuzeydoğuda Hasan Dağı, en güneyde Karga, doğuda Bulutlu, batıda Muşar dağları önemli dağlık alanları oluşturmaktadır. Bunlardan Hasan Dağı oluşum ve kütleli yapısı ile diğer dağlık kütlelerden ayrılmaktadır.

Harita 1 Baskil İlçesi ve Çevresinin Fiziki Haritası (Çağlıyan, 2002).

Baskil ile özdeşleşmiş olan Baskil havzası, ortalama 1200-1250 m yükseltilerinde, kuzeyde Hasan Dağı (Torelartef Tepe 2136 m), güneyde Bulutlu Dağı (Çal Tepe 1896 m) ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırlar içinde bir depresyon alanına karşılık gelen havza, kuzey ve güneyde sol yanal, batıda sağ yanal atımlı fayların hareketi sonucu oluşmuştur. Bu tip bir oluşum pull-apart havzalara özgüdür. Kabaca D-B doğrultusunda uzanan dikdörtgen şeklindeki havza 185-200 km²'lik bir alan kaplamaktadır. Baskil havzası, Hasan Dağı çevresinde yer alan diğer havzalardan (Birvan, Kuzova) farklı olarak ova karakteri belir-

gin bir alandır. Kaynağını Hasan Dağı güney yamaçlarından alan akarsular büyük birikinti koni ve yelpazeleri oluşturarak havzayı doldurmuştur. Baskil Ovası'nın güneyinde kaynağını Bulutlu Dağı'ndan alan akarsuların oluşturduğu birikinti konilerinin etek kesimleri Şefkat Deresi tarafından yarılarak birikinti konisi sekileri oluşmuştur. Baskil Ovası'nı güneyde Fırat Nehri'ne bağlayan Geli Çayı Boğazı, K-G yönünde açılmış, 10 km uzunluğunda bir yarma vadi özelliği göstermektedir.

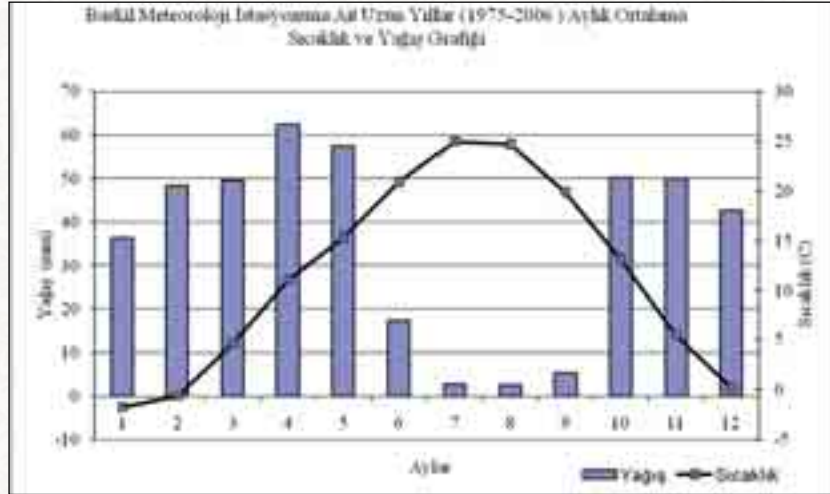
Baskil'de yıllık ortalama 25,4 günlük kar yağışının 20,7 günü kış mevsimindedir. Yıllık ortalama 39 gün olan karla örtülü günlerin 32,6 günü de kış mevsiminde görülmektedir. Maksimum kar kalınlığı şubat ayında 38 cm olarak ölçülmüştür. (Tablo 1)

Baskil Meteoroloji İstasyonu verileri (1979-2006) ve Thorntwaite yöntemine göre yöre iklimi; C1 B12 d b1 2 yarı nemli-yarı kurak, orta sıcaklıkta (Mezotermal) su fazlası kış mevsiminde ve orta derecede olan karasal iklime yakın iklim tipindedir.

Baskil havzasının sularını drene eden Geli Çayı iki ayrı kolun birleşmesiyle oluşmuştur. Kaynağını Hasan ve Bulutlu dağlarından alan akarsuların birleşmesinden oluşan Şefkat Deresi birinci kolu, havzanın batı ve kuzeybatı bölümünün suyunu drene eden Baskil Çayı ise ikinci kolu oluşturmaktadır. Baskil Ovası güneybatısında birleşen bu iki kol, Geli Çayı adını alarak ovayı terk etmektedir.

Yörede tarım açısından önemli olan havza tabanı genç oluşumlu kolüvyal topraklarla kaplıdır. Havza tabanında görülen kırmızı rengin hâkim olduğu bu topraklar Pleyistosen'in daha yağışlı ve sıcak dönemlerin izlerini taşımaktadır Dağlık alanlar ise kırmızımsı, kahverengi topraklarla kaplıdır. Yörede yaşanan şiddetli erozyonla yüksek ve eğimli alanlardaki toprakların önemli bölümü taşınarak çıplak alanlar genişlemektedir.

Yöredeki ormanlar 900-950 m yükseltilerinden başlayıp, 1950-2000 m'lere kadar devam etmektedir. Bu alan bütünüyle kuru ormanların (meşe-ardıç) yaygın olduğu doğal orman kuşağında yer almaktadır. Meşelerin yoğunlukta olduğu, meşe ve ardıçlardan oluşan kuru ormanlarla kaplı olması gereken yörede, geçmişten günümüze yaşanan aşırı tahribata bağlı olarak orman alanları azalmıştır. Ancak doğal bitki örtüsünün tahribi sonucu yaşanan şiddetli erozyonu önlemek için yapılan ağaçlandırma çalışmaları önemli ölçüde başarılı olmuştur. Öyle ki ağaçlandırma çalışmalarıyla Bulutlu Dağı'nın kuzey yamaçları yeniden orman alanına dönüşmüştür.

Şekil 1 Baskil Meteoroloji İstasyonuna ait uzun yıllar aylık ortalama sıcaklık ve yağış miktarları (1979-2006)

2.3 Baskil İlçesinin Beşeri Coğrafya Özellikleri

Baskil ilçesinde, yerleşmelerin yer seçimi, kuruluş, gelişmelerinde ve dağılışlarında coğrafi olayların etkisi belirgindir. Topoğrafya, tarımsal araziler ve su kaynakları yerleşmeler üzerinde etkili olmuştur. Bu özellikler nedeniyle ilçe genelinde çok mahalleli köy yerleşmeleri görülmektedir. Dağınık ve toplu yerleşme özelliklerinin görüldüğü alanda, Baskil kasaba özelliği göstermektedir.

Karakaya Baraj Gölü altında kalan tarihi yerleşmelerde yapılan kurtarma kazılarına göre Elazığ ve Malatya yöresinde

yerleşme tarihinin çok eskiye dayandığı belirlenmiştir. Bu açıdan Baskil'e bağlı İmişkuşağı, Tabanbükü, Habibuşağı, Kaleköy ile Malatya'ya bağlı Değirmen-tepe, Piro, Köşkerbaba, Şemsiyetepe, İmamoğlu höyüklerinde yapılan kazı çalışmaları yerleşme tarihini açıklaması bakımından önemlidir.

Baskil ilçesindeki yerleşmelerin çoğunluğu toplu yerleşme şeklindedir. Genellikle tarım alanlarını boş bırakılması, suyun az olması nedeniyle suya bağımlılık ve relief şartları toplu yerleşmelere

neden olmuştur. Beşeri faktörlerin etkili olduğu toplu yerleşmelerin çoğunluğunda evler, bir cami ve çeşme etrafında kümelenmişlerdir. Köy ve mahallelerdeki evlerin arasındaki mesafeler çok az veya evler birbirine bitişiktir. Bu yerleşmeler genellikle Baskil Ovası'na bakan Hasan Dağı ve Bulutlu Dağının eteklerinde ve plato yüzeylerinde toplanmıştır. Yine birer boşalma havzası özelliği gösteren düz alanlar ve çevreleri yerleşmelerin yoğun olduğu alanlardır (Harita 2).

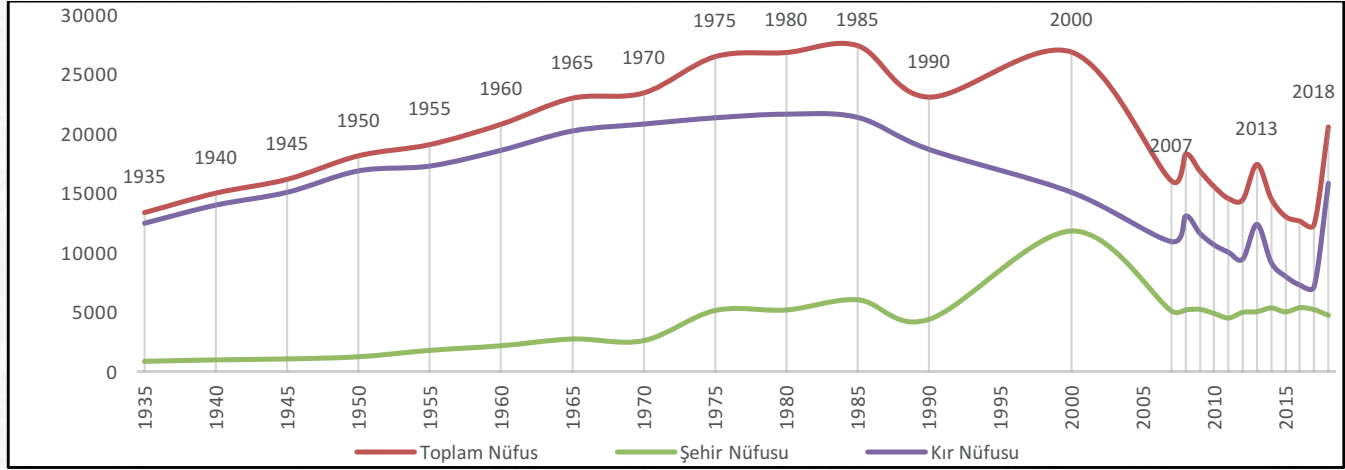
Harita 2 Baskil İlçesi'nde Köylerin Dağılışı (Çağlıyan, 2002).

Baskil ilçesinde genel olarak mahalleli köyleri görmekteyiz. Daha önce de belirtildiği gibi suyun az olduğu yerlerde örneğin Karakaya Baraj Gölü kenarında olan yerleşmelerin genellikle bağlıları ya yoktur ya da az sayıdadır. Ama su probleminin olmadığı ve yükseltinin arttığı yörelerde köylerin bağlıları da ekonomik faaliyet alanlarına bağlı olarak artmaktadır. Devamlı oturan ve köyün birer mahallesi olan bu yerleşme ünitelerine yörede mezra adı verilmektedir. Ancak buradaki mezralar geçici iskân şekli olmayıp, sürekli oturan ünitelerdir. Bir köyün yakınında ziraata elverişli arazi az olduğunda veya nüfus arttıkça mevcut yerler bu nüfusu beslemeye kafi gelmediği takdirde bazı kimseler daha uzaklarda ekim alanı temin etmeye ça-

lışırlar. Elde ettikleri bu sahalara evler yaparak orada devamlı bir surette yerleşir ve mevcut tarlaları ekip biçmeye başlarlar. Bu suretle, esas köyün bir nevi çiftliğinden başka bir şey olmayan bu yerleşim yerine yöremizde mezra adı verilir. Sarıbeyoğlu'nun da belirttiği gibi mezralar veya şu anda mahalle olan yerleşme üniteleri nüfus artışı sonucunda mevcut arazinin kâfi gelmez hale gelmesiyle yani ekonomik sistemin getirdiği bir zorunluluk olarak oluşmuşlardır. Ya bir aileye bağlı fertlerin zamanla köyden ayrılarak köy sınırları içinde başka bir alanda yerleşmesiyle ya da çok eskiden beri konar-göçer olan aşiretlerin yerleşmeleriyle mezralar oluşmuştur. Daha sonra ise bunlar, devamlı oturan yerleşme yeri haline geldiği için bi-

rer mahalle özelliği kazanmışlardır. Baskil ilçesindeki köylerin mahalleleri ise genellikle su kaynaklarına bağlı olarak ya birbirinden çok uzak (5-6 km) ya da birbirlerine yakın (1-1,5 km) kurulmuşlardır (Harita 2).

Baskil ilçesi idari bir ünite olması nedeniyle, nüfus yapısını farklı dönemlerde çok farklı olaylar etkilemiştir. Nüfusun göçlerle, doğumlarla ve ölümlerle olan değişimini veren doğal gelişiminin yanında, köylerin farklı sayım dönemlerinde farklı ilçelere bağlı olması, idari sınırlarda meydana gelen değişiklik, askeri bir birlik veya yatılı bir okul olması, nüfus rakamlarında aşırı farklılıklar ortaya koyabilmektedir. Çünkü küçük nüfuslu alanlarda bu tür gelişmeler nüfusun aşırı şişkinliklerine veya kayıplarına

Şekil 2 Yıllara göre Baskil İlçesi'nin Nüfus Seyri

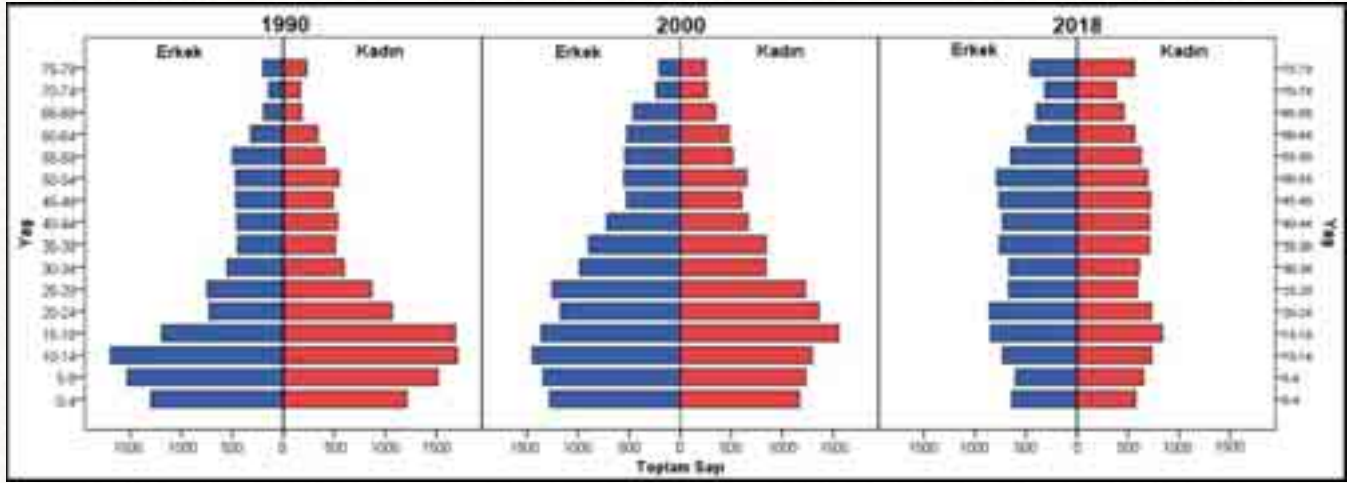
yol açabilmektedir. Baskil ilçesinin nüfus yapısına bu açıdan bakıldığında; 1935 ten 1980' lere kadar yavaş sayılabilecek (Türkiye ortalamalarının altında) bir nüfus artışı gerçekleşmişse de hemen her nüfus sayımında nüfus rakamlarının altında çok farklı nedenler, izahlar bulmak mümkündür. Her ne kadar nüfustaki artış periyodu devam etse de bu bazen azalışları bazen kırsal veya kentsel yapıdaki farklılıkları veya aşırı artışların üzerini örttebilmektedir. Örneğin 1955 nüfus sayımında Baskil'in Şefkat köyünün kasabaya bağlanması kırsal nüfusu azaltıp kentsel nüfusu arttırırken, kırsal nüfusta artışın devam etmesi bunu gizleyebilmektedir. Sayımlara yansımayan buna benzer nüfus özellikleri, araştırma sahasında gözlem, mülakat, anketler ile en ince ayrıntılarına kadar tespit edilmiş ve ayrıntıları her dönem için verilmeye çalışılmıştır. Ancak nüfusa etkisi olabilir mi şüphesi ile birçok gelişmenin başlangıcı, gelişme süreci ve bugünkü durum ile ilgili ayrıntılı çalışmalar yapılmıştır. Hemen her dönem Baskil nüfusunda, genel nüfusu, kırsal veya kasaba nüfusunu etkileyebilecek birçok gelişme olmuştur.

Bugün Baskil ilçesine bağlı 62 köy ve kasabada toplam 20505 kişi yaşamaktadır. Aydınlar, Kadıköy, Deliktaş Konacık ve Suyatağı en fazla nüfusa sahip olan köylerdir. Şahaplı, Habibuşağı, Hacıuşağı ve Kumlutarla ise en az nüfusa sahiptir. (Tablo 1)

Köyün Adı	T	E	K	Köyün Adı	T	E	K
Akdemir (Şeyhan)	161	82	79	Karagedik (Yk Ham)	73	38	35
Akuşağı	339	175	164	Karakaş	409	208	201
Aladikme (Selvibozlar)	277	138	139	Karoğlu	249	119	130
Alangören (Kırlot)	375	200	175	Kayabeyli (Rışvanuşağı)	143	62	81
Altınuşağı	346	177	169	Kızıluşağı	343	172	171
Aş.Kuluşağı (Aydınlar-Muşar)	636	337	299	Koçyolu (Atikan)	276	147	129
Beşbölük (Dodikan)	68	33	35	Konacık (Ötetalan)	444	240	204
Bilaluşağı	728	386	342	Konalga (Zeykan)	390	234	156
Bozoğlak (Beretebüyük)	97	57	40	Kumlutarla (Ataf)	58	35	23
Çavuşlu (Hamuşağı)	253	129	124	Kuşsarayı (Bekirhüseyin)	202	99	103
Çiğdemlik (Hasikli)	319	156	163	Kutlugün (Şeyhali)	338	171	167
Deliktaş (Sosikan)	440	234	206	Meydancık	53	29	24
Demirlibahçe (Mollasorik)	94	46	48	Paşakonağı	201	101	100
Doğancık (Milliushağı)	361	166	195	Pınarlı	229	105	124
Düğüntepe (Gırdikan)	66	32	34	Resulkahya	374	191	183
Emirhan (Dircani Emirhan)	246	112	134	Şahaplı (Berişahaplı)	29	13	16
Eskiköy	267	136	131	Şahindere (Bilikan)	71	35	36
Gemici (Mollasinan)	577	318	259	Sarıtaş (Şavaluşağı)	120	62	58
Habibuşağı	40	23	17	Tabanbükü (Şeyhhasan)	94	51	43
Hacıhüseyinler	125	55	70	Şituşağı	286	153	133
Hacımehmetli Köyü	337	179	158	Söğüttere (Simikanherdi)	278	137	141
Hacımustafaköy (Kurbemil H.M)	167	76	91	Suyatağı (Arapuşağı)	625	339	286
Hacıuşağı Köyü	32	13	19	Tatlıpayam (Sersük)	158	86	72
Harabekayış Köyü	336	163	173	Tavşanuşağı	88	51	37
Hüyükköy Köyü	105	56	49	Topaluşağı	514	247	267
İçlikaval Köyü (Simikanzeyve)	297	140	157	Yalındam (Erkavun)	222	119	103
İmikuşağı Köyü	103	55	48	Yaylanlı	370	182	188
Işıklar (Kozik)	353	195	158	Yeniocak (Gülükan)	330	172	158
Kadıköy	486	228	258	Yıldızlı (Meşeşaban)	143	82	61
Karaali (Çaykaraali)	323	154	169	Yukarı Kuluşağı	325	157	168

Tablo 1 Baskil İlçesi Köylerinin Kadın-Erkek Toplam Nüfusları (2018)

2018 yılı nüfus piramidinde Baskil nüfusunda önceki yıllara göre daha farklı sonuçlar görülmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında Baskil'in her geçen gün nüfus kaybeden bir yerleşim yeri olmasıdır. 1990 yılında 0-14 yaş grubunun en fazla orana sahip olduğu görülürken bu oran hızla azalmıştır. 2000 yılında 15-64 yaş grubunda artışlar görülmesine rağmen aslında bu artış sayım döneminin seçim yılına gelmesi ve kişilerin de facto (kişilerin bulundukları yerde sayılması) nüfus sayım yöntemi ile tespit edilmesinden kaynaklanmaktadır. 2007 yılında de jura (adrese dayalı nüfus sayım yöntemi) nüfus sayım yöntemine geçilmesi ile birlikte Baskil'in nüfus piramidi değişmiştir. Çünkü Baskil doğumlu olup Elazığ ve Malatya şehirlerinde çok sayıda kişi yaşamaktadır. Özellikle ilkbahar ve yaz aylarında nüfus artışı görülmekle birlikte kış aylarında Baskil'de çocuk ve yetişkin nüfus oranı azalmaktadır. Çalışma ve eğitim alanlarının sınırlı olması bu yaş gruplarının yakın kentlere göçünü hızlandırmıştır.

2.4 Baskil İlçesinin Ekonomik Coğrafya Özellikleri

Baskil ilçesinde sürdürülen ekonomik faaliyetlerden en önemlisi, Türkiye'nin genel ekonomik karakterinde olduğu gibi tarımsal faaliyetlerdir. Baskil ilçesi ve çevresinde ekonomi büyük ölçüde tarıma dayalı olup, nüfusun çoğunluğu geçimini bu faaliyetlerden sağlamaktadır.

Baskil ilçesinde toplam arazinin % 55,6'sını mera, % 33,9'unu tarım, % 6,6'sını orman ve fundalık, % 2,2'sini su yatışları % 1,3'ünü faydalanılmayan (taşlık-kayalık) ve % 0,4'ünü yerleşim alanı oluşturmaktadır. İlçe topraklarının % 33,9'unu kaplayan tarım alanları 43938 hektardır. Tarım alanları kuru ve sulı tarım olarak değerlendirilmektedir.

Tarım alanlarının büyük bir kısmını kuru tarım alanları oluşturur. Toplam tarım alanının % 90'ında kuru tarım yapılmaktadır. Baskil Ovası'nın çevresinde, plato alanlarında ve platoların yamaçlarında yoğun olarak görülen kuru tarım alanlarının % 99,8'inde tarla tarımı, % 0,2'sinde ise bağcılık yapılmaktadır. Bağ alanları sadece köylerdeki halkın ihtiyacına yönelik olduğu için çok azdır. Tarım alanları içinde % 89,8'lik bir değere sahip olan tarla alanında genellikle buğday, arpa ve baklagiller ziraati yapılmaktadır.

Sulı tarım alanlarının çoğunluğu akarsularla ve kaynak suları ile sulanmaktadır. Baskil Ovası'nda ise herkesin kendi imkânı ile açtığı kuyular ve havuzlarla sulama

yapılmaktadır. Kadıköy ve çevresinde ise baraj suyu ile sulanan kıyıda köylerde sulı tarım yapılmaktadır. Toplam tarım alanının % 10'unda yapılan sulı tarım bahçe, sebze ve tarla tarımı olarak değerlendirilmektedir. Toplam tarım arazisinin % 3'ünde, sulı tarım arazisinin ise % 29,8'inde tarla tarımı yapılmaktadır. Sulı tarım yapılan arazilerde buğday, fasulye, şeker pancarı; sebze, kavun ve karpuz gibi ürünler yetiştirilmektedir. Sebze alanları daha çok Baskil Ovası'nda, Kadıköy ve diğer kıyı köylerindedir. Bu alanların dışında her köyde, her köylünün kendi ihtiyacı kadar sebze yetiştirdiği küçük alanlar görülmektedir. Sebze olarak; domates, biber ve taze fasulye ekimi yapılmaktadır. Bahçe tarımı ise toplam tarım arazisinin % 6,2'sinde, sulı tarım arazisinin % 61,9'unda yapılmaktadır. Bahçe tarımı, genellikle kayısıcılık olarak yapılmaktadır. Ekonomik olarak kayısı bahçeleri dışında az da olsa diğer meyve ağaçlarından oluşan bahçeler de vardır.

Türkiye'nin önemli kayısı üretim alanlarından biri olan Baskil'de 7760 hektarlık alanda kayısı tarımı yapılmaktadır. Bu değer, kapama şeklindeki bahçelerin alanlarıdır. Ayrıca tarla ve sebzeliklerin etrafına dikilen ve karışık meyve ağaçlarından oluşan kayısı ağaçları da bulunmaktadır. Elazığ ili kapama kayısı bahçe alanının % 65'i Baskil'dedir. Meyve veren ağaç sayısı 2018 yılında 732.224 adettir. Üre-

Yıl	Kapladığı Alan (Ha)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretimi (Ton)
1985	-	115000	2800
1988	1323	146100	1461
1991	1474	166000	2158
1994	1565	177000	4425
1997	1800	226000	6780
2000	1812	238000	14280
2003	1815	242500	12125
2006	1825	246500	12325
2009	6100	690000	55200
2012	6520	726300	65200
2015	7617	714000	9996
2018	7760	732224	37213

Tablo 2 Yıllara Göre Baskil İlçesi Kayısı Üretimi (Değerler yaş kayısı üretimidir)

Kaynak: TÜİK

tim ise iklime bağı olarak yıllara göre değişmektedir. 2018 yılı üretimi 37213 tondur. Üretilen kayısının yaklaşık % 70'inden fazlası islimleme ve gün kurusu şeklinde kurutularak Malatya'daki kayısı pazarlarında satılmaktadır. Baskil ilçesi ve çevresindeki ürünleri ise son yıllarda kurulan Baskil Kayısı Birlik Kooperatifi satın almakta ve paketleme işini yaparak Malatya ve diğer illere göndermektedir. (Tablo 2)

Hacıhaliloğlu ve Kabaası, ilçenin en önemli kayısı çeşitlerindendir. Toplam ağaç varlığının %73'ünü Hacıhaliloğlu, % 15'ini Kabaası, % 5'ini Hasanbey ve geriye kalan % 8'ini ise Çöloğlu, Şekerpare ve Tokaloğlu gibi sofralık çeşitler oluşturur.

Halkın birinci derecede geçim kaynağı durumundaki tarım içinde önemli bir yere sahip olan kayısıcılık, hemen her köyde yapılmaktadır. İklim ve toprak şartlarının müsait olduğu yerlerde üretim daha fazla olmaktadır. Plato yüzeyleri ve yamaçlarındaki bahçelerin üretimleri daha fazladır. Kuluşağı, Koçyolu, Çavuşlu, Şituşağı, Aydınlar, Karaali, Gemici, Suyatağı, Aladikme, Topaluşağı, Tatlıpayam, Yaylanlı, Pınarlı ve Kutlugün gibi köylerde kayısı üretimi fazladır. Kayısı bahçesinin az olduğu köyler ise İçlikaval, Karagedik, Kayabeyli, Meydancık, Şahaplı, Altınuşağı, Bozoğlak, Işıklar, Kumlutarla, Yürekli, Sarıtaş ve Tabanbükü'dür. Kayısıcılığın Baskil'de gelişmiş olması, Malatya ile ilişkileri daha da arttırmıştır. Kayısının Malatya pazarlarında değerlendirilmesi sonucunda elde edilen kâr da yine Malatya'da değerlendirilmektedir.

Kayısının hasat zamanında (Temmuz-Ağustos) Baskil'e geçici işçiler gelmektedir. Bu işçilerin büyük çoğunluğu Adıyaman'dan gelmektedir. Temmuz ayı başından itibaren kayısıcılığın yoğun olarak yapıldığı köylere (kıyı köylerine) aile olarak gelen bu işçiler çadırlarda kalarak kayısı ürününün hasadı yaparlar.

Diğer meyve çeşitleri ise çok fazla ekonomik önem taşımamaktadır. Buğday, arpa ve mısır alanımızda yetiştirilen başlıca tahıl ürünleridir.

Buğday: Plato yüzeylerinde, Baskil Ovası'nda ve kıyı ovalarındaki kuru tarım alanlarının çoğunluğunu kaplayan buğday alanları toplam olarak 11000 hektardır. Elazığ ilinin toplam buğday üretiminin 1/5'i Baskil ilçesindedir.

Arpa: Hemen hemen birçok köyde arpa üretimi olmakla beraber dağlık alanlardaki köylerde daha fazladır. Tahıllar içinde ikinci sırayı alan arpa üretimi, 2500 hektarlık alanda yapılmaktadır. Aydınlar, Akuşağı, Karoğlu, Hacımustafa, Konalga ve Yürekli gibi köylerde üretimi daha fazladır. Hayvancılık faaliyetinin fazla olduğu köylerde hayvan yemi olarak kullanıldığı için arpa üretimi fazladır.

Baskil'de domates, biber, yeşil fasulye, hıyar ve taze soğan gibi sebzeler sulanabilen alanlarda küçük parçalardan oluşan tarlalarda ekilmektedir. Toplam sebze alanı 360 hektardır. Sebzeçilik daha çok kıyı köylerinde ve iç kesimlerde ise sulanabilen alanlarda yapılmaktadır. Demirlibahçe, Dügüntepe, Hacıuşağı, Hacımustafa, Şituşağı, Kutlugün, Tatlıpayam, Çavuşlu, Hacıhüseyinler, Eskiköy, Paşakonağı ve kıyıdağı Gemici, İmi-

kuşağı, Deliktaş, Alangören, Suyatağı ve Altınuşağı köylerinde sebzeçilik yapılmaktadır. Sebze yetiştiriciliği genellikle açıkta yapılmasına rağmen, son yıllarda sera yetiştiriciliğinde de bir artış gözlenmektedir.

İlçe topraklarının % 6,6'sını kaplayan orman ve fundalık alanlar 8554 hektardır. Orman alanı Karga Dağı'nın eteklerinde ve Sarıtaş köyü çevresinde bulunmaktadır. 1332 hektarlık alan kaplayan orman arazisi meşelerden ve ardıçlardan oluşmaktadır. Fundalık arazi ise Heybeli (Bulutlu) Dağlarının batısında, Kömürhan Boğazı çevresinde, Harabakayış dağlarının kuzeybatısında ve Aydınlar köyünün doğusunda görülmektedir. Orman veya fundalık alanlarından çok fazla ekonomik amaçlı faydalanılmaktadır. Kışlık odun ve hayvanların

yem ihtiyacı dışında ormanlardan faydalanılmamaktadır.

Hayvancılık: Baskil'de genellikle mera hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Son yıllarda devlet desteği ile ahır hayvancılığı belirli köylerde yapılmaktadır. Koyun, hemen hemen bütün köylerde, keçiler daha çok dağlık alanlardaki köylerde beslenmektedirler. Koyun, mera alanları fazla olduğu için yoğun olarak Aydınlar bucağına bağlı Işıklar köyünde beslenmektedir. Keçiler ise yoğun olarak Söğüt dere, Yaylanlı ve Konalga gibi köylerde beslenmektedir.

Büyükbaş hayvanların sayısı az olmakla beraber daha önemli bir yere sahiptir. Baskil'de, büyükbaş hayvanların ihtiyaç duyduğu çayır ve ot örtüsü ile bol su kaynaklarının yetersiz olması sebebiyle,

çoğunlukla her aile kendi ihtiyacı için büyükbaş hayvan beslemektedir. Daha çok melez ve yerli ırk ineklerin bulunduğu Baskil'de bazı köylerde kültür ırkı da beslenmektedir. Kültür ırkları Baskil ilçesinde; Yeniocak, Hacımustafa, Pınarlı, Sarıtaş, Tatlıpayam, Topaluşağı, Yaylanlı ve Paşakonağı köylerinde beslenir.

Toplam hayvan sayısının % 27'sini oluşturan büyükbaş hayvanlar en fazla Hacıhüseyinler, Kadıköy, Gemici, Çavuşlu, Aladikme, Konacık, Sarıtaş, Tabanbükü, Yaylanlı, Karoğlu, Aydınlar, Akuşağı, Harabakayış ve Tatlıpayam köylerinde beslenir.

1986 yılından itibaren Karakaya Baraj Gölü'nün su toplamaya başlamasıyla Baskil sınırlarını oluşturan suni bir göl meydana gelmiştir. Gölün oluşmasıyla

birlikte Fırat kıyılarında yer alan köylerin ve köylülerin tarım arazileri yok olmuştur. Tarım arazilerinin çoğunluğu sular altında kalan köylüler, yeni geçim kaynakları temin etmek için balıkçılık yapmaya özendirilmiştir. Bu düşünce ile baraj gölü alanı on farklı bölgeye ayrılmış ve her bölgeye bir balıkçılık kooperatifi kurulmuştur.

İlçemizde ticari hayat yeterince gelişmemiştir. Sanayinin yeterince gelişmemiş olması, büyük tüketici merkezlerinin bulunmaması ticaretin gelişmesini engellemiştir. Ayrıca ilçenin iki büyük şehire yakınlığı hem ilçedeki köylerin hem de ilçenin ticari gelişimini olumsuz etkilemiştir. Ulaşım şartlarının iyi olması ise ihtiyaçların büyük bir kısmının ilçe dışından (Elazığ-Malatya) karşılanmasına ve Baskil'de geniş kapasiteli ticarethanelerin ortaya çıkmasını engellemiştir. Karayolunun demiryoluna üstün bir duruma gelmesi

ve demir yolunun istasyon etkisini genişletememesi de bir diğer sebeptir.

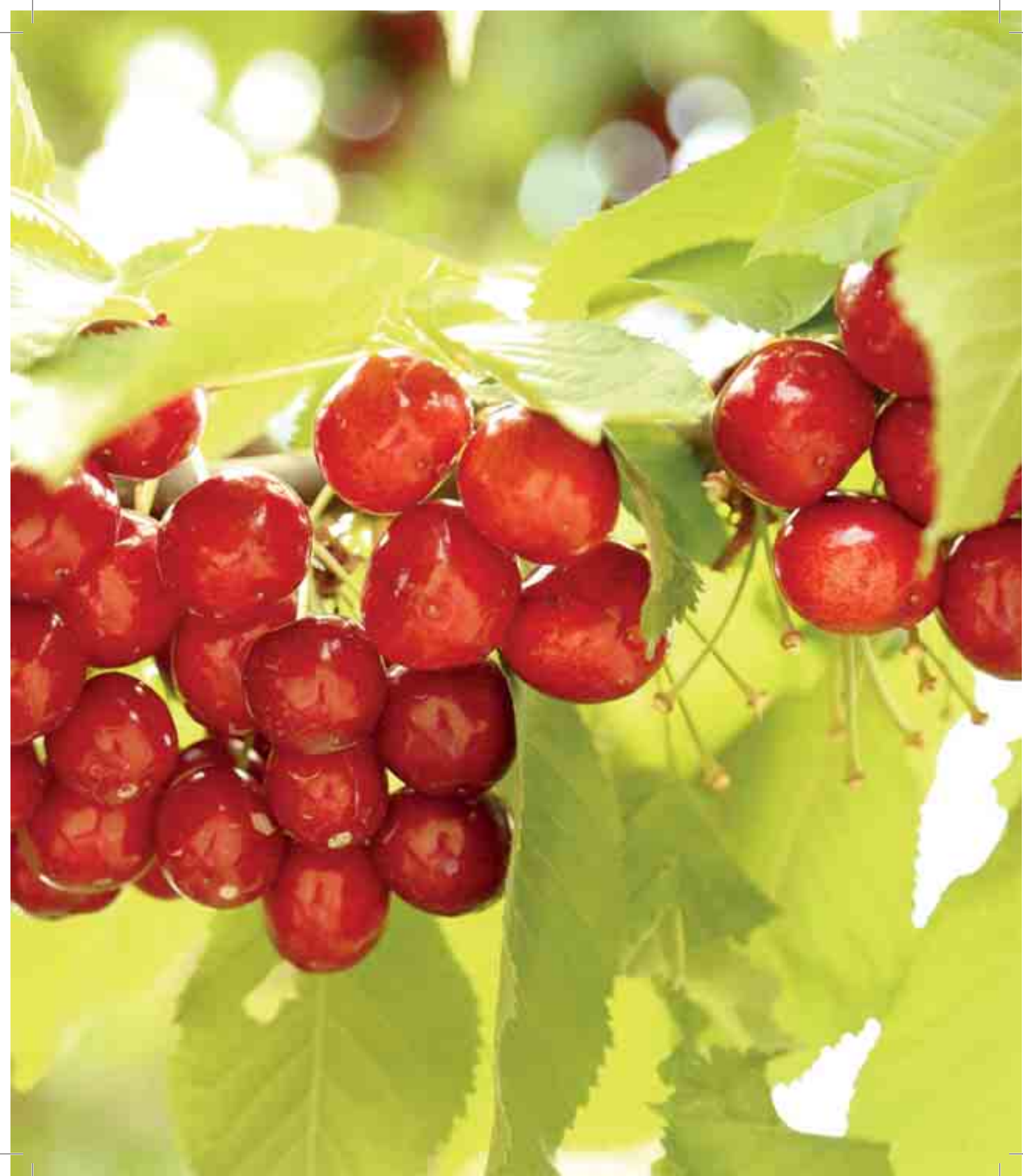
Baskil ilçesinde ticaret hayatının esası, yukarıda bahsedildiği gibi tarım ürünleri ile temel gıda ve bazı mamul maddeleri alışverişine dayanmaktadır. Aydınlar ve Kuşsarayı'na bağlı birçok köy, özellikle kıyı köyleri alışverişlerini Malatya ile merkez bucağa bağlı köyler Baskil, Malatya, Elazığ ile yapmaktadırlar. Bu durumun ortaya çıkmasında ulaşım bakımından yakınlık ve kayısı ticareti önemlidir.

Pazara sunulan ürün miktarı, iklimin etkisine bağlı olarak her yıl değişiklik gösterse bile yine de alanın birinci derecedeki ticari ürünü kayısıdır.

Baskil ilçesi, tarihi yol güzergâhları üzerinde bulunmaktadır. Doğu Anadolu'yu İç Anadolu'ya ve Akdeniz'e bağlayan yollar üzerinde bulunan ilçe, bu özelliğini bugünkü Elazığ-Malatya karayolunun açılmasından sonra yitirmiştir. Ancak, demir yolunun gelmesi ile ulaşımın avantaj özelliğini yine de elinde tutmuştur. Kuruluşunu ve gelişmesini demir yollarına borçlu olan Baskil ilçesi, bugün ana karayoluna uzak kaldığı için gelişmemektedir. Tren istasyonunun ilk kurulduğu yıllardan 1960'lı yıllara kadar ülkemizin önemli ölçüde yolcu ve yük ulaşımını sağlayan demir yollarının bu özelliğini yitirmesi, Baskil ilçesini de olumsuz etkilemiştir. Ülkemizin genelinde olduğu gibi yöremizde de demir yollarının yük taşımacılığı dışında pek kullanılmaması kasabanın gelişimini engellemiştir. Var olan demir yolu yolcu ulaşımı ise etkisi altında bulunduğu Malatya ile olmaktadır. Günlük Malatya'ya hatta okula gidiş gelişlerde tren kullanılmaktadır.

2.5 Baskil İlçesinin Turizm Özellikleri

Baskil tarihi yapıları, doğal güzellikleri, kültürü, folkloru ve konumu açısından turizm potansiyeli yüksek olan bir ilçedir. Ancak bu potansiyel iyi değerlendirilememektedir. Baskil ilçesi özellikle kayısı ile bilinir, tanınır.

Baskil İlçesindeki Tescilli ve Tescilsiz Kültür ve Tabiat Varlıkları Şunlardır:

- 1- Kızıluşağı köyü, Höyük ve Katırhan Harabeleri
- 2- Aşağıkuluşağı köyü, Kale
- 3- Suyatağı köyü, Işıklar mezarası Mar Ahron Manastırı
- 4- Alagören köyü, Türbe Mescit, Kitabe
- 5- Habipuşağı köyü, Hamam
- 6- Tabanbükü köyü, Şemsiyetepe Ören Yeri, Mescit ve Mezarlıklar
- 7- Bilaluşağı köyü Tarhi Mezarlıklar
- 8- Akkuş köyü, Körpınar Höyüğü
- 9- Topaluşağı köyü, Geli Mezrası, Tomisa(Kömürhan) Kalesi
- 10- Keban Boğazı (Fırat Vadisi) , Karaleylek Kanyonu
- 11- Saklıkapı Kanyonu, Akuşağı köyü
- 12- Türbe ve Ziyaretler

Akkuş Köyü, Körpınar Höyüğü

Bu höyük Baskil ilçemize bağlı Akkuş köyünün Körpınar mevkisindedir. Bu höyük arkeolojik 1. derece sit alanıdır. İlçe merkezine 35 km uzaklıkta bulunan bu höyüğün Asur Dönemi'ne ait olduğu söylenmektedir. Burada birçok kalıntı görmek mümkündür.

Tomisa Kalesi

Elazığ Baskil ilçesi Topaluşağı köyü, Geli mezrasındadır. 1. derece arkeolojik sit alanıdır. Kömürhan Eski Sahil Yolu'nun 3. km'sinde, yolun sol tarafında kalmaktadır. Kömürhan Köprüsü'nün kuş uçuşu 750-800 m kadar kuzeyinde bulunan kale, Geli mezrasının 2 km kadar güneyinde, Karakaya Baraj Gölü'nün ise 125-150 m kadar doğusunda bulunmaktadır. Bölgeye hâkim bir konumda bulunan kalenin etekleri Kömürhan Eski Sahil Yolu yapımı sırasında kısmen tahrip olmuştur. Ana kaya üzerine örülmüş horasan harçlı sur duvar kalıntıları kısmen görülebilmektedir. Kale girişindeki ana kayaya oyulmuş basamaklar üzerindeki tonozlu girişin ve kulenin sadece kalıntıları günümüze ulaşılabilmiştir. Kalenin kuzeydoğu köşesinde tonozlu bir girişe sahip su sarnıcı olduğunu tahmin ettiğimiz, düzgün kesme taşlardan yapılmış mekânın büyük bir kısmı halen sağlamdır. Alanda çok sayıda kaçak kazı çukurları açılmıştır. Açılan bu çukurlar incelendiğinde zemindeki yerleşim izleri daha net bir şekilde görülmektedir. Kale hakkında Amasyalı Antik Tarihçi Strabon tarafından sözü edilen bu kalenin Urartu Dönemi'ne ait olduğu rivayet edilir. Kale savunma amaçlı yapılmıştır. Günümüzde sadece çok az bir kısmı ulaşmıştır. Bu yüzden koruma altına alınmıştır.

Suyatağı Köyü, Işıklar Mezrası Mar Ahron Manastırı

Elaziğ'in Baskil ilçesinde Suyatağı köyü Işıklar mezrası sınırları içerisinde yer alan 1400 rakımlı Muşar Dağı'nın zirvesinde çevreye hâkim noktadaki, Mar Ahron Manastırı Muşar Kalesi'nin askeri güvenlik kulesi olarak inşa edilmiştir.

Manastır, büyük bir bölümü doğal nedenlerle ve defineciler tarafından tahrip edilmiş olmasına rağmen görkemli yapısı, çevresindeki su sarnıçları ile bin yıllık tarihin izlerini barındırıyor.

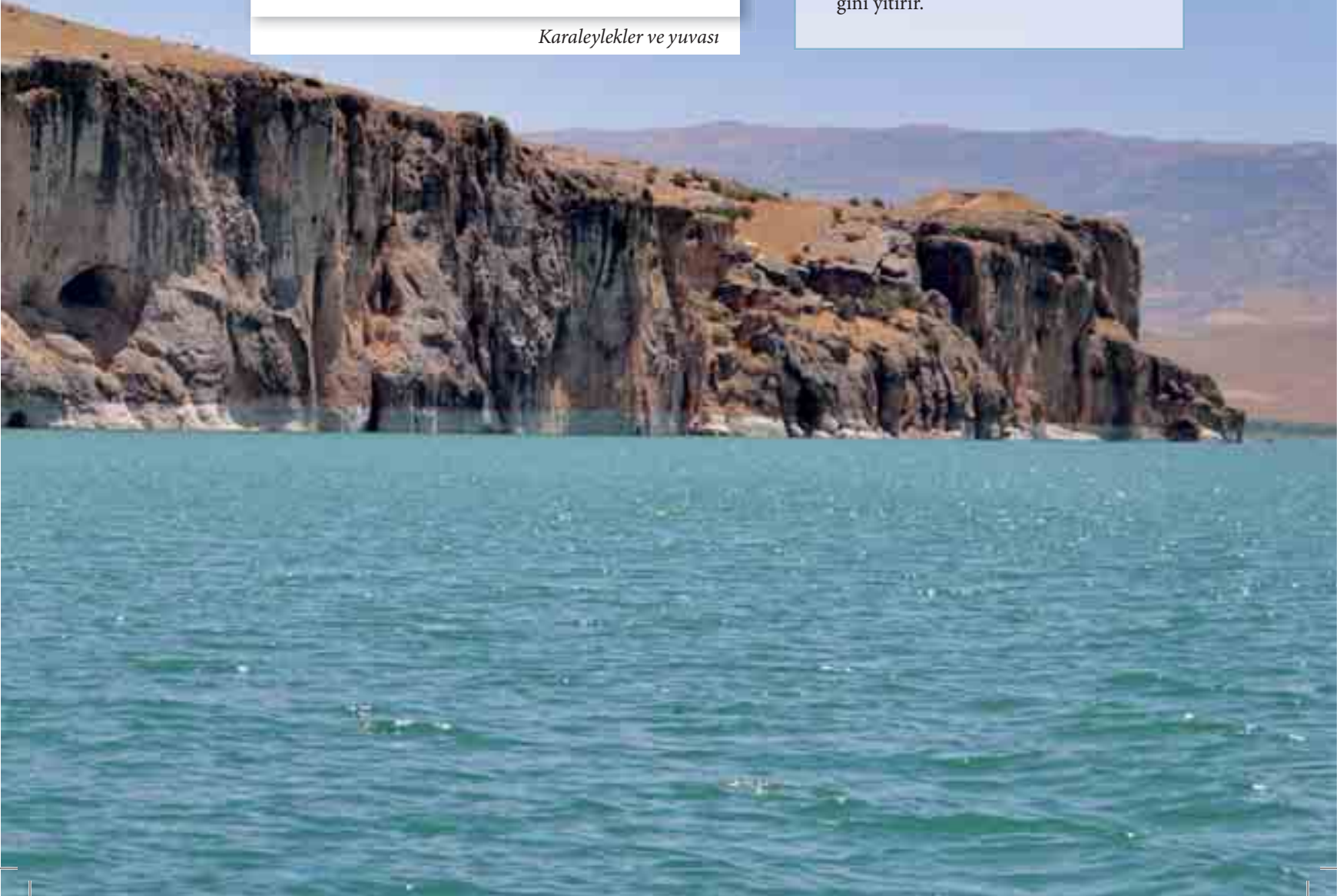

Fırat Vadisi, Karaleylek Kanyonu

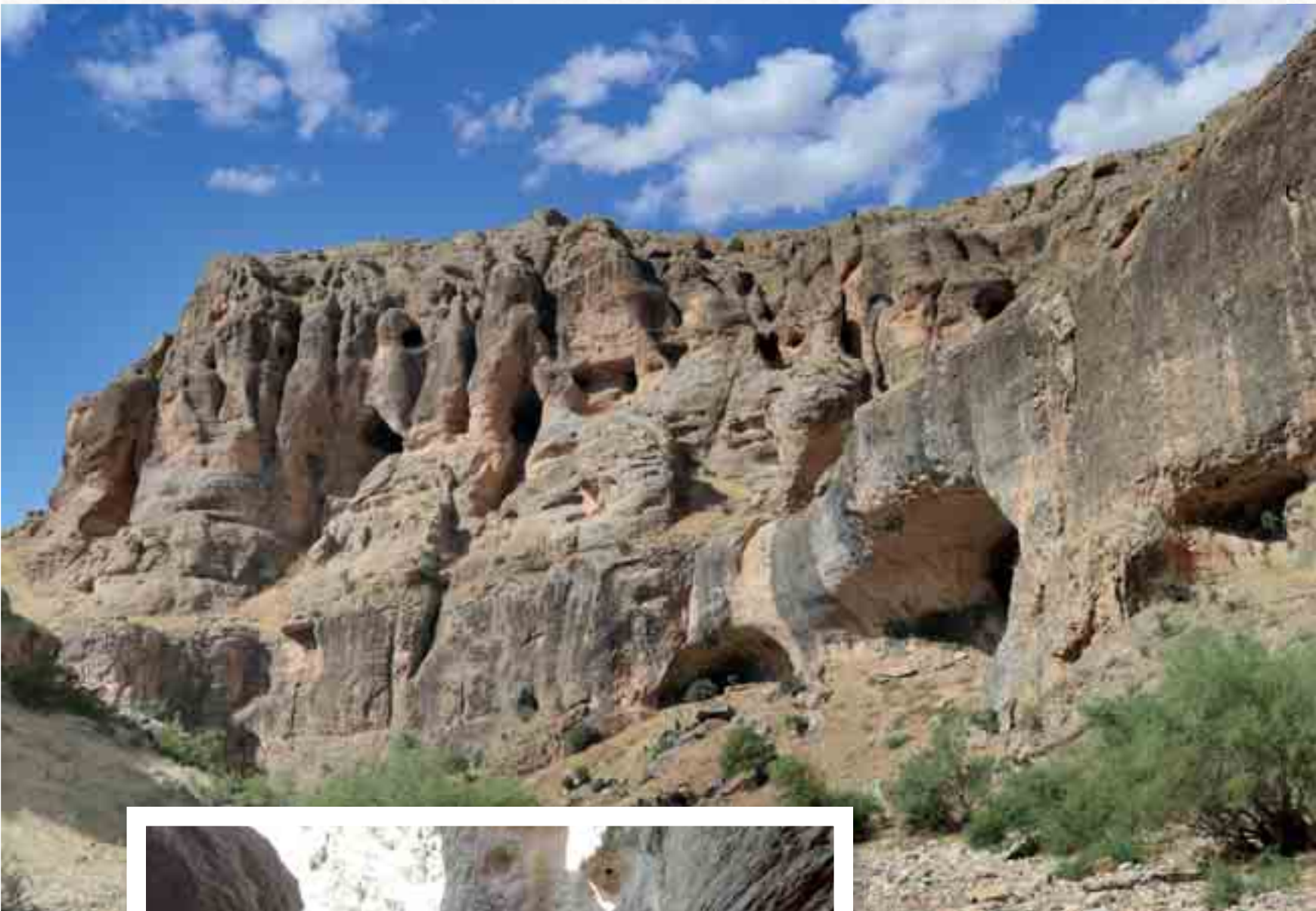
Karaleylekler ve yuvası

Fırat Nehri üzerinde çeşitli boğazlar oluşmuştur. Bu boğazlardan biri de Keban Boğazı'dır. Bu boğaz Keban Barajı seddinden itibaren yaklaşık 40 km boyunca devam ederek Kumlutarla köyünün bulunduğu alana kadar 150-300 m genişliğinde devam etmektedir. Kumlutarla köyünden itibaren Malatya havzasına doğru vadi genişleyerek boğaz özelliğini yitirir.

Keban Boğazı'nın Kumlutarla köyünün 2 km kuzeyinden Keban ilçesine doğru yaklaşık 5 km uzunluğundaki dik duvarlar şeklinde yamaçlara sahip kesimine Karaleylek Kanyonu adı verilmiştir.

Tektonik hareketlere bağlı olarak yükselen bu alan Malatya havzasının çökmesinin de etkisiyle Fırat Nehri'nin derine aşındırmasına bağlı olarak oluşmuştur. Keban Boğazı'nın bulunduğu saha yükseldikçe Fırat Nehri bu alanda adeta bir testerenin altındaki odun gibi kesilerek antesedat boğazı meydana getirmiştir. Bu nedenle sahadaki tektonik yükselmenin ve akarsuyun derine aşındırmasının hızlı gerçekleşmesi Keban Boğazı'nın bu aşağı kesiminde litolojinde uygun olması nedeniyle dik yamaçlar halinde bir kanyon özelliği kazanmasını sağlamıştır.

Karaleylek Kanyonu'nun yamaçlarında oluşan mağara sistemleri daha çok litolojinin kolay aşınımına bağlı olarak ortaya çıkan doğal mağara oluşumlarıdır. Ancak bu mağara oluşumlarını tarih içerisinde insanlar tarafından yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu bölgede yapılacak tarihi ve arkeolojik çalışmalarla bu durum çok daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulabilir. Nitekim Karaleylek Kanyonu içerisinde Karakaya Baraj Gölü üzerinde yapılan tekne turlarında mağara yerleşmeleri ve bu yerleşmelerden Fırat Vadisi'ne inen kayalarda oyularak yapılmış merdiven sistemlerini görmek mümkündür. Yakın bir tarihe kadar (1985 yılına kadar) Elazığ- Malatya arasında Fırat Nehri üzerindeki bu kesimde sallarla ulaşım sağlanmakta idi.

Karaleylek Kanyonu'nun yakınında Ataf (Kumlutarla) köyünün Keleklik mevkisinden, halatlara bağlı sallar ve keleklerle Malatya Arguvan'a geçişlerin yapıldığı; ancak Karakaya Barajı'nın yapılması ile bu durumun sona erdiği bilinmektedir.

Karaleylek Kanyonu'nda bulunan mağaraların ağız kısımları genellikle Fırat Nehri'ne doğru dönüktür. Bu mağaraların en önemlisi ise Tepesidelik Mağarası'dır. Bu mağaraya teknelerle Karakaya Baraj Gölü üzerinden ulaşılabilir. Mağara içerisinde tavandan akan bir tatlı su kaynağı da mevcuttur. Mağara içerisinde kendine özgü bitki ve hayvan türlerini barındırır. Nitekim mağara içinde Karaleylek yuvaları mevcuttur. Mağaranın üst kısmının çökmesi ile giriş kısmı doğal bir köprü oluşturmuştur. Mağaranın orta kısmının tepesinin çökmesi ile ilginç bir durum kazanmıştır. Yöre halkı tarafından mağaraya Tepesidelik Mağara denmesinin sebebi de budur. Mağaranın tavanından yer çekiminin tersi yönde gelişen ağaçlar vardır. Bu durum doğada az rastlanabilecek bir ilginçlik sunar.

Türbeler ve Ziyaretler

Baskil ilçe merkezi ve çevresinde ziyaret edilen kutsal mekânlar vardır. Bu mekânlarla ilgili olarak çeşitli inanç ve uygulamalar bulunmaktadır. Bu yerlerle ilgili kerametlerin atfedilip çeşitli dilek ve isteklerle onların ziyaret edilmesi Baskil ve çevresinde yaygındır. Ziyaret esnasında gösterilen inanç ve pratikler diğer Türk topluluklarında görülen inanç ve pratiklerle paralellikler sergilemektedir(Çakar, 2012-93).

Baskil yöresinde Şeyh Musa Herdi, Hacı Hasan Baba ve Hacı Hasan adlı 3 zâviye bulunmaktadır. Şeyh Musa Herdi ve Hacı Hasan Baba zâviyelerinin bulunduğu alan, Osmanlı idaresinin ilk

zamanlarından itibaren “Zeyve” adını taşıyordu. Zeyve, “zâviye” kelimesinin bozulmuş hali olup, aynı zamanda bu bölgedeki köy ve mezraların da ortak adıdır (Çakar, 2012-93).

Ayrıca, Suyatağı köyü Kale mezrasında ilk İslam fatihlerinden olan Abdülvehhab Gazi’nin türbesi de yer almaktadır. Bu zat, Baskil ilçesinin batı sınırında bulunan bir dağın yamacında metfun olup, bu dağa ona nispetle Abdülvehhab Gazi Dağı da denilmektedir. Bir mağara içerisinde bulunan bu türbenin ön kısmı duvarla örtülerek bir kapı ve iki pencere konulmuştur.

Baskil ilçesi ziyaret mekânları bakımın-

dan oldukça zengindir. Özellikle Tabanbükü köyü, ziyaret inancının en yoğun olarak yaşandığı yerlerdendir. Bu köy Baskil ilçesine 65 km uzaklıkta, Fırat kenarında yer almaktadır. Ancak köy, Karakaya Barajı Göl sahasına girmesi nedeniyle 2 km kuzeydoğuya taşınmıştır. Burada bulunan ziyaretler de yeni köye nakledilmiştir. Bu ziyaretler özellikle Orta Asya’dan Anadolu’ya gelen Yesevi dervişlerinin kabirleri olup, yöre halkı tarafından yoğun olarak ziyarete konu olmaktadır (Kıyak 2012, 161).

Bunlardan başka Baskil ilçesindeki yöre halkı tarafından kutsal kabul edilen türbe ve kutsal mekânlar şunlardır:

Şeyh Aziz Efendi: Baskil'in Şefkat Mahallesi'nde metfun olan bir mezar ziyaretidir.

Ziyaret Tepesi ve Ziyaret Dağı: Baskil ilçesinin Şefkat Mahallesi'nde bulunmaktadır.

Kırk Dutlar: Ziyaret, Hacı Hasan Baba Türbesi'nin yanında bulunan bir ağaç ziyaretidir.

Sıdkı Bütün Zeynep Türbesi: Suyatağı köyü Kale mezarında Abdulvehhab Gazi Türbesi'nin bulunduğu dağın yamacında ve yolun altında yer alır.

Delik Taş: Bu ziyaret, Baskil'e bağlı Akdemir (Şeyhan) köyünde Musa Herdi Türbesi'nin önünde yer alan delikli bir taştır.

Pir Kemal Türbesi: Bu türbe Baskil'e bağlı Resülkahya köyünde, köye 3-4 km mesafede düz bir alanda bulunur.

Molla Süleyman Mezarı: Bu mezar Pir Kemal Türbesi'nin doğu tarafında, türbenin hemen karşısında yer alır. Yaklaşık bir metre yüksekliğe kadar etrafı taşlarla örülmüş bir mezar ziyaretidir.

Şeyh Ahmed Dede: Şeyh Ahmed Dede Türbesi, Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh Hasan köyünde Garipler Mezarlığı'nda yer almaktadır.

Derviş Ali: Tabanbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Türbesi'ne bitişik olarak inşa edilen ikinci türbede metfundur.

Kul Mustafa: Kul Mustafa'nın kabri Ta-

banbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.

Gül Mustafa: Tabanbükü köyünde Teslim Abdal Mezarlığı'nda metfun olan bir mezar ziyaretidir.

Kara Şeyh (Şeyh Musa): Kara Şeyh'in kabri Tabanbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.

Deli Kız: Ziyaret Tabanbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.

Deli Hamza: Ziyaret Tabanbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.

Teslim Abdal Türbesi: Tabanbükü köyünün batı yönünde kurulmuş olan Teslim Abdal Mezarlığı'nda yer alan türbede metfundur. Türbenin içerisindeki mezarlardan biri Teslim Abdal'a diğeri ise onun oğlu Seyyid Kalender'e aittir.

Hasan Mekki Dede: Hasan Mekki Dede'nin türbesinin Tabanbükü köyünde Hasan Mekki (Hasanemki) Mezarlığı'nda bulunmaktadır.

Şah İsmail'in Çadırı (Çadırılık): Ziyaret Tabanbükü köyü merkezinin hemen dışında Şeyh Ahmed Dede'nin türbesinin güneyinde yer alır.

Arap Baba - Çoban Baba - Kahlık Baba - Geyik Baba: Bu dört mezar ziyareti Tabanbükü köyü çevresinde yer alır.

Katarlı Baba: Katarlı Baba'nın kabri Tabanbükü köyünde Hasan Mekki Türbesi'nin önünde yer alan bir mezar ziyaretidir.

Celal Dede Mezarı: Celal Dede'nin kabri Tabanbükü köyünde Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.

Hızır Baba Nişangâhı: Hızır Baba Nişangâhı Tabanbükü (Şeyh Hasan) köyünün ortalama 5 km güneybatısında Hızır Dağı adı verilen yüksek bir tepede yer alır.

Şeyh Sait: Şeyh Sait'in evi ve makamı Akuşağı köyünde bulunup, evinde kendisine ait kılıç, büyük bir maşa vb. özel eşyaları mevcuttur. Fakat Şeyh Sait'in kabri Akuşağı köyünde değil Akuşağı'na bağlı Dervişdere mezarında Aziz Genç'in evine yakın yol üzerinde bulunur.

Yusuf Baba Türbesi: Yusuf Baba'nın türbesi Baskil'in Akuşağı köyünde yer alır.

Dilek Taşı: Baskil'in Altunuşağı köyünde Kara Mağara adı verilen mevkide yer alır.

Pir Halil Mezarı: Baskil ilçesine bağlı Aşağıkuluşağı köyünde metfun olup, etrafı taşlarla çevrili bir mezar ziyaretidir (Kıyak 2012, 161-171).

Saklıkapı Kanyonu, Akuşığı Köyü

Baskil ilçesi, sahip olduğu fiziki coğrafya özellikleri ile Elazığ ilinde önemli zenginlikler bulunduran alanlara sahiptir. Bunlardan biri de yeni keşfedilmiş olan ve Saklıkapı Kanyonu adı verilen turistik vadidir. Baskil ilçe merkezinin kuzeybatısında, Fırat Nehri'nin yan kollarından biri olan Sığdın Çayı tarafından meydana getirilen vadi, doğal güzellikleri, özel coğrafi oluşumları bulunan kendine has karakterde bir kanyondur. Saklıkapı Kanyonu 3 km kadar gezilebilir parkuru, taban genişliği 1-50 m, yamaç yüksekliği 5-150 m arasında değişen boyutlarıyla yöre için son derece önemli bir turistik değerdir. Benzeri kanyonlar ülkemizde ve dünyada önemli turizm potansiyeline sahiptir. Saklıkapı Kanyonu Baskil ilçe merkezine 40, Elazığ il merkezine ise 80 km uzaklıktadır. Kanyonun bilimsel olarak araştırmaları Siler ve Şengün (2019) tarafından yapılmıştır.

Bunların dışında Kömürhan Karayolu Köprüsü ve İsmetpaşa Demiryolu köprüleri de ilgi çeken turizm unsurlarıdır.

3. Kez in  a edilen K  mrhan K  pr  s  

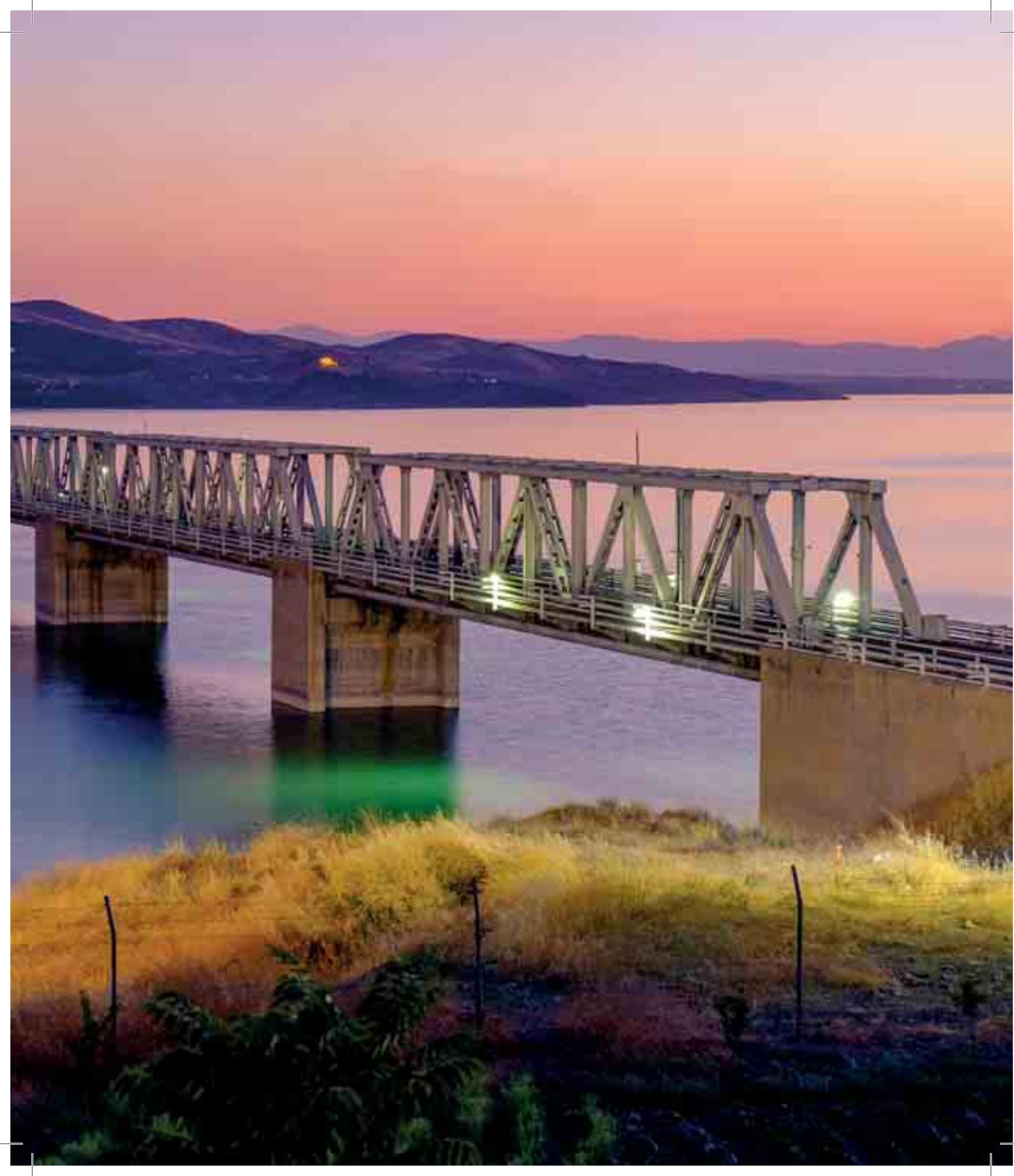
Kömürhan Köprüsü

Türkülere de konu olan Kömürhan Köprüsü tarihi süreçler içerisinde Elazığ ile Malatya ilini birbirine bağlayan Fırat Nehri'nin iki yakasının birbirine en fazla yaklaştığı Kömürhan Boğazı'nın üzerine yapılmış bir köprüdür. Bu köprü Malatya- Elazığ karayolu üzerindedir. Bu köprü 1937 yılında yapılan bir köprü olup daha sonra Karakaya Barajı'nın yapılması ile baraj suları altında kalmış 1986-89 yılları arasında yenisi inşası edilmiştir. 2019 yılı itibariyle Kömürhan Köprüsü'nün yanında; yol güzergahı ve Kömürhan tüneliyle entegre yeni bir köprü inşa edilmektedir. Üçüncü kez inşaa edilen Kömürhan Köprüsü, hemşehrimiz GÜLSAN Holding Yönetim Kurulu Başkanı Şefik Gül ve Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Gül tarafından yapılmaktadır.

İsmet Paşa Demiryolu Köprüsü

Malatya'nın Battalgazi ilçesindeki Fırat Tren İstasyonu ile Elazığ'ın Baskil ilçesinin Kuşsarayı Tren İstasyonu arasında bulunan İsmet Paşa Demiryolu Köprüsü(Fırat Demiryolu Köprüsü) Türkiye'nin en uzun demiryolu köprüsüdür. Bu köprü Karakaya Baraj Gölü üzerinde kurulmuştur. Malatya ile Baskil ilçesini birbirine bağlanmıştır. 3200 metre uzunluğunda olan bu köprü Türkiye'nin en uzun köprüsüdür. Bu köprü 1986 yılında ulaşım açılmıştır.

2.6 Baskil ve Çevresinin Genel Jeolojik Özellikleri

Türkiye ana karası araştırmacılar tarafından, jeolojik olarak dört ana tektonik levhaya ve küçük mikro levhalara ayrılmıştır. Baskil, Doğu Toros (Toridler) veya Güneydoğu Anadolu Orojenik Kuşağı olarak tanımlanan levha üzerinde bulunan ve Malatya-Elazığ arası bir kuşakta yer almaktadır. Elazığ havzası, yaklaşık KD-GB doğrultulu bir uzanıma sahip olup, doğuda Palu ilçesi, kuzeyde Peri Nehri ve baraj yapımından sonra Keban Baraj Gölü'ne dönüşmüş olan Murat Nehri, batı ve güneybatıda Fırat Nehri, güney ve güneydoğuda ise Karga Dağı ile Mastar Dağı'nın oluşturduğu bir dağ zinciri ile sınırlanır.

Baskil ve çevresinde metamorfik, magmatik ve sedimanter kayalar bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda Baskil çevresindeki magmatik kayalardan ba-

zılarının 84 milyon yıl ile 60 milyon yıl arasında değiştiği belirtilmiştir (Kürüm, 2011). Arazide, genellikle çok ayrılmış olarak bulunan bu magmatik kayalar, yer yer tamamen topraklaşmış olarak bulunmaktadır. Bu nedenle magmatik kayaların bulunduğu alanlar yumuşak bir topoğrafya oluşturmaktadır. Bölgede bulunan sedimanter kayalar magmatik kayalardan daha gençken, metamorfik kayalar ise magmatik kayalardan daha yaşlıdır. Jeolojik olarak en genç malzemeyi oluşturan alüvyal malzemeleri ise genellikle Baskil ilçe merkezinde yayılım gösterir.

Baskil ve Çevresi Yeraltı Zenginlikleri

Baskil ve çevresinde yapılan çalışmalarda düşük tenörlü demir (Fe) cevherleşmeleri ve altın-bakır (Au-Cu) içeren kuvars damarları ile bakır (Cu), kurşun (Pb), çinko (Zn), arsenik (As), molibden (Mo), anomalilerinin varlığı saptanmıştır.

Bölgede cevherleşme ile ilgili yapılan ilk çalışmalardan birisi MTA tarafından yapılan ve GAP Maden Aramaları Projesi kapsamında başlatılan ve Baskil magmatik kayalarında yapılan genel jeokimyasal prospeksiyon çalışmalarıdır. Bu çalışmalar sonucunda birçok yerde bakır, kurşun, çinko, arsen, molibden anomalileri belirlenmiştir. Bu cevherleşmeler Topaluşağı ve Şituşağı ile Kız Mehmet, İspendere çevresinde belirlenmiştir. Ayrıca Nazaruşağı çevresinde ve Bilaser tepede de Baskil magmatik kayaları içinde altın, bakır ve demir içeren damarlar belirlenmiştir (Gerçek 1996; Tüfekçi ve Dumanlılar, 1998; Dumanlılar, 2002).

MTA'nın daha sonraki çalışmalarında bölgedeki en büyük cevherleşmenin demir cevherleşmesi olduğu ve bu cevherleşmenin sahada irili ufaklı on yerde mostra verdiği belirtilir. Bu sahalardan

en zengin olanın % 51.85 ortalama tenörlü, daha düşük tenörlü demir cevherleşmesinin ise % 33.68 ortalama tenörlü olduğu belirtilmektedir (MTA, 2014).

MTA çalışmalarından başka bölgede çok sayıda yapılan akademik çalışmalarda da yaklaşık benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Depremsellik

Türkiye, genel olarak Alp-Himalaya dağ oluşum kuşağı ve deprem bölgesinde bulunmaktadır. Bilindiği gibi bu kuşak yeryüzünde depremlerin sık görüldüğü bir alandır.

Elazığ ve çevresinde Güneydoğu Anadolu Bindirme Fayı, Doğu Anadolu Fayı ve Uluova Fayı gibi büyük fayların ya-

nında çok sayıda küçük ölçekli faylar ve bu faylara bağlı olarak oluşmuş büyük ovalar, dağ sıraları ve derin vadiler yer almaktadır. Yer kürenin içinde biriken potansiyel enerjinin açığa çıkabileceği yerler yer kabuğunun genç ve aktif fay hatlarıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde Elazığ ve çevresi deprem bakımından birinci dereceden risklidir. Yapılan coğrafi ve jeomorfolojik araştırmalar her üç fayın arazide veya topografyada belirgin olduğunu, bu fayların Kuvaterner'de aktivite gösterdiğini ortaya koymuştur (MTA, 2014). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda bu üç fay zone çevresi 1. derece deprem bölgesi, diğer alanlar ise bu kesimde meydana gelebilecek depremden etkilenebilecek alan olarak 2. derece deprem bölgesinde gösterilmiştir. Bu verilere göre Baskil ve çevresi depremsellik bakımından riskli grup içerisinde bulunmaktadır.

3.BASKİL İLÇESİ BİYOÇEŞİTLİLİĞİ

Ülkemizin damarlı bitkileri konusunda en kapsamlı proje olan Türkiye florası ile ilgili çalışmalar İngiltere’de, P.H.Davis isimli bir İngiliz vatandaşın editörlüğünde (1965 yılında ilk cilt, diğer 8 cilt 1985 yılına kadar tamamlanmıştır.) şekillendirilmiş ve Türkiye bitkilerini konu alan bu projeye Avrupadaki çeşitli devletlerin istihbarat birimleri ciddi maddi destekler vermiştir. Bu flora ciltleri hazırlanırken bazı Türk botanikçiler de bazı cinsleri yazmışlardır. Türkiye florasının ilk 9 cildi tamamlandıktan sonra 10. cildin (suplement) editörlüğünde P.H.Davis’in yanında R. Miller ve Kit Tan da yer almıştır. 11. cilt 2000 yılında Türk botanikçilerin editörlüğünde hazırlanmıştır. Türkiye bitkileri ile ilgili koleksiyon oluşturma ve Türkiye’den yeni türler yayınlama faaliyetlerinin tarihi çok daha eski tarihlere dayanmaktadır.

Ülkemizin bekası ve bölünmezliği konusunda geçmişten günümüze yabancılardan her fırsatı nasıl değerlendirip emellerine alet ettikleri konusunda, burada bazı bilgiler vermenin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bilimsel çalışmalar, paylaşmayı ve yardımlaşmayı gerektirir. Zira işin hem ekonomik boyutu hem de uzmanlaşma (tecrübe) gibi durumlar bunu gerekli kılar. Bilim dünyası için yeni taksonları yayınlarken ikili adlandırma kuralı gereği her bir bitkinin bir cins ismi, bir de tür epitelinin (soyadı) bulunması bilimsel bir zorunluluktur. Fakat yabancıların bitkileri tanımlarken kullandığı-seçtiği kelimeler (epitetler), ülkemiz bütünlüğü açısından sıkıntılı kelimelerdir. Bu kelimelerin seçilmesi tesadüfe benzemediği gibi; makul karşılanacak yönü de yoktur. Çünkü bilim dünyasına yeni tanıtılan canlıya isimler verilirken, çok sayıda alternatif bulunmaktadır.

Yeni bulunan-tanımlanan bir canlıya,

o canlının herhangi bir karakteristik özelliğini verebildiğiniz gibi o yeni canlı türünün toplandığı ülke, il, ilçe, köy, dağ gibi yöre isimlerini veya herhangi bir şahsın ismini de Latince kurallara uyarak verebilirsiniz (*Fritillaria baskilensis* Behçet veya *Campanula baskilensis* Behçet’de olduğu gibi). Ne acıdır ki yayınlışı sadece Türkiye’imizde olan (Türkiye’ye endemik) yüzlerce, belki de binlerce bitki türünün epiteti; *armenum*, *armeniaca*, *armena*, *pontica*, *ponticus* gibi art niyet kokan kelimelerden oluşturulmuştur.

Biyolojik çeşitlilik; kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olan ekolojik yapılar da dahil olmak üzere tüm kaynaklardaki canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamındadır. Türlerin yaşama ortamlarının (habitatların daha geniş anlamda ekosistemlerin) çeşitli biyotik ve abiyotik faktörler bakımından gösterdiği farklılıkları, ekosistemlerde yaşayan canlıların kendi aralarında, canlılar ile cansızlar arasında; yere ve zamana göre değişen farklılıkları ile genler, türler, ekosistemler ve işlevlerin tamamını ifade etmektedir.

İnsanların başta gıda olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılamasında vazgeçilmez bir yeri olan canlı kaynakların temeli, biyolojik çeşitliliktir. Biyolojik çeşitlilik; ayrışma, atmosferin kimyasal yapısı ve dünya iklimi gibi insanlar için yaşamsal önemi olan ve sadece sağlıklı, karmaşık ekosistemlerin sürekliliği ile sağlanabilen hizmetler vermektedir. Tıpta kullanılan ilaçların yarısının kaynağını yabancı canlılar oluşturmaktadır. Üretimi yapılan tüm tarım çeşitlerinin yani kültüre alınmış bitki ve hayvan türlerinin temeli, tabiatta bulunan yabancı akrabalarına dayanır. Günümüzde de yeni tarım çeşitleri elde etmek veya mevcut olanları insanların ihtiyaçlarına

göre iyileştirmek (ıslah etmek) için yabancı türlerden yararlanılmaktadır.

Bu âlemlerdeki canlıları araştırmanın en pratik yolu, belli canlı gruplarını konu alan branşlarda uzmanlaşmadır. Biz Baskil biyoçeşitliliğini değerlendirirken iki âlem görüşünü dikkate aldık. Bu iki âlemin biri bitkiler, diğeri hayvanlar âlemidir. Bitkiler âlemi de kendi içinde önce tohumlu ve tohumuz (veya sporlu) bitkiler olarak ayrılır. Tohumuz bitkileri de vasküler tohumuz bitkiler, kara yosunları, su yosunları, likenler ve mantarlar gibi alt gruplara ayırmak mümkündür. Baskil ilçe sınırlarındaki sahaların tohumuz bitki (karayosunu, alg, mantar, liken gibi) florası ile ilgili çok sınırlı sayıda çalışma yayımlanmıştır. Daha çok tohumlu bitkiler konusunda araştırma mevcuttur.

Baskil biyoçeşitliliği konusunda yapılmış çalışmalar; bitkiler ve hayvanlar âlemi ile ilgili yapılmış çalışmalar olarak iki ana grupta toplanabilir. Hayvanlar âlemi ile ilgili çalışmalar yok denecek kadar azdır. Kelebekler ve Parazitoid arıcık türleri (*Bracconidae*, *Hymenoptera*) ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bitkilerle ilgili yapılmış çalışmaları da iki kategoride değerlendirmek mümkündür.

Campanula baskilensis Behçet (orijinal habitatından alınmış çiçekli dönem fotoğrafı)

3.1 Baskil'den Toplanıp Bilim Dünyasına Tanıtılan Baskil Epitetli (Soyadlı) Yeni Türlerle İlgili Yayınlar:

3.1.1 *Campanula baskilensis* Behçet L & İlçim A. sp. nov. (Campanulaceae) Baskil Çan Çiçeği

Baskil'in Topalkem köyü batısındaki kayalıklarda (Yeni inşa edilen çimento fabrikasına yakın mesafede) toplanan Çan çiçeği (*Campanula*) cinsine ait örneklerin, bu cinsin dünyadaki üyelerinden farklı olduğu keşfedilerek yeni bir tür olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma *Campanula baskilensis* Behçet (Resim) olarak Avrupa'nın bir dergisinde (Nordic Journal of Botany) 2018 yılında yayınlanmıştır. Bu tür çok sınırlı alanda yayılışı olduğu için yayılış alanının korunması, özellikle kayalık yapının yol yapı malzemesi temini ve benzeri amaçlarla zarar görmemesi için tedbir alınması zaruridir. Gelişmenin çok zor olduğu kaya yüzey ve çatlaklarında yetişen bu tür ile ilgili yasal izinler alınarak bioaktivite çalışmaları için projeler hazırlanıp desteklenmesi için ilgili kurumlara sunulmuştur.

Campanula baskilensis Behçet (orijinal habitatından alınmış çiçekli dönem fotoğrafı)

3.1.2- *Fritillaria Baskilensis* Behçet (Liliaceae) Baskil Lalesi

Baskil ilçesinin Yukarıkuluşağı köyünün güneyindeki Şelil Dağı'ndan bilim dünyasına ilk kez 1998 yılında tanıtılmış ve sadece Baskil'de yayılışı olan lokal endemik bir türdür (Resim 2). Tür; kritik düzeyde risk altında olduğu için, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 2015 yılında tür için koruma eylem planı hazırlanarak neslinin tükenmemesi için tedbirler alınmıştır. Dünyadaki bütün ters lale türlerinin (yaklaşık 160 takson) resimli kitabının hazırlandığı kitapta bu türün tanıtımı ile ilgili fotoğraf ve açıklamaların yer alacağı bildirilmiştir. Bu türün anatomi-morfolojisi, kromozom sayı ve yapısı, doku kültürü ile çoğaltılması konusunda da çeşitli yayınlar yapılmış, tezler hazırlanmış ve benzer çalışmalar devam etmektedir.

Fritillaria baskilensis Behçet popülasyonundan bir görünüm

Baskil ilçesi bitki coğrafyası bakımından İran-Turan bölgesine girer. Walter, İran-Turan bölgesinin Türkiye'deki kısmını ikiye ayırır:

1. Yaprak döken ağaçların hâkimiyet oluşturduğu orman sahaları

2. Ormansız ve ağaçsız step sahaları

Walter'e göre, Baskil sınırları içindeki saha "Yaprak döken ağaçların hâkimiyetini oluşturduğu orman sahalarına dâhildir". Aynı araştırmacının yaptığı vejetasyon haritalamasında da sahamız "Doğu Anadolu meşe-ardıç ormanları" sahasına dâhil edilmiştir.

Baskil ilçesi sınırları içindeki ova tabanları (özellikle Sığdın Çayı'nın güney ve kuzeyi) ile yerleşim sahalarına yakın yerler ya tamamen orman örtüsünden mahrum haldedir ya da antropojenik baskılardan dolayı yok olmaya yüz tutmuştur.

İlçenin yüksek platolarında ve doğuya doğru yükseliğin fazla olduğu kesimlerinde, yer yer orman olarak nitelendirilebilecek bazı yerler var ise de buralardaki bitki örtüsü genellikle bozuk orman niteliğindedir. Bu sahalarda dominantlığını mazı meşesinin (*Quercus infectoria* subsp. *boissieri*'nin) oluşturduğu, meşe-ardıç (*Quercus libani*, *Q. cerris* var. *Cerris*, *Q. brantii*, *Juniperus oxycedrus* subsp. *oxycedrus*, *J. excelsa*) ormanı, bozuk orman örtüsü veya kalıntıları vardır.

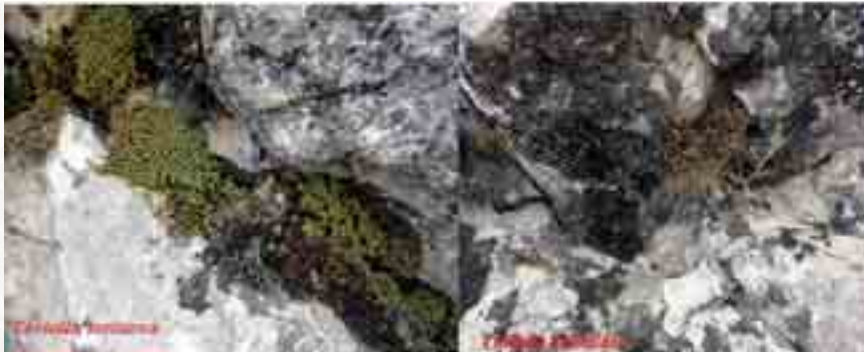
Tabii orman örtüsü; Aydınlar nahiyesi ve Seher Dağı çevreleri ile Bulutlu Dağı ve çevrelerinde diğer alanlara göre daha iyi durumdadır. Baskil ilçesi güneyindeki Bulutlu Dağı'nın batıya uzantısı olan sahada, Elazığ Orman İşletmesi tarafından 1965 yıllarında başlatılan plantasyon çalışmaları ile sahada çok iyi bir orman örtüsü gelişmiştir. Hasan Dağı, Koçyolu köyü kuzeyi, Zeyve Ovası çevrelerindeki dağlarda, Kuşsarayı nahiyesinin kuzeyindeki yamaçlarda da plantasyonla oluşturulan ormanlaştırma çalışmalarında güzel sonuçlar alınmıştır. Biotik baskı ile ormansızlaştırılmış olan bu alanlar, orman sahası olma yolundadır.

Orman örtüsünün bulunmadığı ve zirai faaliyetlerin yapılmadığı diğer sahalarda (özellikle eğimli dağ yamaçları), geçmişte yok edilen bitki örtüsü ve şiddetli erozyon nedeniyle yer yer çöl görünümündedir.

Baskil ilçesinin batı, güneybatı ve kısmen kuzeyi hidroelektrik santralleri için kurulmuş baraj sahalarıdır. Bu sahalarda bazı aquatik bitkiler gelişmiş olsa da genç sucul saha niteliğinde oldukları için su bitkilerince fakirdirler.

3.2 Kara Yosunları (Musci)

Bölgede Doç. Dr. Mevlüt Alataş tarafından yapılan çalışma ile Baskil ilçesinin kara yosunu ve ciğer otları florası ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada 1 ciğer otu ve 53 takson da kara yosunu tespit edilmiştir. Keşfedilen Ciğer otunun, Elazığ ilinde ilk defa Baskil ilçesinde yayılışı kaydedilmiştir.

Karayosun resimleri Doç Dr. Mevlüt Alataş'tan alınmıştır.

3.3 Mantar (Fungi)

Baskil ilçemiz birçok mantar türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu mantarlar içinde çok değerli olan ve ilçemizde özellikle Fırat havzasında doğal olarak yetişen tuber mantarları yer almaktadır. Tadı, kokusu ve besinsel değerinin yüksek olması ayrıca az miktarda toplanması sebebiyle maliyet fiyatı yüksektir. Bu mantarların değerini ifade etmek için eski zamanlarda "Tanrı ve Kralların besini" olarak ifade edilirdi. Arap ülkelerinde ve özellikle Mısır' da bu mantar türlerinin afrodizyak olduğuna inanılır. Tuber mantar türleri koku ve aromasını kaybetmemesi için taze olarak tüketilmelidir.

İlçemizde tespit edilen, dünya için yeni bir mikro mantar türü (Puccinia salihiae) bulunmaktadır (Kırbağ, vd. 2011) Thymelaea aucheri (çam çekemi) bitkisi üzerinde tespit edilen mikro mantar örneği Baskil Hacımustafa köyünde toplanmıştır.

Thymelaea aucheri (çam çekemi) üzerinde mikro mantar.

Thymelaea aucheri (çam çekemi) üzerinde mikro mantar.

Pisao juniperi

Choratomyces meandiformis

Pisao lisebvrei

Terfezia claveryi

Anartia juno

Anormal çok gözlü

Chloritis

Chloritis

Coeli

Coeli

Coeli

Kelebek fotoğfaları Öğr. Gör. Oktay SUBAŞI'ndan alınmıştır.

3.4 Kelebekler (Lepidoptera)

Baskil ilçemizde kelebekler ile ilgili az miktarda çalışma olmasına rağmen çok sayıda kelebek türü olduğu görülmektedir. Yapılacak detaylı çalışma ile çok sayıda tür tespiti olacağı aşikârdır. Kelebekler eko turizmde önemli yer almaktadır. Ekteki kelebek fotoğfaları Öğr. Gör. Oktay SUBAŞI'ndan alınmıştır.

3.5 Baskil'in Tesbit Edilebilen Parazitoid Arıcık Türleri (Braconidae, Hymenoptera)

Braconidae üyeleri tüm dünyaya yayılmış, tarımda ekonomik önemi büyük olan, 45 altfamilya, 1.103 cins, altında yaklaşık olarak 21.223 türü bilinen büyük bir familyadır.

Braconidler, parazitoid arıcıklardır. Yani hayat devrelerinin bir kısmında genellikle bitki zararlısı (Coleoptera=Kırankatlılar, Diptera=Sineler, Hymenoptera=Zarakanatlılar, Lepidoptera=Kelebekler) larva ve pupaları, parazitoidler ve bu bitki zararlısı böcek türlerinin ölümüne neden olurlar. Böylece tarımsal bitkilerin ve dolayısıyla da tarımsal ürünün zarar görmesini önlemektedirler. Bu süreçte de "Biyolojik Mücadele"denir. Braconidler sahip oldukları yumurta koyma olukları ile yumurtalarını konak böceğin larvasına koyarlar. Braconid yumurtaları bitki zararlısı larvası içinde parazitoid olarak gelişir. Bitki zararlısı larvası içinde veya üstünde gelişen Braconid larvası konak larvadan dışarı çıkar ve bir pupa oluşturur. Pupa içinde gelişimini tamamlayan Braconid ergin olarak pupadan çıkar. Braconidler, bu özellikleri dolayısıyla biyolojik mücadelede kullanılırlar. Yani ya doğadan toplanarak veya laboratuvarında üretilerek zararlı böceklerin salgın yaptıkları alanlara bırakılarak zararlıları kontrol ederler.

3.6 Baskil İlçesinde Su Ürünleri

Baskil’de 1960’lı yıllarda yaşayanlar, çarşıda Nedim İLHAN’ın kahvesinin yanındaki çeşmede Fırat Nehri’nde yakalanmış; tren ile Baskil’e getirilmiş 30-40 kg ağırlığında, testere ile parçalanıp kilo kilo satılan sazan balıklarını çok iyi hatırlayacaklardır.

İlçenin Fırat Nehri kıyısında yaşayanlar için nehirde, sonraki yıllarda Karakaya Barajı’nda bulunan balıklar önemli bir protein kaynağıdır. İlçe merkezinde kış mevsiminde deniz balıklarının satışı da yapılmaktadır.

Günümüzde ilçemizin su ürünleri kaynağı olan Karakaya Baraj Gölü’nde, hem profesyonel olarak ticari amaçla hem de amatör balıkçılık yapılmaktadır. Son yıllarda kafeslerde alabalık yetiştiriciliğinin yapılması da hem üretim hem de istihdama katkı

sağlamaktadır. Baskil ilçesinin balıkçılık faaliyetleri Karakaya Baraj Gölü’nün 9. ve 10. avlak sahalarında yapılmaktadır. Su ürünleri kooperatif sayısı 2 olup, Bakanlığa kayıtlı 22 adet küçük balıkçı teknesi ile balıkçılıkla uğraşan kişi sayısının 30 olduğu tespit edilmiştir. Avlanan balık miktarı, yıllık 20 ton civarındadır. Bıyıklı balık (*Barbus sp.*), İn balığı (*Capoeta spp*) Sazan (*Cyprinus carpio*) ve Tatlısu kefalı (*Squalius cephalus*) avcılığı yapılan türlerdir. Avlanan balıklar ağırlıklı olarak Malatya ve çevre illerde pazarlanmaktadır.

Ağ kafes işletmeleri Karakaya Baraj Gölü’nün muhtelif yerlerinde faaliyet göstermektedir. Karakaya Baraj Gölü’nün 10. Avlak Sahası su özellikleri açısından, tüm sezon boyunca alabalık yetiştiriciliğine elverişlidir. Bu bölge, Keban Baraj Gölü’nün dip kısmından gelen ve sıcaklığı tüm mevsimlerde sabit olan soğuk suyun etkisinde kalmaktadır. Karakaya Baraj Gölü 10. Avlak Sahası dışında kalan işletmelerde, su sıcaklığı yaz mevsiminde 30 °C’ye kadar çıktığı için mevsimsel yetiştiricilik yapılmaktadır. Ağ kafeslerde ağırlıklı olarak Gökkuşağı alabalığı yetiştirilmektedir. Baskil ilçesi sınırlarında, Tarım ve Orman Bakanlığınca 14 adet su ürünleri yetiştiriciliği projesi onaylanmış olup, bunların yıllık toplam kapasitesi 3750 tondur. Yetiştirilen alabalıklar başta Elazığ, Malatya olmak üzere çevre illerde tüketime sunulmakta ve yurtdışına ihraç edilmektedir.

4. BASKİL'DE SOSYOKÜLTÜREL YAŞAM

4.1 Aile Yapısı

Türk kültüründe geçmiş yüzyıllardan bugüne aile, toplumun temel taşı kabul edilmiştir. İnsanımız, aile yapısı sağlam olursa toplum da sağlam olur anlayışındadır. Eski zamanlarda geniş aile dediğimiz dede, nine, baba, anne, çocuklar hatta dayı, teyze, amca, halanın da birlikte yaşadığı kalabalık aile yapısı mevcuttu. İlerleyen zaman ve değişen şartlarla beraber aile yapısı günümüzde çekirdek aile ola-

rak şekil almıştır.

Geniş aile düzeninin olduğu zamanlarda adet, gelenek-görenek ve sosyal normlar daha egemendi. Bu durumu örneklendirecek olursak gelin; kayınbaba, kayın ve eve gelen erkek misafirlerle konuşmaz, onlarla sofraya oturmaz; ağzı, başındaki yemeninin bir ucu ile sürekli kapalı olurdu. Kadınların dışarıda erkeklerle yolu kesişse kadınlar, saygı ve

hürmetten erkeğe yol verirdi. Yine kadın oturur vaziyetteyken ev efradından veya yabancidan bir erkek gelse aynı şekilde ayağa kalkılıp saygı gösterilirdi. Evin erkek çocuğu kendi evladını babasının yanında istediği gibi sevemez ve ilgilenemezdi. Kızlar ve gelinler anne ve kayıvalidelerinin izni olmadan yakın mesafe veya akrabaya gidemezdi. İş paylaşımında, kadınlar her ne kadar ev işleri ile meşgul olsa da erkekler ile be-

raber bağda, bahçede çalışırdı. Evde yaş olarak büyüklerin sözleri daha baskın olurdu. Aile yönetiminde evin kadınlara danışılma da ataerkil bir aile yapısı mevcuttu. Bu ataerkil yapının yanında kız-erkek evlat ayrımı olmaksızın anneye de babaya da pek itiraz edilmezdi. Bu ve benzeri örnekleri çoğaltmak elbette mümkündür.

Günümüzde Baskil'de aile yapısı yerelde, ulusalda ve uluslararası

iletişim olanaklarının artması, göçlerle beraber kültürel etkileşimin olması, hayat standartları ve eğitim seviyesinin artması ile değişikliğe uğramıştır. Gelenek-görenek ve toplumsal normlarda bu şartlara bağlı olarak gerileme olmuş, bu kural ve kaideler günümüz modern aile düzeninde geçerliliğini yitirmiştir. Ancak yine de Baskil yöresinde birçok il ve ilçeye göre geleneksel aile yapısının izlerini görmek mümkündür.

4.2.Evlilik Adetleri ve Sünnet Düğünleri

Bütün semavi dinlerde kutsal ad-dedilen evlilik müessesesi, ülke genelinde olduğu gibi Baskil ilçesinde de çok kutsal kabul edilmiş, çok anlam yüklenmiştir. Aile birliğine giden yolda, her yörenin kendine has bazen de diğer toplumlarla ortak diyebileceğimiz gelenek-görenek ve adetleri vardır.

Baskil yöresinde, bir erkek veya kız evlilik yaşına geldi ise aile çocuğunun artık bir yuva kurmasını ister. Bunun içinde aileler bazı girişimlerde bulunur. Erkek çocuğun ailesi eli yüzü düzgün, ahlakı güzel, marifetli, soyu iyi bilinen bir kızı kendilerine gelin almak ister. Kız çocuğunun ailesi de yine aynı şekilde temiz bir soya sahip, ahlakı düzgün, biraz da maddi imkânı olan aileye kızını vermek ister.

Aileler görücü usulü, tavsiye üzeri evine gittikleri evde kızın konuşmasında, iştmesinde, diş yapısında, engel var mı diye kız konuşturulur; temizliğini test etmek için yanlarındaki elişi yumağı yere atılır eğer yumak pamuklandı ise kızın temiz olmadığı eğer yumak tozlanmayıp pamuklanmadıysa kız temiz kabul edilmiştir. Bunun dışında misafirlere içecek ve yiyecek ikramı yaparken kızın boyuna, endamına ve yürüyüşüne bakılır. Sohbet muhabbetten sonra misafirler kalkarlar. Eğer kızı beğendilerse ya aracı olunan kişi vesilesi ile ya da kızın ailesine doğrudan haber verilerek kahve içme isteklerini iletirler. Kızın ailesi gönüllüyse kahve içme isteği geri çevrilmez. Belirlenen günde (Bu günler genelde perşembe ve pazar günleridir.) erkek tarafı, aile büyükleri ve yanında damat adayı ile beraber gider, aileler tanışır kız ve erkek kısa da olsa birbirlerini görürler. Bu ziyaretten önce, kız tarafı

bu evliliğe onay verecekse erkek tarafını iyice soruşturur ve aile hakkında olumlu bilgiler almış ise erkek tarafına habersalar, evlerine buyur ederler. Ancak aile kızını vermek istemiyorsa erkek tarafının aramasını bekler ve aradıklarında “Kısmet, kader değilmiş, alınyazısı işte...” gibi “kırıcı” olmayan ifadelerle durum izah edilir.

a)Kız İsteme

Kız isteme faslına gelinceye kadar aileler bütün araştırma ve soruşturmalarını çok yönlü yaparlar. Karar verilince erkek tarafı belirlenen günde kız evine; aile büyükleri, toplumda hatırı sayılır kişi ya da kişileri veya kız tarafının da değer verdiği şahısları yanlarına alarak giderler. Sohbet muhabbetten sonra kahveler içilirken aile büyüğünden biri ya da götürülen şahıslardan biri “Allah’ın emri peygamberin kavli ile kızınız... yı oğlumuz... ya istiyoruz “ şeklin-de isteme olur. Kız tarafı “Verdik, Allah hayırlı eylesin, Allah utandırmasın...” ifadeleri ile olumlu cevap verdiklerini dile getirirler. Ondan sonra aileler arasında nişan tarihi belirlenir.

Çok eski zamanlarda ise aile münasip gördüğü gelin adayını bulur; kız ve erkek birbirini hiç görmez, isteme gerçekleşir, erkek de kız da kaderine razı gelmiştir. Hatta anlatılan bir vakıa ki hem tebessüm ettirir hem düşündürür niteliktedir. Anlatılanlara göre vaktinde izdivaç yaşına gelen oğlunu evlendirmek isteyen aile, tavsiye üzerine kız evine gider. Görücü gidilen kızlarının yüz güzelliğinin olmadığını bilen aile, kızın kardeşini görücülerin karşısına çıkarır. Düğün günü ise nahoş bir durum yaşanır. Görücüye gösterilen kız değil de pek

güzel sayılmayan kız, gelin olarak evden çıkarılır. Toplumda tasvip edilmeyen bu ve benzeri durumları yörede yaşamak şöyle dursun artık tahayyül etmek dahi mümkün değildir. Bunun dışında kız ve erkek birbirini görüp sevmişlerse kızında rızası ile ‘kız kaçırma’ vakaları da yaşanmıştır. Az da olsa “kız kaçırma” olayları hala yörede mevcuttur.

b)Nişan (Şerbet İçme)

Ailelerin hemfikir olduğu nişan günü için kız tarafı da erkek tarafı da gerekli hazırlıkları yaparlar. Nişana kız ve erkek tarafının yakın akrabaları çağrılır. Erkek tarafı yüzük, kızın nişanda giyeceği elbise, kolonya, çikolata, çiçek, baklava, nişan sandığı (İçinde havlu, iç çamaşır, gecelik, terlik, çorap, yazma, tarak, ayna, sürme, parfüm nevinden koku, örme patik vb.) ve içilecek şerbet için toz şeker, kızılıcak tozu, karanfil alır. Kız tarafı ise gelen misafire ikramlık hazırlar. Damat adayına da yüzüğü kız tarafı alır. Nişan günü erkekler bir tarafta oturur sohbet eder, kadınlar kendi aralarında eğlenirler. Yüzük takma vakti geldiğinde erkek kız bir araya getirilir, erkek tarafının bir büyüğü yüzükleri takar, kurdeleyi keser. Kıza getirilen takılar takılır, aile büyüklerinin eli öpülür ve hayırlı olsun temennilerinde bulunulur. Daha sonra kız evinin hazırladığı yemekler yenir, getirilen baklava ikram edilir, şerbet içilir. Yine adettir kısmet açar inancı ile kurdele küçük parçalar şeklinde kesilip bekâr kızlara yutturulur.

Nişan günü, geline alınacak takılar (bilezik, yüzük, gerdanlık veya zincir...) ve düğün tarihi aile büyükleri arasında belirlenir. Eğer kız tarafı çok altın istedi ise bunu makul sayıya indirmek

için sıkı bir pazarlık yapılır. Kızın dayısı, amcası veya dedesi vasıtası ile bu sayı düşürülerek erkek tarafı maddi anlamda rahatlatılır. Bazen kız annesi süt hakkı adı altında hediye ister, bazen de baldız yüzüğü şeklinde gelinin kız kardeşine hediye alınır. Böyle güzel günlerde küçük gerginlikler de aileler arasında yaşanabilir. Günümüzde ise bir elin parmağını geçmeyecek sayıda gelenek-görenek ve adetler, modern dünya düzenine karşı hala yerini korumaktadır.

c)Kına Gecesi

Elazığ'ın bütün ilçelerinde olduğu gibi Baskil'de de kına gecesi, evlilik yolunda vazgeçilmez bir eğlence gecesi- dir. Kına gecesinde erkek tarafı, akşam saatlerine doğru hazırlıklarını yapar, kız evine doğru yol alır. Bu gecede de masraflarını erkek tarafı karşılayarak içecek, kurabiye, çerez ve dağıtılmak üzere paketlenmiş kına alır. Eğlencenin ilk saatlerinde kadınlar kendi aralarında eğlenirken erkekler sohbet ederler. Biraz ilerleyen saatlerde geline kına yakmak için gelin bir odaya alınır, ısıtılmış kınalara mumlar batırılıp yakılır, kızların eline verilir. Uzun bir sıra oluşturan kızlar, gelini yüzü kapalı aralarına alır, önde erkek tarafından bir bayan olacak şekilde kızlar da onun peşi sıra yanan mumlarla kına yapılan mekâna şu sözler eşliğinde girerler:

Çayda çıra yanıyor
Ay tutulmuş sanıyor
Yavaş oyna güzelim
Herkes seni tanıyor
Çayda çıra yakarım
Yar yoluna bakarım
Bir yüz görümlüğüne
Beşibirlik takarım
Yanar çayda çıralar
Kızlar oyun sıralar
Gelin hanım gelirse

Kızlar oyun sıralar
Gelin hanım gelirse
Defçi toplar paralar
Çayda çıra yanıyor
Humar göz uyanıyor
Fıtil çifte yara bir
Yürek mi dayanıyor
Çayda çıra yüz çıra
Yanıyor sıra sıra
Yârim kekkik ben şahin
Girdim ardı sıra

Bu ağıt yakılırken gelin ortaya alınan bir sandalyeye oturtulur ve damat da gelinin yanına alınır. Geline kına yakmadan önce, gelinin ailesine sevgisi sanki ölçülmek istenircesine şu sözler kızların dilinde nağme, geline gözyaşı olur:

Kınayı getir aney(2 kere)
Parmağın batır aney(2)
Kınayı getir aney(2)
Bu gece misafirem(2)
Koynunda yatır aney(2)
Tarlada var çeperler(2)
Çepere su serperler(2)
Irak yoldan geleni(2)
Terli terli öperler(2)

Ağıtın bitiminde geline kına yakmak için görümcəsi, eltisi veya erkek tarafının bir yakını geline elini açmasını söyler; ancak gelin elini açmaz. Açılmayan el için kayınvalide devreye girer, gelinin avucuna bir altın koyar ve gelin elini açar. Geline kına yakıldıktan sonra damadın da sadece serçe parmağına kına yakılır. Daha sonra damat erkek tarafına gider, varsa onlar arasında eğlence erkekler kendi aralarında, kızlar kendi aralarında eğlenirler.

Günümüzde kınalar, daha çok kiralanan mekânlarda organizatörler tarafından belirlenen program akışına göre yapılmaktadır.

ç)Düğün

Kutsal yolda, bütün aşamalar bitmiş artık görkemli, akıllarda hep güzel bir gün olarak kalacak düğünü hem gelin-güveyi hem de aileler sabırsızlıkla bekler. Baskil'de düğünler önceden erkek evinin bahçesinde yapılırdı. Yok, damadın evi müsait değilse mahallenin ya da köyün meydanı sayılabilecek boş arazilerde düğünler yapılırdı. Günümüzde de mahalle aralarında kına eğlencelerini zaman zaman görmek mümkündür. Düğün günü gelin evine

dığı evden alınacağı sırada kızın erkek kardeşi ya da bir yakını sandığın üzerine oturur, hediye verildiği takdirde sandığın üzerinden kalkar.

Gelin evden çıkarken gelinin üzerine beyaz bir örtü ve Kuran-ı Kerim tutulur. Gelin kapıda bekleyen erkek tarafı, davul-zurna eşliğinde biraz oynadıktan sonra gelin süslenmiş arabaya bindirilir düğün yerine getirilir. Gelin de geldikten sonra asıl eğlence başlar; yemekler yenir, halaylar çekilir artık düğün sonuna doğru takılar verilir, misafirler hayır-

Günümüz düğünlerinde damat; düğün günü bir veya birkaç yakını ile süsleyip bezedikleri gelin arabası ile gelin evine gider, gelini alır sonra kuaför salonuna giderler. Gelin düğün saatine uyacak şekilde hazırlanır. Düğün saati ne yakın damat gelip gelini alır ve düğün salonuna geçilir. Düğün mevlitli ise dualar, Kuran tilaveti, ilahiler eşliğinde düğün devam eder. İkram, pasta kesimi ve takı merasimi ile düğün son bulur. Ancak düğün eğlenceli ise vazgeçilmez olan davul zurna eşliğinde saatlerce halay çekilir; kâh gelin oyuna dâhil edilir kâh damat oyuna sokularak eğlence zirveyi bulur. İkram olarak yemek veya kuru pasta ikramı, içecek sunulur. Takı merasiminin ardından birkaç fasıl daha oynanılır, fotoğraf çekimi sonrasında düğün son bulur. Aileler hayırlı olsun temenni ve duaları ile vedalaşır. Gelin-damat yeni yuvalarına doğru yol alır.

Düğünün ertesinde gelin, hayırlı olsun amacı ile gelenleri temiz kıyafetleri ile karşılar. Gelenlerle tanışır. Varsa düğüne gelmeyenler mazeretlerini bildirip hediyelerini verirler. Gelinin çeyiz olarak getirdikleri bohçalanıp damat tarafının yakınlarına dağıtılır. Damat ve ailesine de ihtimamla hazırlanmış bohçalar getirilir. Gelin-damat ilerleyen günlerde hem erkek hem kız tarafının büyüklerine el öpmeye giderler. Gittikleri yerlerde de herkes imkânı dâhilinde, kimi altın kimi elbiselik kumaş kimi hazır giyim hediye eder. Gelin, evliliğin birinci haftasında ailesi hediyeleri ile ziyarete giderler. Buna mukabil gelin "on beş" olarak tabir edilen evliliğin on beşinci gününde hediyeleri ile baba evine gider. Bu gidişte etli pilav yapılır, gelinin ailesine ve akrabalarına gönderilir. Aynı şekilde kız tarafı da etli pilav yapar, kızları evine dönerken beraberinde erkek tarafına gönderir. Baba evinde bir hafta kalan gelini akrabaları ziyaret eder. Haftası dolan gelini eşi gelir alır. Kız tarafı

konvoylar oluşturarak giden erkek tarafı, gelin evine varınca aile büyükleri tarafından karşılanır. Gelin hazır ise aile ve yakınları ile gözyaşları içinde vedalaşır. Bir ömür evine bağlı olsun diye gelin evden çıkmadan erkek kardeşi, gelinin beline kırmızı kuşak bağlar. Gelin tam evden çıkacakken gelinin kardeşi ya da yakınından biri kapıyı açmaz. Kapıyı tutan kişi ya para ya da bir kuzu verileceği söylenerek ikna edilir. Bazen kızın san-

lı olsun temennileri ile düğün yerinden ayrılırlar. Geriye damadın yakın akrabaları kalır. Düğünde her aşamada gelin ve damada sağdıç eşlik eder. Sağdıç gelin ve damada tecrübelerine dayanarak her yönü ile kılavuzluk eder. Eski zamanlarda düğünlere hediye amacı ile koç, gümüş yüzük, keçi, ev eşyası vb. getirilirdi. Ayrıca bolluk, bereket olsun, ağız tatları bozulmasın diye gelin eve girerken üzerine buğday, şeker, para saçılırdı.

da gönderilen hediyelere karşılık erkek tarafına çeşitli hediyeler gönderir. Günümüzden farklı olarak gelinin evinden bir çivi alınır; bir ömür o evde kalsın diye kızın gelin geldiği evin duvarına çakılır. Yine düğün günü baba evinden çıkarılan kızın boş bulunduğu bir anda “gelinin babası geldi.” denir. Kız dönüp bakarsa gözünün baba evinde olduğuna inanılır. Anlatılanlardan bu adetlerin çok kadim olduğunu anlamak pekâlâ mümkündür. Lakin bu adetlere günümüzde rastlamak nadir görülen bir durumdur.

Bugünlerde ise gelin-damat eğer ekonomik durumları iyiye düğün ertesinde anne ve babalarını ziyaret eder, ardından balayı, gezi, tur veya tatil merkezlerine gidilir. Bu tatil dönüşlerinde varsa vakitleri akrabalara ziyarete gidilir.

d)Sünnet Merasimleri

Sünnet, dinimizde de geleneklerde de gerekli olan tıbbi bir müdahaledir. Erkeklige atılan ilk adımdır. Baskil’de çocuğun sünnet yaşı 1-13 yaş arasındır. Çocuk, sünnet edilmeden önce bir kirve belirlenir. Kirve seçilecek kişi aileye yakın veya babanın samimi bir arkadaşından seçilirdi. Bu vesile ile yakınlık artar hatta kirve aileden sayılırdı. Kirve, sünnet olacak çocuğa kıyafetlerini alır, çocuğun annesine de bazı hediyeler alır ve takı olarak da altın takardı. Sünnet günü çocuğu kirve kucasına alır, tutar; her aşaması ile ilgilenirdi. Sünnetten sonra, sünnetlik çocuğa etek nevinden kıyafet giydirilir, çocuk erken toparlansın diye belli bir süre dışarı çıkarılmazdı. Sünnet düğününde bazen kavurma, pilav, tatlı, ayran ikramı veya lahmacun, salata, tatlı, ayran hazırlanırdı. Düğün genellikle davul, zurna eşliğinde eğlenceli olurdu. Düğüne katılan akraba ve komşular bu mutlu güne eşlik eder, düğüne bütçelerine ve yakınlıklarına göre getirdikleri hediyeleri takarlardı.

Günümüzde ise çocuk 1-7 yaş arası, düğün merasiminden birkaç ay hatta birkaç yıl önce sünnet edilir. Aile, şayet düğün yapmak isterse mekân kiralar; tören gerçekleşir ya da mahalle düğünü yapanlar da olur. Düğün eğlenceli olacağı gibi mevlitli de olabilir. Bazı aileler, aile arasında tören yaparak da bu merasimi gerçekleştirir. Diğer adet ve geleneklerde olduğu gibi sünnet adetleri de unutulmaya yüz tutmuş; toplumda kendine artık yer bulamaz hale gelmiştir.

4.3.Doğuma ve Ölüme Dair İnanış ve Gelenekler

Bir neslin, bir soyun devamını müjdelere doğumlar. Dünyanın her yerinde mutlulukla karşılanan doğumlar, yöremizde de her ailenin göz aydınlığıdır. Eski zamanlarda bir kadın hamile olunca belki şimdiki kadar üstüne düşülmezdi ancak yine de aileler bu durumu öğrenince mutlu olurdu. Önceden bir kadın gebe olsa bile evin işini yapar, ekin varsa ekine gider, hayvanları varsa hayvanları ile ilgilenir; kısacası yapabileceği hatta yapabileceğinden daha fazlasını yapardı.

Seksenine merdiven dayamış bir anne anlatır: “Doğum yapacağım gün sancılarım yavaştan başladı. Doğum yapacağımı anladım. Önce ahırda biriken hayvan gübresini sepetle taşıyıp bahçeye götürdüm. Ahır temizledikten sonra yayılacak yoğurt vardı, onu da yaydım. Yayıdığım yoğurdun buluşukları vardı; onları da çeşmede yıkadım. Sonra sancılarım beni artık amansız bırakınca oturdum. Üstelik doğumu da tek başıma yaptım. Bebeğin göbek bağını bile kendim kestim”. Bu anlatım, eskiden Baskil’de kadınların doğum ile imtihanını anlatır niteliktedir. Ancak duruma, şartlara bağlı olarak varsa köylerde doğumdan anlayan, pirifâni denilebilecek kadınlar doğuma yardım ederdi. Köy ebesi de denilen bu kadınlara doğumdan sonra teşekkür mahiyetinde hediye verilirdi. Doğumdan sonra aile bazen imkânı elverirse kurban keser ve dağıtırdı.

Doğum yapan kadının varsa yakınları, doğumdan sonra yalnız bırakmama gayret eder, ihtiyaçları karşılanırdı. Doğumdan sonra kadına un, su,

şekerden yapılan ve ortasına tereyağı dökülerek servis edilen pürşüng (muhallebi) sık sık yedirilirdi. Bunun yanında komşular; ekmek yapar, onu tereyağı ile yağlar, yanına da bir hediye koyar çiçeği burnunda anneyi ziyaret ederlerdi. Doğum yapan kadının bütün eklemlerinin ve kemiklerinin sarsıldığını bilen büyükler, annenin üşümesine izin vermezlerdi. Böyle bir durum olursa annenin olası bir hastalığa yakalanması özellikle dişlerinin hepsinin ağrıyabileceği düşünülürdü. Lohusa döneminde kadın, kırk gün boyunca yalnız bırakılmazdı. Çünkü kadına ve bebeğe kötü ruhlar ve cinlerin zarar vereceğinden korkulurdu. Bu sebeple bebeğin ve annenin yastığı altına ekmek, Kur'an ve çeşitli dualar bırakılırdı. Hatta bazı hurafe diyebileceğimiz yatağın kenarına iğne batırma, makas bırakma adetleri de vardı. Bu kötü ruhlar al karısı, al basması olarak bilinir halk arasında. Al basması vakalarına rastlandığı söylenir. Eğer al karısı bebek veya anneye musallat olup yanına geldiyse anne veya bebek ölümleri yaşanır. Diğer bir inanışa göre ise birkaç çocuğunu kaybeden aile, en son doğan çocuğa yedi yıl boyunca komşu ve akraba çocuklarının kıyafetlerini giydirir, erkek çocuksa saçlarını da yedi yıl kesmezlerdi. Yedi yılın sonunda bu adet terk edilirdi.

Çocuğa isim, dini vecibeler yerine getirilerek ve büyüklerin olurları alındıktan sonra verilirdi. Anne biraz toparlandıktan sonra ise komşu ve akrabalar "bebek görmesine" gelirler. Herkes imkânına göre hediyeler getirirdi. Bebek, kimin adını ilk söylerse o kişi bebeğe hediye alırdı. Bebeğin dişi çıkınca bebeğe "diş hediği" denilen tören yapılırdı. Bu tören kadınlar arasında yapılır, bazı ikramlar hazırlanır, buğday kaynatılarak hedik yapılırdı. Gelenler bebeğe çeşitli hediyeler alırlar. Bebek ortaya alınır; önüne öğretmen, doktor, imam, kuyumcu, berber ve diğer meslekleri temsilen makas, kitap, kalem, Kuran,

ayna, bilezik vb. konulur; bebek hangisini seçerse ilerde o mesleği yapacağına inanılırdı. Bir benzeri adet ise bebeğin göbek kordonu düştükten sonra okul, cami, hastane bahçelerine gömülür ya da kitap arasına konulurdu. Çocuğun saçları ilk kesildiğinde, saçlarının ağırlığı kadar altın ve ya para ihtiyaç sahipleri-ne verilirdi.

Günümüzde ise bir kadın hamile olduğunu öğrendiği ilk günden doğum yapacağı güne kadar, doktor gözetiminde olur. Her ne kadar doğum ve sonrasına dair bazı adetlerimiz devam ediyorsa da birçok adet, inanış unutulmuş; genç nesil tarafından bilinmemektedir. Bilinse bile uygulanmamaktadır.

Doğumlar kadar tabiidir ölümler. Bazen uzun, bazen kısa bir serüvenin sonu olan ölüm, her toplumda olduğu gibi Baskil yöresinde de yeis ile karşılanmıştır. Hüzün, acı meyyitin yaşına, hasta veya sağlıklı oluş durumuna göre farklılık gösterir. Eskiden ölüme dair bazı inanışlar vardı. Ani ölümler dışında bir kişi hasta ise onun bazı davranış ve söylemlerinden öleceği tahmin edilirdi. Eğer hasta sürekli ölmüş kişileri anıyorsa, uyanıkken yanına iyi veya kötü surette birinin geldiğini söylüyorsa, rüyasında ölmüş anne-babasının kendisini çağırdığını söylüyorsa, gözleri boşluğa bakıyorsa, el-ayaklarında şişmeler oluyorsa, sesinde hırıltılar varsa bu kişinin ölüm vaktinin geldiğine inanılırdı. Hastada olan kişi mümkün olduğunca yalnız bırakılmaz, moral amaçlı sık sık ziyaret edilirdi. Ziyaret eden kişiler hastaya yiyecek içecek nevinden bir şeyler alırdı.

Kişi ahirete geçerken yüzü sararmış, hafiften terlemiş ve mütebessim ise amelinin iyi olacağına; eğer yüzü, dudakları morarmışsa, dili şahadet getirmiyorsa, şiddetli ağrıları var ise amelinin kötü olduğuna inanılırdı. Ölüm anında kişinin başında Kuran okunur, su içebiliyorsa su içirilir yok içemiyorsa dudakları sürekli ıslatılırdı. Bunda amaç şeytanın kişinin imanını çalmasına en-

gel olmaktır. Ruh bedenden çıkarken yanındakilerin yüksek sesle konuşması, ağlaması doğru değildir. Ani bir ses ile kişi iki ruhlu (durikgi) olur ve kırk güne kadar kabzedilmeyen ruh, o bendende sıkıntı içinde kalır. Ruhunu teslim eden kişinin çenesi, ayak başparmakları bir bez veya kumaş yardımı ile bağlanır; şayet mevta hemen gömülmeyecekse üzerine bıçak veya demir cinsinden bir eşya koyularak ölünün vücudunun şişmesi engellenirdi. Definden önce ölüm sala ile duyurulur, yakınlar toparlanır, dini vecibeler yerine getirilir ve mevta gömülürdü.

Ölen kişinin yakınları taziye boyunca taziye evine yemek götürürlerdi. Taziyenin üçüncü günü, mevlit okutulur, helvalar büyük test dedikleri bakır leğenlerde yapılır, taze yapılmış yufka ekmek arasına konularak dağıtıldı. Taziye sahipleri kırk gün boyunca ya çevredeki ihtiyaç sahibi bir eve, yaptığı yemekten götürür ya da ailenin bir aylık bütün mutfak ihtiyacını bir kerelik karşılardı. Kişinin ölümünün kırkıncı gününde veya sonraki günlerde ailenin ekonomik durumuna göre yemekler hazırlanır, komşu ve akrabalar yemeğe davet edilirdi. Yemek ise genelde koyun, keçi, inek kesilerek kavurma yapılırdı. Yanına ise bulgur pilavı, ayran, salata hazırlanırdı. Yine giden misafire ekmek arası helva verilirdi. (Günümüzde ise yemek şirketlerine sipariş üzerine bu hayır yemekleri düzenlenmektedir.) Ölen kişinin kıyafetleri de ya yakılır ya da ihtiyaç sahibi birine verilirdi. Yakın akraba ve komşular taziye sahiplerine saygıdan birkaç hafta televizyon izlemez, radyo dinlemezlerdi. Eğer daha önceden düğün tarihi belli olmadıysa düğünler ileri bir tarihe ertelenirdi. Düğün tarihi belli ise düğün yapılır; ancak eğlence olmazdı. Yok olan değerlere, gelenek-göreneklere rağmen yine de Baskil ilçesinde bir taziye evine uğradığımızda bu inanış ve adetlerin hepsini olmasa da bazılarını görmek elbette mümkündür.

4.4 Bayramlar

Bayram, her dilde mutluluktur, sevgidir, barıştır, kavuşmaktır, kırılan kalplerin inşasıdır. Irak yolların yakın olması ve beklenendir bayramlar. “Nerde o eski bayramlar? “ der iç çeker eski kuşaklar. Sahi neydi o günlere bu kadar özlem duyulmasına sebep olan?

Büyüklerle sorduk. Onların anlattıkları-na göre eskiden hazırlıklar, bayrama bir hafta kala başlamış. Evlerde temizlik yapılır, bayramdan bir hafta önce gelin olmuş kızlar bayramı baba evinde geçirsin diye ya kızın erkek kardeşi ya da babası kızı gider alır; baba evine getirirmiş. Özellikle kurban bayramlarında kızlar, gelinler ellerine kına yakarlar. Kına, aslında mutluluğun göstergesidir. Erkeklerin ise serçe parmağına askere gidince iyi silah tutsun diye kına yakılır. Bayram olurda yemekler, ikramlar olmaz mı? Yemek olarak içli köfte yapılır, yufkalar açılıp sıran kesilir, etli kuru fasulye yapılırdı. (Şimdilerde bu yemeklere sarmayı, dolmayı, Harput köfteyi; tatlı olarak da baklavayı eklemek mümkündür.) Tatlı olarak kadayıf, kalburabastı ve arife akşamı sütlaç yapılırmış. Misafire şeker de unutulmaz. En güzel şeker kırmızı çizgili, hoş kokulu kuru şekerlerdi. Bayram sabahı, erkekler, köyde cami yoksa bayram namazını kılmak için sabah şafak vakti uyanır camiye giderdi. Namazdan sonra cemaat dağılmadan bayramlaşır, birbirlerini evlere davet ederdi. Sonra ev efradı bayramlaşır daha sonra erkek ağırlıklı bayram ziyaretleri olurdu. Bayanlar yakın akraba dışında gezmeye gitmezdi. Gelen misafire yemek, tatlı ikramı yapılırdı. Çocuklar da kapı kapı gezer şeker toplardı. Bayramlarda kabristanlar ziyaret edilir, mezarların üzerine kuşlar için buğday, çocuklar için şeker koyulurdu. Hem ramazan hem kurban bayramlarında yapılanlar aynı olup pek farklı değildi. Kurban bayramında, kurban için genelde küçükbaş hayvan kesilirdi. Ancak günümüzde büyükbaşlar da kesilmektedir.

Günümüze gelene değin bazı farklılıklar olsa da bazı adet, gelenek-görenekler unutulsa da geçen zamana, yalnızlaşan insanlara ve zayıflayan kültürel bağlara rağmen eski bayramların ruhunu Baskil’de yaşamak mümkündür.

4.5 Halk Hekimliği

Her dönem, her zaman sağlık gereklidir. Ancak hayatta hep sağlık olmaz. İşte bundandır geçmişten bugüne ne hastalıklar bitmiş ne de tedavi yöntemleri tükenmiştir. Dünden bugüne değişen tek şey belki de tedavi yöntemleridir. Ülkemizin her bölgesinde, her ilinde olduğu gibi Baskil ilçesinde de sağlık hizmetleri ve eğitim seviyesi arttıkça, tıpta kat edilen yol hızlandıkça tedavi yöntemleri çoğalmış; aklın ve bilimin öncülüğünde tedaviler uygulanmıştır.

Eskiden, şimdilerde olduğu gibi sağlık hizmeti anında kişinin hizmetine sunulmazdı. Köylere altı ayda bir, birkaç kişilik ekipten oluşan sağlık çalışanları, sağlık taraması için gelirdi. Bu taramada da pek de bir şey yapılmazdı. İnsanlar genellikle tecrübe ile sabit olan, yıllarca uygulanmış yöntemlerle hastalıklara çare olmuştur. Bu tedavi yöntemlerinden en çok bilinen ve uygulananlar şöyledir:

- Göz hastalıkları için bazen göze pekmez koyulur gözdeki mikrop ve enfeksiyona çözüm olurdu. Gözde et büyümesi olduğunda cama benzeyen bir taş türü iyice ezilir, elenir bir tülbent parçasının içine koyulur ve belli bir süre gözün içinde bekletilirdi. Yine gözün temizlenmesi için bir iki çörekotu göz içinde bekletilirdi. Bazen de yeni doğum yapmış ancak bebeğini hiç emzirmemiş annenin ilk sütü göze damlatılarak göz rahatsızlıkları tedavi edilirdi.

- Kulak ağrısı için anne sütü, elma suyu en bilinen yöntemlerdir. Anne sütünün içine halk arasında köre denilen bitki ezilip karıştırılarak kulağa damlatılırdı.

- Yanık tedavisinde kesin çözüm olarak günlük taze bir elma dilimlenir ya-

nığa sürülürdü. Bunun dışında domates salçası da yanık bölgeye sürülürdü.

- Sarılık hastalığı için ocak diye tabir edilen yerlere götürülür, işi bilen kişi dil bağına çok ince olacak şekilde jiletle keserdi. Yine sarılık için biraz eşbabiye suya koyulur, gece yıldızlar altında bırakılır, sabah o su sarılık olana içirilirdi.

- Vücudun herhangi bir yerinde çıkan siğiller ya ehil birine okutulur etrafı çizilir ya da yeni hilale karşı üç adım yürüyüp dua edilir ve arkaya bakmadan dönerek iğde ağacının küçük bir dalı siğillere sürülürdü.

- Kırık çıkık benzeri durumlarda deneyim sahibi kişiler tarafından un, yumurta ve sudan hamur yapılır incinen yere sürülür sonra da sarılırdı. Eğer kırıkta kavak ağacının dış yüzeyi düzgün bir şekilde çıkarılır, kırık olan kol veya bacak bu kabuk içine koyulurdu. Bazen de hafif incinmelerde ılık su ve sabunla o bölge ovulurdu.

- Korkan birine tereyağı kızdırılır, içine paslı çivi atılır ve o tereyağı içirilirdi. Yine korkan birine şekerli su da içirilirdi.

- Diş ağrıları için mazı kırılır içindeki toz, ağrıyan diş üzerine dökülürdü. Adını bilmediğimiz bir bitki türü yakılır, onun dumanı ağız içine bırakılırdı. Sonra ağız içindeki duman bir kabın içindeki suya üfürülürdü. İşte bu üfürme esnasında dişteki kurtçuk diye tabir edilen virüsler dökülürdü.

- Ayak ve el parmaklarında dolama diye tabir edilen iltihaplı yaralara, iltihabı kurutmak için pişirilmiş soğan üzerine koyulup bekletilirdi.

- Bebekler kabız olduğunda bebeğin makatına ya zeytinyağı sürülür ya da küçük bir sabun parçası yerleştirilirdi. Bu yöntemle kabızlık giderilirdi.

- Boğaz ağrıları için pekmezin içine pul biber, tuzsuz tereyağı koyulur biraz ısıtılır ve mümkünse sıcak sıcak içilirdi. Bademcik şişmesinde ise bir parça petek bal çiğnenmeden yutulurdu.

- Zehirli hayvan sokması ve ısırık-

larında yoğurt yedirilir, ayran içirilir; ısırılan bölge ayranla yıkanır. Diğer bir yöntem ise o bölge, bir gün boyunca soğuk suya tutulurdu.

- Hayvanlar için de bazı tedavi yöntemleri vardı. Zehirli ot yiyen bir hayvan hızlı bir şekilde koşturulur ya da kulak uçları kesilerek kanı akıtılırdı. Böylelikle ya dışkı yolu ile ya da akan kan ile zehir dışarı atılırdı.

Anlatılan bu tedavi yöntemlerinin birçoğu tecrübe sonucu uygulanmış ve uygulandığı zaman olumlu sonuçlar alınmıştır. Günümüzde bazıları mantığa ve tıptaki tedavi yöntemlerine aykırı olabilir, bugünkü tıp bilminde reddedilebilir; ancak her dönem çaresizlikler insanları imkânları dâhilinde çare, çözüm üretmeye zorlamıştır. Bu tedavi yöntemleri, yaşanan çaresizliklerin ve yetersizliklerin sonucudur. Belki ilkel belki mantıksız ya da yerinde doğru uygulama, adı ne olursa olsun, uygulaması ne sonuçlar doğurursa doğursun halk hekimliği, doğrusuyla yanlışla ile bir toplumun, kültürün yadsınamaz parçasıdır.

Sıhhiyeci Mustafa Örk

1800'lü yılların sonunda Baskil'in Bozoğlak köyünde dünyaya gelen Sıhhiyeci Mustafa Örk, 1.Dünya Savaşı patlak verince vatani görevi için Çanakkale'ye gitti. Çanakkale'de sıhhiyeci olan Mustafa Örk yanında görev yaptığı tabiplerden kişisel ilgisi nedeniyle çok şeyler öğrendi, çok istifade etti. Bu vesile ile çok can kurtardı. Savaştan sonra köyüne dönen Örk bildiklerini halkın faydasına kullanarak bölgesine çok sağlık hizmeti verdi. O şartlarda bazı ameliyatlar gerçekleştirdi. Ünü her tarafa yayıldı. Ankaradan bile gelen hastaları oldu. 1980'li yıllarda vefat etti. Baskil Bozoğlak köyünde metfundur.

4.6 Komşuluk İlişkileri ve Misafir Ağırhlama

“Ev alma, komşu al.” demiş atalarımız. Atasözleri anlatır bir milletin kültürünü. Bu darbimeselden de anlıyoruz ki pek kıymetliymiş komşular da komşuluk ilişkileri de. Komşusuna bu denli değer veren insanlar, misafire değer vermez mi?

Eskiden eve gelen misafire hürmet kapıda başlardı. Misafir, kapıda büyükler tarafından karşılanır, evde başköşeye oturtulurdu. Erkekler genelde odada bulunan topraktan veya ahşaptan yapılan makat, divan denilen sedirlerde oturur; bayanlar yerde minderlerde otururlardı. Çocuklar ise biraz daha aşağıda kapıya yakın otururlardı. Bazen de yere döşek ve o döşegin üzerine örtü serilir, misafir o döşege oturtulurdu. İmkânlar dâhilinde en iyi yemekler ikram edilirdi. Yemek olarak bulgur, nane, reyhan, tuzdan yapılan yağlı köfte, közde kömbe,

içli köfte, pilav-kavurma ikram edilirdi. Çay, kahve çok yaygın değildi. Genelde ekonomik durumu iyi olan ailelerde bulunurdu. O da gelen misafire ikram edilirdi. Her şeyin iyisi misafire layık görülür; çünkü misafirin eve bereket getirdiğine inanılırdı. Eve gelen misafir on rızıkla gelir, birini yer dokuzunu bırakırmış. Bunu kendine şiar edinen ev halkı, misafire azami düzeyde hassas ve ihtimamlı davranırdı. Ev sahibi kendi bağında, bahçesinde yetişen yiyeceklerden misafirine paketler eli boş göndermezdi.

Misafire değer veren insanımız, yılın her günü yan yana, dip dibe olan komşusuna değer vermek şöyle dursun, onu kendinden sayardı. Evde bir eksik olsa hiç düşünmeden ilk komşunun kapısını çalardı. İşlerin çok yoğun olduğu dönemlerde kim darda kaldı ise imece

yapılır, komşuya yardım edilirdi. Öyle ki tarlada işini erken bitiren yanındaki komşusunun tarlasını geçmez, komşusuna yardım eder, ondan sonra evine giderdi. Her dönem olduğu gibi eskiden de ufak tefek dargınlıklar olur; ancak bazen araya giren hatırı sayılır kişiler aracılığı ile ya da kızgınlıklar geçtikten sonra dargınlıklar biterdi. Bu dargınlık dönemlerinde de ola ki bir musibet, sıkıntı komşusuna isabet etse komşudan yardım esirgenmezdi.

Uzun kış gecelerinde her akşam bir evde toplanılır, yakılan ocak etrafında kış için hazırlanan pestil, ceviz, dut unu eşliğinde tatlı sohbetler yapılırdı. Günümüzün toplu etkinlikleri, eğlencelerine benzeyen sersal (ser: baş, sal: yıl) vardı. Bu etkinlik sırasında bir erkek kadın kılığında yine yanında bir erkek başında sarık, koyunyününden yapılmış

sakal-bıyık takar; üzerine süpürge, ateş küreği, tava bağlar kapı kapı dolaşırdı. Tabi bu kişiler kalabalık bir grup eşliğinde evlere giderdi. Kimi ev kavurma, kimisi yağ, kimisi bulgur ve benzeri verirdi. Günün sonunda toplananlarla herhangi bir evde yemek yapılırdı. Yapılan yemek komşularla beraber yenilirdi. Yine özellikle yağmur yağmayan dönemlerde çocukların dualarının kabul olacağına inanan insanımız, çocukları bir araya getirmiştir. Bir araya gelen çocuklar ellerinde bir kovayı çala çala kapı kapı gezerdi. Gittikleri evlere "Molla Pottuk geldi" derdi. Ev sahibi: "Molla Pottuk ne ister?", diye sorar çocuklar da "Allah'tan yağmur ister" derdi. Bu söylemle bütün evler gezilirdi. Her evden alınan yiyeceklerle yemekler yapılır, komşular bir araya gelir, yemek yerdi. Komşusuna düşkün olan insanımız sadece iyi günde değil onun zor gününde de sıkıntısını omuzlamaktan geri durmamıştır. Büyükerin söylediğine göre komşudan birinin hayvanı hastalansa hemen kesilir. Kesilen hayvandan mahalle sakinleri birer parça satın alır, komşularının zararını gidermek isterlerdi. Biraz daha eski zamanlara gidecek olursak misafire ve komşusuna karşı gönlü ne kadar geniş insanlar olduğunu görürüz. Misal, ramazan ayında köye gelen imam her akşam bir evde iftar yapar ve teravih de ramazan süresince evi müsait olan, onca kalabalığı kaldıracabilecek bir hane sahibinin evinde kılınırdı.

Işığ Yanan Ev

Baskil'in en uzun dönem belediye başkanlığını yapan Kemal Ulukent anlatıyor: İtalyan mühendisler Baskil'deki demir yolunu yaparken Osman Benzeş'in dedesi Cemal Ağa işin taşeronluğunu yapıyordu. İtalyanlar Cemal Ağa'nın katkılarında dolayı en büyük yarmaya "Cemal Ağa Yarması" adını verdiler. Yeni tren istasyonuna yakın olan, iki katlı kerpiç Hükümet Konağı'nda bu ekip tarafından yapılar Baskil Kaymakamlığa

Baskil'in İlk Kerpiç Hükümet Konağı

hediye edildi. Ayrıca Baskil'in ilk imar planı da bu ekip tarafından yapıldı. Eskibaskil'de bulunan kaymakamlık ve jandarma bu binaya taşındı. Bugünkü Baskil yeri böylelikle kurulmuş oldu. Binanın alt katını jandarma, üst katını kaymakamlık ve kaymakamlığa bağlı nüfus müdürlüğü gibi birimler tarafından kullandı. Demir yolu inşası bitikten sonra İtalyan mühendis ve işçilerin kaldığı şantiye binası da Cemal Ağa'ya hediye edildi. Bu evler Baskil'in ilk evleridir. Cemal Ağa evlerin fazlasını akrabalarına dağıttı. Mühendisler için yapılan evde kalan Cemal Ağa ve diğer şantiye binasında oturan akrabaları, bugünkü Baskil'de oturan ilk kişileri oldular. Daha sonra demiryolu Baskil'i geliştirdi. Baskil'in tüm köylerinde tren yolculuğu yapmak isteyenler, ihtiyaç halinde treni beklemek için Cemal Ağa'nın evini kullandılar; burada kaldılar, yattılar, yediler ve içtiler.

Bir gün tıp fakültesini yeni bitirmiş, ilk görev yaptığı Baskil Sağlık Ocağına atanan doktor trenle ilçeye gelmiş daha sonra şunları anlatmıştı:

"Bekârdım, ilk gece bir eve misafir oldum. Tren istasyonunun hemen yanında bir evdi. Akşam yemeğinden sonra çaylar içilmiş, sohbetler edilmiş-

ti. Üzerimde yol yorgunluğu, geldiğim evin ve yeni yerin yabancılığı vardı. Saat ilerlemiş, beni ağır bir uyku basmıştı. Mahcubiyetimden ev sahibine de bir şey söyleyemiyordum. Bir müddet daha geçti. Evin hanımı, Reyhan anneye:

-Anneciğim, sizin buralarda kaçta yatılıyor? dedim.

Reyhan anne,

-Az sonra tren gelecek, onu bekliyoruz dedi. Evladım senin yatağın hazır geçip yatabilirsin.

Merak ettim, tekrar sordum.

-Trenle sizin bir yakınınız mı gelecek?

Reyhan anne:

-Hayır, evlâdım, beklediğimiz trende bir yakınımız yok. Ancak burası köylere uzak bir yer. Trenle köylerden birileri gelebilir. Bu saatte, yakınlarda ışığı yanan bir ev bulamazsa, sokakta kalır. Işığ yanan bir ev bulsun, bize misafir olsun, aç ve dışarıda kalmasın diye bekliyoruz.

Birlik, beraberliğin, insani ilişkilerin daha sağlam olduğu o dönemlerden bugüne gelene dek kısmen uzaklaştık değerlerimizden. Az da olsa halen hastalıkta, acılı günde, mutlu zamanlarda insanımız bu duyguları paylaşıp, bir araya gelmeye devam ediyor.

4.7 Halk Oyunları

Yedi bölge, seksen bir il... Birinde horon, birinde zeybek, birinde halay, birinde Çaydaçıra... Gözlerini yumunca maziye, ufka dalınca atiye uzandığımız, yüzyılların kültürünü içinde efsunladığımız hazineleridir halk oyunları. Bazen ayağı yere sert vuruştur rahatlatan, bazen bir zılgıttır içi ferahlatan, bazen yere vurulan bir dizdir sayfalarca arzuhalı anlatan, bazen de en umutsuz anda, kararlığa yakılan mumdur Çaydaçıra.

Her bölgenin, her ilin, müziği ile figürü ile kendini anlattığı, oynadıkça kendini bulduğu, halkın içinden doğan yine halkın kendi yaşattığı halk oyunları, dünden bugüne var olma çabası içindedir.

Eski kuşak diyebileceğimiz, ilçenin büyüklerinin anlattığına göre Baskil'de oyunları; orta oyunlar ve düğün- eğlence vakitlerinde oynanan halaylar olarak ayırmak mümkündür. Yöremizin halk oyunları; Elazığ merkez, Sivrice, Keban ve Ağın ile benzerlik göstermektedir. Düğün ve eğlence vakitlerinde oynanan oyunları şöyle sıralamak mümkündür:

- **Dik Halay:** Sadece erkeklerin oynadığı, ritmi çok hızlı olmayan, ayak figürlerinin aktif olduğu halay türüdür. Davul-klarnet eşliğinde oynanır.

- **Avreş:** Adını nereden aldığı tam olarak bilinmese de genellikle asker uğurlama vakitlerinde oynanır. Hatta Avreş halayında ayakların o sert vuruşları asker yürüyüşünü, talimini temsil eder. Yine davul-klarnet eşliğinde oynanır.

- **Çaydaçıra:** Dünyaca tanınan, mumlu dans olarak da bilinen çayda çıra oyununun yukarıda da bahsettiğimiz gibi bir hikâyesi vardır. Yanan mumlar eşliğinde, el- ayak figürleri ile kız-erkek karışık oynanan bir oyundur. Davul-klarnet eşliğinde oynanır.

- **Temir Ağa:** Erkeklerin yan yana sıralanıp birbirlerinin omuzlarını tutarak oynadıkları halay türü, ayak figürlerinin aktif ve öne çıktığı oyunlardan biridir. Bazı rivayetlere göre adını, bu halayı ilk oynayan kişinin isminden aldığı yönündedir. Davul-klarnet eşliğinde oynanır.

- **Çiftetelli:** Kız-erkek karışık oynanabilen, hareket ve figürlerinde sınırlama olmayan, darbuka-klarnet eşliğinde bazen iki bazen de daha fazla kişiyle oynanabilen bir oyundur.

- **Delilo:** Kız-erkek karışık oynanabilen yine el-ayak figürle-

rine sözlerin eşlik ettiği halay türüdür. Halayların vazgeçilmez davul-klarneti bastırır gibidir halayın sözleri.

Dama çıkmış bir güzel delilo delilo hayraney
Damin etrafı gezer delilo delilo kurbaney
Elinde bir deste gül delilo delilo delilo hayreney
Kendi, gülünden güzel delilo delilo kurbaney

- **Nare:** Davul-klarnet eşliğinde oynanan oyunda, halaya tutuşanlar şu sözlerle oyunu coştururlar:

Nare camdan bakıyor nare
Su çömlekten akıyor nare
Narenin kaşı gözü nare
Ciğrimi yakıyor nare
Nare nare hey nare nare diye devam eder halay.

- **Kereviz:** Davul-klarnet eşliğinde oynanan oyunun, yörenin Şefkat Mahallesi'ne ait olduğu söylenmektedir. Bir sıra halinde dizilen erkeklerin halay sözleri ile şenlenir oyunları. Şöyledir sözler:

Bahçelerde kereviz
Biz kereviz yemeyiz(2)
Bize Baskilli derler
Biz güzeli severiz(2)

Ölüyorum ben bir güzel için
Yanıyorum ben senin için.
Bu dizeler söylendikten sonra halaya devam edilir. İkinci
dörtlük diyebileceğimiz dizelerin söylenmesi için halay du-
rur. Şu mısralar söylenir:

Bahçelerde pırasa
Dallarına kar yağsa(2)
Kızlar evde kalsa
Erkeklere yalvarsa(2)
Ölüyorum ben bir güzel için
Yanıyorum ben senin için.
Sözlerin akabinde halay devam eder.

• **Nure(Fatmalı):** Kız-erkek karışık oynanan bu oyunda da
davul-klarnete sözlerde eşlik eder. Sözler şöyledir:

Bahçelerde bal erük le le Nure(2)
Dallarını eğeriz zalım Nure(2)
Bize Baskilli derler le le Nure
Ölene dek severiz zalım Nure
Pencereden bakıver le le Nure
Bir sigara yakıver zalım Nure

O siyah saçlarını le le nure(2)
Omuzuma atıver zalım nure(2) diye biten sözlerin devamın-
da yavaşlayan halay, tüm hızı ile devam eder.

• **Büyük Ceviz:** Halaya duran kişilerin serçe parmaklarının
birbirine kenetlendiği davul-klarnet eşliğinde kızlı erkekli
oynanan halayda şu sözler oynayanlar tarafından söylenir:

Büyük cevizin dibi nanay güzelim nanay
Ne bakarsın el gibi nanay güzelim nanay
Salında gel yanıma nanay güzelim nanay
Helallik malım gibi nanay güzelim nanay

Büyük ceviz yarıldı nanay güzelim nanay
Annen bana darıldı nanay güzelim nanay
Ne darıldın kaynana nanay güzelim nanay
Kızın bana sarıldı nanay güzelim nanay

• **Leblebici(Kalbur):** Çember şeklinde dizilmiş kişilerin
ortasında elinde kalbur veya sekiz köşe şapka ile oynanan,
doğaçlama diyebileceğimiz bir oyun türüdür. Eline kalburu
alıp bir süre oynayan kişi farklı jest ve mimikleri ile çevrede-
kileri güldürür. Oynarken şu sözleri söyler:

Leblebiyi kavurdum
Dumanını, dumanını savurdum
Bici bici bici lelebici
Söyle canımın içi
Leblebi koydum tasa
El vurdum basa basa
Ben bir güzeli sevdim
Birazcık boydan kısa
Bici bici bici lelebici
Söyle canımın içi
Leblebiyi kavurdum
Dumanını dumanını savurdum(oynayan puuf puuf diye kal-
bura üfler)
Ben o yari görünce
Canevimden vuruldum
Bici bici bici lelebici
Söyle canımın içi
diye dilden dökülen mısralar devam ederken kalburun içine
üzüm, leblebi ve benzeri çerez koyulur. Çevredekiler çereze
el uzatıp almaya çalışırlar. Oyunun sonunda, oynayan kişi
şapka veya kalburu çevredekilere gezdirir para toplar. Kim
gönlünden ne koparsa kalbura atar.

• **Oğlan Beni Çaydan Geçir:** Yine çember oluşturan insan-
ların ortasında bir erkek ve bir de kadın kılığına girmiş iki
kişi tarafından oynanır. Kız yüzü kapalı oturur vaziyette, er-
kek ise ayakta.

Kız: -Oğlan beni çaydan geçir(2)

Erkek: -Ah geçirirsem ne verirsin vah geçirirsem ne verir-
sin?

Kız: -Altın yüzüğüm senin olsun(2)

Erkek: -Olmaz güzelim olmaz olmaz(vali, kaymakam, dü-
ğün sahibi veya yörenin önde gelenlerinden birinin ismi
söylenir)

... razı olmaz

Kız: -Oğlan beni çaydan geçir(2)

Erkek: -Ah geçirirsem ne verirsin vah geçirirsem ne verir-
sin?

Kız: -Altın gerdanım senin olsun(2)

Erkek: -Olmaz güzelim olmaz olmaz ... razı olmaz.

Kız: - Oğlan beni çaydan geçir(2)

Erkek: -Ah geçirirsem ne verirsin vah geçirirsem ne verir-
sin?

Kız: -Sırma saçlar veya ela gözler senin olsun

Erkek:- Olmaz güzelim olmaz olmaz... razı olmaz

Kız: -Oğlan beni çaydan geçir(2)

Erkek: -Ah geçirirsem ne verirsin vah geçirirsem ne verir-
sin?

Kız: - Bu bedenim senin olsun, ne istersen senin olsun

Erkek: -Oldu güzelim oldu oldu ... Razı oldu.

Bu sözler söylenirken çevredekiler kızı kaçırmaya çalışır. Er-
kek ise buna imkân vermemek için çevredekilere elindeki
sopa veya eli ile vurarak engel olmaya çalışır. Oyunun so-
nunda kadın kılığına giren erkek, oyun arkadaşı ve çevrede-
kiler karşılıklı oynarlar.

• **Ağır Halay:** Davul-klarnetin ve oynayanların ritimlerinin
yavaş olduğu oyunun isminden de anlaşılmaktadır. Sadece
erkeklerin oynadığı bir halay türüdür. Bunlar dışında Keçi-
ke, Tamzara, Üç ayak, Çepik, İsfihan, Le Aşe adları ile bili-
nen oyunlar da mevcuttur.

Orta oyunu dedikleri, geleneksel halk tiyatrolarının aslında
gelişmemiş, amatör halidir. Bu oyunlar yörede genellikle
uzun kış gecelerinde iyi ve eğlenceli vakit geçirmek için oy-
nanır. Aynı zamanda düğünlerde de eğlenmek için oynanır.
Bu oyunlardan akıllarda kalanlar şunlardır:

• **Yüzük:** Komşular herhangi bir evde toplanır, iki grup şek-
linde otururlar. Oyuna adını veren bir yüzük saklanır. Yüzü-
ğü bulan taraf, kazan taraf olur. Kaybeden taraf bazen horoz,
bezen kabak, bazen şalgam pişirip, oyunda galip gelen tarafa
ikram eder.

• **Simsimi:** Çember oluşturan erkekler yan yana dizilir, oyun
herhangi birinden başlar. Çemberin etrafını dönen kişi ya-
nındakine kuvvetlice omuz vurur. Bazen vuruşun şiddeti o
kadar fazla olurmuş ki sakatlanmalar bile yaşanır. Oyunda
dayak yenildiği için yöre halkı, eşek oyunu da der. Bu oyun,
düğünlerde de oynanır.

• **Saat Kaçta Geleyim?** : Bu oyunda iki sevgilinin buluşmak için uğraşları canlandırılır.

Erkek: -Saat kaçta geleyim hayyalel felah?

Kız(kadın kılığına girmiş erkek): Eller uyuyanda gel buluşah

Erkek: Saat kaçta gelem hayyalel felah?

Kız: Fino'yu da bağlamışam önüne yağlı çörek doğramışam. Yatsıdan sonra gel buluşah.

Şeklinde oyun devam eder. Sözlerinin devamı var; ancak unutulmuştur.

• **Deve Oyunu:** Bir merdiveni önde iki, arkada iki kişi olacak şekilde tutar. Bu kişilerin üzerine hasavan denilen büyük, beyaz bir örtü örtülür. En önde ise yine beyaz örtünün altıda devenin başını temsil için elinde orak-ekin biçme aracı ile bir kişi olur. Çevresinde toplananlar deve ile uğraşır, bıktırmaya çalışırlar. Deve de çevredekilere çeşitli tepkiler verir. Bu karşılıklı uğraş, çevredekileri güldürür. Deve sahibi, etrafında birkaç çocuğu ve devesi ile bulunduğu yerlerin ağasını sorar. Çevredekiler filanca adamdır diye cevap verir.

Bu kez ağa ile diyaloga girer. Ağa ne istediğini sorar. Deve sahibi, çocuklarının aç olduğunu ve onları doyurup geçindirmek için iş istediğini söyler. Ağa ise arık yapar mısın? Gübre var, dağıtır mısın? Odun var, kırar mısın? şeklinde iş tekliflerinde bulunur. O da “olur” diye cevap verir.

• **Bıçak Oyunu:** Bu oyunda iki erkek ve ortada kadın kılığında bir erkek olacak şekilde oynanır. Oyunda, kızı ikna edip rakibini yenme mücadelesi vardır. Karşılıklı oynanan bu oyunda bir taraf kızı ikna eder ve rakibini mağlup eder. Oyunun sonunda mağlup olan da dışlanmadan hep beraber, çevredekilerin eşliğinde oynarlar.

• **Arı Oyunu:** Üç kişi ile oynanır. Ortada arıyı temsil eden kişi, sağında ve solunda ise birer kişi bulunur. Arıyı temsil eden parmağı ile burun deliklerinden birini kapatır arı sesi çıkarır. Bir eli ile de yanındakilere vurmaya çalışır. O vurunca yanındakilerde ona karşılık verir. Oyunun seyri böyle devam eder. Bunlar dışında Oğlum Natır, Değirmen oyunları da Baskil'de oynanan oyunlardandır.

4.8 Sözlü Edebiyat

Atasözleri: Her milletin, her toplumun kültürünün önsözüdür darbımeseller. Atasözleri, ait olduğu toplumun hayata bakışını, öfkesini, hüznünü, sevincini velhasıl bütün insani ilişkilerini ve yapısını anlatır niteliktedir. Kısacık cümleleri ile onlarca sayfa yazdırmaya mahir atalarımız, bakalım nasıl anlatmış Baskıl'ı "atasözleri" ile:

- Can çıkmadan huy çıkmaz.
- Büyük lokma ye; büyük söz konuşma.
- Arlı arından korhar; arsız der benden gorhar.
- Çağlayan sudan değil, durgun ahan sudan gorh.
- Aç gosan hırsız olur; çok sölersen arsız olur.
- Agılsız başın cezasını ayahlar çeker.
- Baharsan bağ, bahmazsan dağ olur.
- Güveç gıldırılmış gapağını bulmuş.
- Lalın dilinden sahabı anlar.
- Pisige bo... derman demişler; esmiş gapatmış.
- Suyun aharından, insanın yere bahanından gorh.
- Yazın yaşa, gışın daşa oturma.
- El elin eşeğini türkü söyleyerek aramış, kendi eşeğini terleye terleye.
- Kemik kırılır yen içinde galır.
- Gelin ağzı tutulur, elin ağzı tutulmaz.
- Aç tavuh kendini darı ambarında sanar.
- Yetim hırsızlığa çıhsa ay geceden doğar.
- Sabah güneşi kendisine vurmaz; ikindi güneşi vurmaz.
- Kekliye ayağın kırmızı demişler soğuktandır demiş. Biz seni yazında biliriz demişler.
- Anasına bak danasını al.
- Kan kusarsan kızılık şerbeti içtim de.
- Ana gibi yar Bağdat gibi diyar olmaz.
- Kardeş kardeş demişler, kardeşin kesesi ayrı demişler.
- El altına binen erken iner.
- İpi elimde olan dananın ne mal olduğunu bilirim.
- İğneyi millete, çuvaldızı kendine batır.
- Her koyun kendi bacağından asılır.
- Merak başa beladır.
- İnsanı başına ne gelirse meraktan gelir.
- İsdemedigin ot burnunun dibinde biter.
- Arsız sel götürse o gene sakız çiğner.
- Çocuh evin meyvesidir.
- Al malın iyisini, çekme gaylesini.
- Yigit ölür şan galır; at ölür meydan galır.
- Gelin bindi deveye gör kısmeti nereye.
- Üzerine laf düşmedikçe konuşma.
- Yağmurlu günde tavuh su içmez.
- Kör tavuğun yolunu Allah çizmiştir.
- ...

Deyimler: Anlık duygularımızı, tepkilerimizi anlatan, vakıa ve durumları özetleyen deyimler, her toplumda kendine yer bulmuştur. Bazen ortak deyimler bazen de sadece o yöre insanın kullandığı deyimler vardır. Baskil yöremizin deyimleri:

- Dilini tutmak: Susmak, cevap vermemek.
- Üstünden kaynar su dökülmek: Utandırıcı bir durumla karşılaşmak.
- Dünya deniz olsa umrunda olmaz: Vurdumduymaz, rahat olmak.
- Yazığı gelmek: Acımak, merhamet etmek.
- Gözü dökülmek: Acımak, üzülmek.
- Ciğeri yanmak: Ağlayıp sızlamak, olaydan etkilenmek.
- Feraha kavuşmak: Sıkıntıdan kurtulmak.
- Diline düşmek: Bir olay nedeni ile adının çıkması, dile düşmesi.
- Ele ayağa düşmek: Kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak duruma gelmek.
- Canına tak etme: Sabrın tükenmesi.
- Parmağımı mı gohladım: Olaydan habersiz olmak ve tahmin edememek.
- Ağzı açık ayran delisi: Akı başında olmayan, şaşkın.
- Ali gıran baş kesen: Kabadayı.
- Aşuh atmak: Kendine çok güvenmek.
- Nerde dımbırtı orda buluntu. Her eğlencede bulunmak.
- Gözüne dizine dura: Kadir kıymet bilmeyen.
- Besle danayı tanımasın anayı: Kadir kıymet bilmemek.
- Burnu yüksekte: Havalı olan kimse.
- Fort atmak: Havalı olmak, gösteriş için her şeyi olduğundan farklı söyleme.
- Cinleri tepesine çıkmak: Çok sinirlenmek.
- Ağzı açık galmak: Çok şaşırmak.
- Ağzına bennüş (Sakız) olmak: Dile düşmek.
- Geçtiğin yerden ot göstermez: Aşk hayatında çok çapkın olan.
- İlle de odunum: Kendi söylediklerinin dışına çıkmayıp, saplantı yapıp başkasını dinlememek, anlamamak.
- Çeneyi suya koymak: Geveze, gereğinden fazla konuşan, sır tutamayan.
- Rozigar olmak: Dile düşmek, kötü anılmak.

Çocuk oyunları ve tekerlemeleri: Masumiyet, çok kahkaha, bozulan oyuna serzeniş, dünyaya tamah etmeyiş, bir parça etmek, çokça oyun, kalınca arkadaşlar arasında çok isteyip de oynamaktan vazgeçiş, hesapsız kitapsız umut dolu belki biraz da korkusuz bir dünya. Çocuğun ırkı, dini, mezhebi, dili, memleketi, yöresi olmaz. Çocuk her yer, zaman ve mekânda çocuktur. Aynı lisanı konuşmayan iki çocuk bir araya gelse bir süre sonra oynadıklarını görmek pekâlâ mümkündür. Çocuk, deyince aklımıza doğal olarak oyunlar gelir. Çocuk, her yerde çocuktur dediğimiz gibi. İşte bu sebeple çocukların oyunla-

rı da ya aynıdır ya da birbirinin benzeridir. Memleketin her yöresinde benzer oyunlara rastlamak mümkündür. Bakalım, Baskil yöremizde çocukların ortak dili oyunlar, dünden bugüne nelermiş:

- El el epenek
- Mutfakta neler oluyor
- Portakalı soydu
- Aç kapıyı bezirgân başı
- Al satarım, bal satarım
- Çelik- çomak
- Şık(ceviz) oyunu
- Güvercin taklası
- Birdirbir
- Mendil kapmaca
- Yedi kule
- Saklambaç
- Şaşırtmacalar

Teknoloji çağı dediğimiz bu çağda; bu oyunları bilmek, oynamak şöyle dursun, zamane çocukları oyun oynamayı bilmiyor, diye herkes yakınıyor oldu. Oysaki eskiden imkânlar daha kısıtlıydı; lakin bu imkânsızlıklar, eski dönem çocuklarına engel olamamış. Bilakis zihinlerini, hayallerini sınırsız ve üretken yapmıştı. Yukarıda sıraladığımız oyunlar ve adını sayamadığımız birçok oyun, yokluğun, imkânsızlıkların ürünüdür.

Dualar (alkışlar): Dualar bazen yakarış, bazen iyi temenni, bazense yaşanılabilir arzulardır. Söylenişler farklı olsa da farklı sözcüklerle kurulsun da her bir dua, güzel şeyler için edilir. Farklı yerlerde, farklı zamanlarda, yüreği güzel insanların temennileri, yakarışları şirin ilçemizde nasıl dillenmiş acaba? O dualardan bazıları:

- Elin atasın, altın tutasın.
- Ömrün uzun ola.
- Dünyada murad alasın.
- Ahirette cennetlik olasın.
- Melekler arkadaşın olsun.
- Allah ıslah ede.
- Allah elden ayahdan düşürmeye.
- Az yapasın, çoh yiyesin.
- Allah muhannete muhtaç etmeye.
- Bi yasdıhda gocayasız.
- Başeten murad alasız.
- Cedden rahmet.
- Dırnağın daşa değmeye.
- Gadan alam: Sana gelecek sıkıntı ve kederler bana gelsin.
- Su gibi aziz olasın.
- Geçmişin nur içinde ola.
- Dar günün ekmeği yemeyesin.
- ...

Beddualar (kargışlar): Kimi zaman haklı kimi zaman haksız yere edilir beddualar. Yanan bir canın, kırılan bir kalbin, arşa dayanmış zulmün, gün olmuş geç gelen adaletin, bazen başında tüy bitmemiş yetimin, bazen de öfkenin kendisine galebe çaldığı bir âdemin çılgılığıdır beddualar. Haksız da olsak kimse

bir bedduanın hedefinde olmak istemez. Başka yörelerle ortak olduğu kadar kendimize özgü ifadelerle kurulan beddualar, Baskil yöresinde de bütün olumsuzlukların ortak dili olmuştur. Dün de bugünde var olmuş ve olacak beddualarımızdan bazıları:

- Devrin döne: Ömrün tükensin.
- Ganlı köyneğin gele.
- Gapı gapı dilenesin.
- Gara haberin gele.
- Gara yere giresin.
- Gazdığın guyuya düşesin.
- Gidişin ola gelişin olmaya.
- Etin töküle.
- Ev yüzü görmeyesin.
- Başın bağrın dağıla.
- Even başan yıgıla.
- Ezilesin epriyesin.
- Zehir zıkkım ola.
- Zuggumun kökü.
- O boyda galasın.
- Ocağın bata.
- Ocağın kör ola.
- Ölüm sahan.
- Yatasın, gahmayasın.
- Ele ayağa düşesin.
- Baykuş öte ocağında.
- Ciğerlerin söküle.

- Ölümün kökü.
- Özün ocağın sönsün.
- Malın ola derde düşesin.
- Farıcı malamat olasın.
- Kör gürşunlara gelesin.
- Canına gurt düşe.
- İnleyesin, ölmeyesin.
- Teneşiye gelesin.
- Adın bata.
- Ağzından burnundan gele.
- Boyun bosun devrile.
- Can evin yihıla.
- Dünya ışığına hasret galasın.
- Ellün körü .
- Parça pinçik olasın.
- Rızgın kesile.
- Yüz üstü sürünesin.
- Evin barhın veran ola.
- Bi dakkaya gelesin.
- Derde düşesin, dermansız galasın.
- Yaşın yirmi olmaya, ipin yuhardan gopa.

4.9 Yemekler

Ayranlı Keşkek

Malzemeler:

1,5 lt yayık ayranı
2 su bardağı iri bulgur
200 gr tereyağı
Tuz

Hazırlanışı:

Yayık ayranı bir tencereye alınır.
İçerisine bulgur ve tuz eklenir.
Dibinin tutmaması için orta ateşte sürekli karıştırılarak bulgurlar iyice pişirilir.
Suyunu tamamen çekmeden hafif sulu olacak şekilde yemek ocaktan alınır.
İyice kızdırılmış tereyağı çukur kısmına dökülür.
Sıcak olarak servis edilir.

Bastık Kavurma

Malzemeler:

200g Bastuğ (üzüm veya dut pestili)
4 yemek kaşığı tereyağı
2 adet yumurta

Hazırlanışı:

Bastuğlar küçük küçük doğranır.
Bir tavada tereyağı eritilir içerisinde yumurta kırılır.
Çok az pişirilen yumurtaların üzerine bastuğlar ilave edilir.
Bastuğlarda biraz pişirildikten sonra ocaktan alınır.
Sıcak olarak servis edilir.

Erişte Pilavı

Malzemeler:

2 su bardağı erişte
3 yemek kaşığı tereyağı
2,5 bardak su
2 yemek kaşığı tereyağı
Tuz

Hazırlanışı:

Bir tencerede tereyağı kızdırılır.
Eriştenin yarısı tereyağında esmerleşinceye kadar kavrulur.
Üzerine 2,5 bardak sıcak su ilave edilir.
Daha sonra kalan erişteler ve bir miktar tuz ilave edilir.
Erişteler suyunu çekinceye kadar pişirilir.
Erişte pilavı piştikten sonra 10 dk. demlendirilir.
Sıcak olarak servis edilir.

Gömmme

Malzemeler:

İç Harcı İçin;
500 gr kıyma
1 kg kuru soğan
200 gr ceviz içi
2 yemek kaşığı tereyağı
Tuz

Hamuru İçin:

1,5 kg un
½ kg kepekli un
Su
Tuz

Hazırlanışı:

İç Harcı İçin:

Bir tencereye kıyma konur suyu çekinceye kadar kavrulur. Kavrulan kıymaya yemeklik doğranan soğanlar ve tereyağı eklenir. Soğan ve kıymalar yeterince kavrulduktan sonra tuz ilave edilir ve ocaktan alınır. Dövlümüş ceviz içleri harca eklenerek soğumaya bırakılır.

Hamuru İçin:

Una bir miktar tuz ve su ilave edilerek kulak yumuşak kıvamında hamur yapılır. Derince bir tepsinin altı yağlanır. Daha önce hazırlanan hamurdan kalın bir yufka açılır ve tepsinin altına yerleştirilir. Üzerine hazırlanan iç harçtan bir miktar alınarak kaşık yardımı ile yayılır. Daha sonra yayılan harcın üzerine bir yufka daha açılarak kesilir. Serilen yufkanın üzerine tekrar iç harçtan az bir miktar yayılır. Bu işlem tepsie göre bir yufka bir harç olmak üzere 10-15 defa tekrarlanır. Son yufka serildikten sonra üzerine harç bırakılmaz. En son kalın bir yufka daha açılır ve gömmenin üzeri kapatılır. 180-200 derecelik fırında üstü iyice kızarıncaya kadar pişirilir. Kızarıncı fırından çıkartılıp en üstteki kalın yufka kaldırılır. Bıçak veya kaşık yardımıyla küçük küçük kazınarak doğranır.

İçli Köfte

Malzemeler:

İç Harcı İçin:

500 gr yağlı kıyma
3 yemek kaşığı tereyağı
5 adet kuru soğan
1 su bardağı ceviz içi
1 kaşık domates salçası
1 kaşık biber salçası
Maydanoz
Pul biber
Tuz

Dış Harcı İçin:

750 gr yağsız kıyma
2 su bardağı köftelik bulgur
1 adet yumurta
Tuz

Sosu İçin:

1 yemek kaşığı domates salçası
1 yemek kaşığı tereyağı
1 lt su
Hazırlanışı

İç Harcı İçin:

Soğanlar küçük küçük doğranır ve tereyağında kavrulur.

Kavrulan soğanların içerisine kıyma konur ve kavrulmaya devam edilir.

Salçalar, pul biber ve biraz tuz ilave edilerek biraz daha kavrulur.

İnce kıyılmış maydanoz ve dövülmüş ceviz içleri konur, karıştırılır.

Dış Harcı İçin:

Karıştırma kabına iki defa çekilmiş yağsız kıyma ve tuz konularak biraz yoğrulur.

Bulgurlarda yavaş yavaş katılır.

Bulgur ve kıyma su ilave edilerek yoğrulur.

Harcın iyi tutması için yoğurma esnasında 1 yumurta ilave edilir

Hazırlanan dış harçtan ceviz büyüklüğünde parçalar el içerisine alınır.

Alınan parça, diğer elin işaret parmağı yardımı ile oyularak çukur şeklinde inceltilebilir.

Oyulan dış harcın içine iç harçtan bir miktar konur.

Dış harcın açık kalan kısmı kapatılır ve el içinde yuvarlak hale getirilir.

Bir tencerede tereyağı ve salça kavrulur ve su ilave edilir.

Salçalı sos kaynayınca içerisine köfteler üst üste gelmeyecek şekilde bırakılır.

Yaklaşık 10-12 dk pişirilir.

Piştirilen içli köfteler bir süzgeç yardımı ile tencereden servis tabağına alınır.

İçli köfteler, sıcak olacak şekilde soslu veya tereyağlı olarak servis edilebilir.

İşkınli Mıhlama

Malzemeler:

1,5 kg ışkın

4 adet yumurta

200 gr tereyağı

Tuz

Hazırlanışı:

Işkınlar soyulur ve küçük küçük doğranır.

Bir tavada eritilen tereyağına dökülür.

Işkınlar yumuşayıp ezilinceye kadar pişirilir.

Altının tutmaması için ara ara karıştırılır.

Tuz ilave edilir.

Pişen ışkınların üzerine yumurtalar kırılır.

Yumurtalar pişince ıskın mihlaması ocaktan alınır.

Sıcak olarak servis yapılır.

4.10 Baskil'e Dair Fıkraların Kaynağı

Cumhuriyetin ilanından sonra Elazığ'da siyasette aktif olan ilçeler zaman zaman farklılık göstermiştir. Her ilçe iddialı olan siyasi şahsiyetleri ile adını yerelde ve ülke genelinde duyurmuştur. Bu durumun birçok örneği mevcuttur. Bunun en güzel örneği merhum Şeyh Ali Rıza Septioğlu'dur. Septioğlu vefatına kadar Elazığ ilinde gerek siyasi zekâsı gerek renkli karakteri gerekse samimiyeti ile halkın gönlünde yer etmiş ve siyasetin öncü ismi olmuştur. Halkın bu teveccühü değerli siyaset adamı Septioğlu'nu 5, 18, 19 ve 21. Dönemlerde TBMM'ye taşımıştır. Hatta siyasi kariyerini 1978-1979 yılları arasında 3. Ecevit Hükümeti döneminde bir adım daha ileri götürmüş Meteoroloji'den Sorumlu Devlet Bakanlığı görevinde bulunmuştur. Sevilen, aranan karakter olan Septioğlu beraberinde Elazığ ve Palu'ya dair birçok fıkranın da çıkış noktası olmuştur. Bazen safdil üslup bazen samimi bir diyalog bazen de tevafuklar, Septioğlu karakterinde nice fıkra ve latifenin zemini olmuş daha sonra kulaktan kulağa bazıları doğru bazıları ise mübalağa ile günümüze değin aktarılmıştır. 2001 yılında vefatından sonra çocukları tarafından siyaseti devam ettirildiyse de o dönem Olağanüstü Hal Bölgesi Valiliği yapan başarılı bürokrat Baskilli Necati Çetinkaya siyasette lokomotiflik görevini Baskil ilçesine yüklemiştir.

Elazığ'da siyasette belirleyici ve siyasete yön tayin eden bir konuma gelen Çetinkaya, Elazığ 1. Sıra Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili olmuştur. Başarılı siyaset beraberinde zirveye doğru adımları hızlandırmış ve uzun süre AKP Genel Başkan Yardımcılığı sıfatı ile görev yapmasını sağlamıştır. Bu şahlanış fazlası nahoş da olsa pek tabi olan rekabet duygusunu ortaya çıkarmıştır. Düne kadar farklı isim ve ilçelerle anılan fıkra ve latifeler hızlı bir evrilmiş ile Baskil ilçesine mal edilmiştir. Özünde fıkralar, nükteler aynı olmak kaydı ile sadece fıkralardaki ilçe, şahıs, yerler değiştirilerek fıkrada bir anda "Baskilli Tipleme" ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın da özensiz, mesnetsiz bir şekilde insanlar tarafından kullanılması bu fıkraların yerelde, ulusalda duyulmasına zemin hazırlamıştır. Baskil ilçesi siyasette zayıflamaya başlayınca Baskil Fıkraları da güncelliğini kaybetmiştir.

Artısı eksisi ile kültürün parçası olan fıkra ve nükteler bazen ders bazen sosyal mesaj bazen de gülmek ve güldürmek amacı ile üretilmiştir. Ancak her şeyde ölçülü olmak makbuldür, düsturu ile incitmeden, kırmadan, insanlar arası nifaka sebep olmadan kültürümüze kazandırılan her ne varsa değerlidir. Kuşaktan kuşağa aktarılan, gelecek yüzyıllarda nesillere bırakılan kültür hazinemizin parçası olan fıkraların okuyup dinlerken yüzlerde tebessüm, verdiği mesajlarla akıllarda yer etmesi yeğlenir.

4.11 "Baskil'li" Tipine Bağlı Olarak Anlatılan Fıkralar

Konusunu gerçek hayattan alan ve güzel vakit geçirmenin yanında, toplum içerisindeki bir takım aksaklıkları, çatışmaları, beğenilmeyen tarafları mizahî bir üslupla tenkit eden fıkralar, bölgeden bölgeye, yöreden yöreye hatta ülkeden ülkeye değişiklikler arz eder. Çeşitli tiplere bağlı olarak anlatılan fıkralarda tipler, tek bir isime bağlı olsa bile bir toplumu, inancı veya bölge halkını temsil etme özelliğine sahiptirler. Nitekim "Fadime, Temel ve Dursun" sadece üç kişiyi değil Karadenizlilerin tamamını temsil ederken, Bekri Mustafa sarhoşların; Nasrettin Hoca ise Anadolu insanının temsilcisi olmuştur. "Baskilli" tipine bağlı olarak anlatılan fıkralar ise Baskillilerin tamamını sembolize etmektedir.

Elazığ'ın Baskil ilçesine mensup insanları konu alan fıkralarda Baskilliler; iyi niyetli, saf, bazen açıkğöz rolüne bürünüp yanılgıya düşen, bazı konuları geç anlayan, toplumdaki gelişmelere ve teknolojiye geç ayak uyduran vs. gibi özellikleriyle fıkralara konu olurlar. Ayrıca, Baskillilerin konuşma şekli, bölge ağız özellikleri ve “o-u” harflerini birbirinin yerine kullanmaları da fıkralarda mizah unsurudur. Aslında, konuşma özelliklerine bağlı olarak anlatılan fıkraların dışında kalan diğer metinlerin benzerleri, başka bölgelerde, başka insanlara bağlı olarak da anlatılmaktadır. Nitekim Osmaniyede Karatepelilere, Silifkede Karakayalılara, Hakkâri/Çukurca'da Üzümcü ve Dizelilere, Karadenizlilere ve Kandıralılara mal edilen fıkralar, aynı özelliklere sahip anlatılardır. Ancak Baskillilerin karakteristik yapısına uygun olarak, başlarından geçen, yaşanmış olaylardan oluşan fıkralar da oldukça fazladır. Yine Baskillilerin bazı kelimeleri hatta harfleri yanlış telaffuz etmelerine bağlı olarak da çeşitli fıkralar meydana gelmiştir. “Baskilli” tipine bağlı olarak anlatılan fıkralarda; Baskilli'nin modern hayata tepkisi, ilim ve teknolojiye karşı ilgisizliği, hatta bilgisizliği, bölgeye gelen idarecilerle ilişkisi, devlet görevlilerinin onlara bakışı, Baskillilere karşı tavrı, Baskilli olmayı reddetme, Baskilli'nin yurt içi ve yurt dışına çıkışı, orada gördüklerini kendi geleneğine göre yorumlaması vb. olaylar yer almaktadır. Fıkraların çoğunda, bölge halkıyla alay söz konusu olmayıp tam tersi; bölge halkının akılla, zekâsıyla ve duruşuyla diğer bölge insanlarına “meydan okuma”sına vurgu vardır. Fıkralar dikkatlice incelenirse “alay konusu” sanılan kişilerin aslında “alay eden” durumunda olduğu rahatlıkla görülür. Bu yönüyle “Baskilli” tipi ile Nasreddin Hoca arasında benzerlik kurulabilir. Tıpkı, Hocanın; kendisini, karısını, oğlunu, kızını ön plâna çıkarıp “Kızım sana diyorum, gelinim sen işit.” kâbilinden, karşındakilere ders vermek için kendini öne atma örneğinde olduğu gibi, Baskilliler de kendilerini ortaya koyarak başkalarına ders vermeyi gaye edinmişlerdir. Böylece başkalarının yaptığı hataları, tuhaflıkları, alıklığa varan saflıkları, beceriksizlikleri, teknolojik gelişmelere uzaklığı kendi üzerlerine alıp, şakayla herkesi iğneleyerek, güldürerek, insanları düşünmeye yöneltmişlerdir.

Baskilli tiptemesinde bölge halkı; kendini saf, cahil, gelişmelerden habersiz, söylenenleri çabuk anlamayan biri gibi göstererek insanlara unutulmaz dersler vermişlerdir. Parlamento sigarasının filtresinin yarısının boş olduğunu gören Baskilli'nin “Yav, bu gavur ciğaraları da gendileri gibi hepbi kof çihî babam!” diye Amerika'yı küçümsemesi, her molada askerlere anasının-babasının adını soran üstegmene “Aslan” adını hatırlayamayan Baskilli'nin “Vallah, sizin babanızın adı

bir hayvandı... Ama ne?” diye gereksiz soru sahibini hayvanlaştırması, havadayken, uçak düşecek diye korkuya kapılan arkadaşına “Sanki babanın uçağı mı?” diyerek, korkunun ecele faydasının olmadığını hatırlatması, kendini diğerlerinden üstün gören, diğer bir ifadeyle kendinden emin kişilerin sergilediği bir özgüven görüntüsüdür.

Baskilli fıkralarında Baskilli, bir kişiyi değil tüm halkı temsil etmektedir. Bu fıkralarda Baskillinin hayat tarzını, yaşama biçimini, olaylar karşısındaki tutum ve davranışlarını, tepkilerini, bireyler arasındaki çatışmalarını abartılı bir şekilde bazen aptallık derecesine varan saflık ve acayiplikleriyle birleştirilmiş olarak görürüz. “Karatepeli” fıkralarını değerlendiren Erman Artun; “Çukurova insanı, toplumdaki aksaklıkları, garip tutum ve davranışları, alıklığa varan saflığı, dünya gelişiminden habersiz olanları, beceriksiz ve güç algılayanları, akıl ve mantıktan, sağduyudan yoksun kişileri alaya almak için bir Karatepeli fıkra tipi çizmiştir.” (Artun, 1995: 29) demektedir. Aynı durum Elazığ halkı için de geçerlidir. Elazığ insanı da, toplumda var olan bu tip özellikleri Baskillilere mal ederek anlatmaktadır.

Baskilli tipine bağlı olarak anlatılan fıkralar, konuları bakımından değerlendirildiğinde:

1. Baskillinin saflığını konu alan fıkralar
2. Baskilli olma özelliği
3. Palulu ile Baskillinin karşılaştırılması
4. Eğitim konusu
5. Baskillinin askerlik hayatı
6. İnanç ve ibadet
7. Gelişen teknolojiye habersiz olma ve tepkiler
8. Pişkinlik ve açıkğöz geçinme
9. Ahlâki değerler ve aile yapısı
10. Şaşkınlık
11. İletişim farklılığı, yanlış anlama ve yalan söyleme
12. Ağız özelliklerine bağlı konuşma şekli
13. Çok soru sorma özellikleri olmak üzere 13 başlık altında toplanabilir.

Sonuç olarak Baskilliler, benzerlerine yurdumuzun birçok bölgesinde rastlanan; gerek olaylara bakış açısı gerekse gelişen dünya düzenine ayak uydurmada farklı bir tavır sergileme, farklı yorumlar getirme, farklı tepkiler gösterme ve farklı konuşma özelliği ile “fıkra tipi” olmaya hak kazanmış insanlardır. Onlar, kendilerini saf, cahil, geç anlayan, teknolojiye ayak uyduramayan, inancını kendine göre yorumlayan kişiler olarak göstererek herkese insanlık dersi verme, alaycı bir bakış tarzıyla kendilerini herkesin üstünde görme özellikleri ile fıkralara konu olmuş kişilerdir.

4.12 Baskilli Fıkralarından Örnekler

1. Kof Cıgara

Baskillinin biri bir parlament sigarası almış. Filtresinin yarısının boş olduğunu fark edince bunun bir fabrika hatası olacağını düşünerek, başka bir paket daha almış. Onun da boş olduğunu görünce gayriihtiyari: “Yav bu gâvur cıgaraları da gendileri gibi hep bi kof çihî babam” demiş.

2. Ama Ne

Baskilli biri askere gider. Askerde Arif Üsteğmen çok sert biridir. Üsteğmen her mola verildiğin de askerlere soru sorarmış. Bir molada askerlere seslenir:

“Beni iyi dinleyin. Ben bir kere söylerim, on defa sorarım. Bilmeyeni döverim.”

Askerler seslerini çıkaramaz. Arif Üsteğmen:

“Babamın adı Aslan. Söyleyin bakalım babamın adı neymiş?”

Askerler, bir ağızdan: “Aslan” diye bağırır.

Arif Üsteğmen:

“Anamın adı Hafize. Anamın adı neymiş?”

Askerler: “Hafize” diye bağırır.

Aradan zaman geçer. Arif Üsteğmen bir gün sorar:

“Babamın adı neydi?”

Cevap veren olmaz. Baskilli istemeye istemeye parmağını kaldırır.

Arif Üsteğmen:

“Korkma oğlum, söyle, söyle” der.

Baskilli başını yavaş yavaş kaşır:

“Vallah sizin babanızın adı bi hayvandı... Ama ne?” der.

3. Tövbe Estağfurullah!

Utangaç tipte bir Baskilli tablacılık yapar. Sokak sokak dolaşırken bir yandan da bağırır. Domatese bakar ve bağırır:

“To...mates var!” Bibere bakar ve bağırır:

“İsot var!” Maydanoza bakar ve bağırır.

“Mey...dunuz var!” Lahanaya bakar ve bağırır:

“Le...ha...ne var!” Salatalığa bakar ve bağırır:

“Tövbe estağfurullah, hi...yer var!”

(Bu şekilde şehrin bütün sokaklarını dolaşır.)

4. Soda

Baskillinin biri kahveye girmiş. Garson sormuş:

“Abi ne içersin?” Baskilli:

“Bene bi çay, yanında so da getir.”

Bir çay bir de soda gelmiş. Baskilli:

“Eee...bu ne?” demiş.

Garson soda efendim deyince tepesi atmış Baskillinin

“Ee... ben sene dedim so getir dedim so.” (su anlamında)

5. Uçak

İki Baskilli ilk defa uçağa binerler. Bir süre sonra pilot uçağın arızalandığını ve düşeceğini; herkesin önlemini almasını anons eder.

Baskillinin biri başlar “ah-vah” etmeye. Diğer Baskilli de ona:

“Oğlum ne “ah-vah edisin. Sanki babanın uçağı mı?”

6. Balkon

Baskillinin biri evine balkon yaptırmış. Ustanın cep telefonunu arar. Cep telefonunda “Aradığınız numaraya şu anda ulaşamıyor” diye ses gelir. Baskilli bu sesi ustanın kızı olduğunu sanır ve:

“Babana söyle, malzemeleri alsın, ücretini de taksitle verecem.”

Bu arada telefondaki ses:

“Aradığınız numaraya ulaşamıyor, lütfen bir süre bekleyip tekrar arayınız” der.

Bunun üzerine Baskilli:

“Ee bacım, sen heç beni dinlemisin ki...”

7. Saat

Baskillinin birine saatin kaç olduğunu sorarlar. Baskilli de saate bakar. Saat dokuza bir vardır. Baskilli “Saat dokuza bir var” sözünü bir türlü söyleyemez ve saate bakarak:

“Hema hema, neredeyse” Bu sırada saniyeler ilerler ve Baskilli birden:

“Dukuz” der.

8. Farzet Ki

Baskillinin biri yolda yürüyormuş. Kendisine otomobil çarpmış. Şoför demiş ki:

“Kardeşim! Ne işin var yolun ortasında?”

Baskilli demiş:

“Farzet ki ben yolda bi ağacım. Sen niye dikket etmedin.”

5.BASKİL EKONOMİSİ

5.1 Baskil Ekonomisinin Mevcut Durumu

1927 yılı nüfus sayımında 12 bin olan nüfus, 2000’li yıllarda da aynı seyirde devam etmiştir. Sürekli göç vermiş olması nedeniyle dünyada Baskilli nüfusunun 150 bin olduğu tahmin edilmektedir. Bir yerde yerleşmek için gerekli olan su kaynaklarının varlığı, ticaret kriterlerine bakıldığında ilçede ticaretin zayıf olması göçün sebebi olmuştur.

İlçe ekonomisi; bahçe (Başta kayısı olmak üzere badem, ceviz, dut vb.), bağ, besicilik (küçükbaş ağırlıklı) ve buğday ağırlıklı tarım sektöründen oluşmaktadır. Son yıllarda bu 4B’ye ilçenin yetişmiş önemli değerlerinden Prof. Dr. Ya-

semin AÇIK tarafından beton (Yaklaşık 500 çalışanı ve 10 bin üzerinde insanın yaşamına değer katan Seza Çimento) yatırımının yapılmış olması Baskil ekonomisinde kalite sürecini başlatmıştır. İlçenin sırada bekleyen fırsat sektörler ise yenilenebilir enerji (güneş), su ürünleri, turizm, lojistik ve orman için odun dışı ürünler üretim potansiyelinin değerlendirilmesi ile yaban hayatıdır.

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin çok yavaş olduğu ilçede 2004 yılında Şakir Benzeş Kültür Merkezi’nin kurulmuş olması bilgi-bilim toplumu sürecini hızlandırmıştır. Bugün ilçe nü-

fusuna oranla akademisyen sayısının fazla olması dikkat çekmektedir.

Arazi varlığı, su kaynakları, maden varlığı, son yıllarda gittikçe ılımanlaşan iklimi ve zengin genetik kaynakları ile ilçe büyük bir üretim potansiyeline sahiptir. İlçe ekonomisinde en büyük kısıtlayıcı faktör, girişimcilik ruhunun eksikliğidir.

İnsanın doğal ve sosyal dengede sağlıklı yaşamasının mühendisliği için ilçede sosyo-ekonomik koşulların düzeltilmesi, teknolojik yatırımlar yapılması, ekolojisi ve ekonomisi ile ilgili yapılması gereken çok şey beklemektedir.

5.2 Baskil'in Ekonomik Gelişmesi İçin Potansiyel Oluşturan Doğal Kaynakları

İlçenin dağları; turizm, arıcılık, tıbbi ve aromatik bitkiler ve mera hayvancılığı için fırsat oluşturmaktadır. Ayrıca Baskil, güneş enerjisi üretim potansiyeline de sahiptir.

İlçenin ovaları tarla ürünleri ve meyvecilik için zengin bir arazi potansiyeli barındırmaktadır. Toprakların suyla buluşturulması üretimde büyük bir artış yapacaktır. Kayısı, dut, üzüm, vişne, kiraz, ceviz, badem vb. için entegre sanayi işletmesi ve gıda sektörü fırsatı bulunmaktadır.

İlçenin akarsuları su ürünleri üretimi, enerji üretimi, tarımsal sulama ve su sporları turizmi için zengin bir potansiyel barındırmaktadır. Su sporları turizmi fırsat oluşturmaktadır.

Doğal bitki örtüsü olan meşe, her on yılda kökten kesilmeye veya gençleştirmeye ihtiyacı dikkate alındığında büyük bir gıda boyası, enerji ve kompost gübre sanayisi potansiyeli barındırmaktadır.

6. NEFES, SEMAH VE TÜRKÜLERLE BASKİL

9. ve 10. yüzyıllardan sonra Anadolu'ya yerleŖen Türk-İslam medeniyetleri kültürel zenginlik bakımından çok önemli renkler içermektedir. Nefes, semah ve türküler bu renkliliklerin en gzellerindendir. Semahlar, asırlar boyu baŖta Alevi-BektaŖi inancı olmak üzere birçok dini törenlerin temellerini oluŖturmuŖtur. Nefes ve semahlar anlamında Elâzığ ili zengin bir içeriğe sahiptir. Özellikle Baskil ilçesinde yüzyıllar önce Orta Asya'dan gelip yerleŖen erenler, pirlar, hak aŖıkları bu kültürün mihenk taŖları olup, büyük bir miras bırakmıŖlardır.

Bu alıŖmada özellikle Baskil ilçesi Ŗeyh Hasan (Tabanbükü) köyü ve bu köyde yaŖamıŖ olan baŖta Teslim Abdal, DervıŖ Ali, Kalender Abdal gibi ozanların eserlerine, değinilecektir. Baskil ilçesinde gemiŖten bugüne yaŖayan aŖıklar ve bu aŖıkların bizlere bıraktıkları eŖsiz eserler ile ilgili olarak yapılacak alıŖmalar ve kültürel faaliyetler, ata mirasını gelecek nesillere aktararak ve kültürel değerlerimizin hafızalarda canlı kalmasını sağlayacaktır.

Yörede yapılan alıŖmalar boyunca elde edilen sonuçlara göre, sadece Baskil Ŗeyh Hasan köyünde  binin üzerinde Türk halk müziği eserinin var olduğu görülmektedir. (Kaynak Mustafa TOSUN, Hikmet TOSUN, Teslim BUDAK) Bunlardan çok azı bilinebilmektedir. Bu rakamlar halk müziği açısından Baskil'in ne kadar önemli bir yapıya sahip olduğunu gs-

termektedir.

Baskil Ŗeyh Hasanlı DervıŖ Ali'nin yazmıŖ olduğu "Gönül Gel Seninle Muhabbet

Edelim", "Nefes Harç Eyleme", " Sa- bahtan Uğradım Ben Bir Figana", " Ala Gözlü Nazlı Pirim", "Gönül Senin Perendedir", " Lokmanım Ali, Sultanım Ali"... Yine Teslim Abdal'ın yazmıŖ olduğu: "Canım Kurban Olsun Adı Güzel Kendi Güzel Muhammed", " Seherde Bir Baėa Girdim", "Gel Ha Gönül Havalanma" ve Mehmet zbek'in derlediği "O Yanı Pembe Hanım" Ŗarkı ve türküleri bunlardan bazılarıdır.

Ali Seydi KARADUMAN

Teko Dede Hüseyin TOSUN

6.1 Baskil Semahları

Baskil; Semahları ve Tasavvufi Türk Halk Müziğinin ile önemli merkezlerinden biridir. Kendine ait, yöreye özgü Semah dönme şekilleri ve ezgileri mevcuttur.

Elazığ ili Baskil ilçesindeki semah ve nefesler üzerinde yapılan ilk çalışmalar, Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Öğretim Görevlisi Gani PEKŞEN tarafından yapılan derleme çalışmalarıdır. Gani PEKŞEN'nin derlediği bu dört semah TRT Türk Halk Müziği Repertuarındaki yerlerini almışlardır. Derlenen semahlar:

1.) **Baskil Ya Hızır Semahı**

Yöre: Baskil Şeyh Hasan

Kaynak kişi: Mustafa TOSUN

Derleyen: Gani PEKŞEN

Derleme Tarihi:16.2.1986

2.) **Şeyh Hasan Ağırlaması**

Yöre: Baskil Şeyh Hasan

Kaynak kişi: Mustafa TOSUN

Derleyen: Gani PEKŞEN

Derleme Tarihi: 16.2.1986

3.) **Bacılar Semahı**

Yöre: Baskil Şeyh Hasan

Kaynak kişi: Mustafa TOSUN

Derleyen: Gani PEKŞEN

Derleme Tarihi: 11.9.1987

4.) **Hüseyin Girdi Meydane**

(**Hak La İlahe İllallah Semahı**)

Yöre: Baskil Şeyh Hasan

Kaynak Kişi: Mustafa TOSUN

Derleyen: Gani PEKŞEN

Derleme Tarihi : 11.9.1987

TRT repertuarında yer alan Baskil semahları örnekleri:

-Baskil Bacılar semahı / -Şeyh Hasan ağırlaması

Mustafa TOSUN

6.2 Türk Halk Müziği Eserleri Bakımından Baskil

Baskil ilçesi gerek TRT bünyesinde olsun, gerek ise halk tarafından bilinen eserler açısından, Türk Halk müziği bakımından oldukça zengin bir kaynağa sahiptir. Ancak bazı ozanların Baskil ilçesinde yaşayıp vefat etmesine rağmen, bu ozanların eserlerini derleyen kişiler kendi yörelerine ait gibi göstermeleri, derleme bilimine aykırıdır. Baskil ilçesindeki halk müziği silsilesi bir gelenek halinde Teslim Abdal'dan başlayıp, Kalender Abdal, Kul Mustafa, Derviş Ali ile süregelen günümüzde son temsilcisi olan Mustafa Tosun Dede ile devam etmektedir.

Halk Müziğine katkı sağlayan Baskilli ozanlarımız şu şekildedir:

- Derviş Ali
- Teslim Abdal
- Kalender Abdal
- Kul Himmet
- Kul Mustafa
- Hoca Ahmet Yesevi Tavl
- Aşık Yusuf Şahin
- Ozan Aşık Emin-i Yıldırım
- Mustafa Tosun Dede
- Teslim Budak

Derviş Ali

Derviş Ali Türbesi Şeyh Hasan(-Tabanbükü) köyünde yer alır. Kendisi Şeyh Hasan'ın soyundan gelmektedir. 16 yüzyılda yaşadığı bilinir. Ölüm tarihi olarak türbesinin kapısında 1771 yazmaktadır. Şiirlerinde sık sık bozuk düzene karşı duruşu ile bilinir.

Bizler Derviş Ali'yi "Gönül Gel Seninle Muhabbet Edelim" adlı türkî ile bilmekteyiz. Halk müziğinde hafızalarda yer etmiş unutulmayacak bir eserdir.

Gönül gel seninle muhabbet edelim,
Araya kimseyi alma sevgilim.
Ya benim kimim var kime yalvarayım,
Kaldır kalbindeki karayı gönül.

Solmazsa dünyada güzeller solmaz,
Bu dünya fanidir kimseye kalmaz.
Yalan dolan ile sofuluk olmaz,
Mümin olan bekler sırayı gönül.

Derviş Ali'm öğüt verir özüne,
Gönül lütfeyledi geldi sözüne.
Azrail konarsa göğsün düzüne,
O zaman görürsün karayı gönül

*Kaynak: Âşıklık Geleneğinde Elazığ'ın
Yeri, Oğuz Doğan (Bitlis Eren Üniversitesi)*

Türk Halk Müziğinin en önemli eserlerinden biri olan Şeyh Hasanlı Derviş Aliye ait 'Nefes Harç Eyleme' adlı türkî'nün sözleri

Nefes harceyleme salma araya
Bir özün bilmeze bildiremezsin
Müşteri olmadan gelip geçene
Gel al demeyinen aldırılmazsın

Ne güzel kapıdır görünen kapı
Ordan gelir geçer kulların hepi
Yüz bin emek çeksen yapılmaz yapı
Kumdan duvar örme kaldıramazsın

Derviş Ali'm derki koyman hayını
Herkes beğenmiştir kendi huyunu
Dibi delik kaba hakkın suyunu
Taşıyıp yorulma dolduramazsın

Teslim Abdal

Baskil ilçesinin Şeyh Hasan köyünde yaşayıp vefat eden bir halk ozanıdır. Türbesi halen Baskil ilçesindedir. 16. yüzyılda yaşamını sürdürdüğü, Hoca Ahmet Yesevi Tavi Hazretleri'nin dördüncü kuşak torunu olduğu bilinmektedir. Şiirlerinde, nefeslerinde genellikle tasavvufi yönlere ağırlık verip Hz. Ali'ye olan aşkı ehlîbeyte olan sevdasını sık sık dile getirmiştir. Teslim Abdal'ın şiirlerinden 70 kadarının mevcut olduğu geri kalanlarının ise bilinmediği rivayet edilmektedir.

Bu ozanımızın en bilindik şiirlerinden bazıları:

- Canım Kurban Olsun Dost Senin Yoluna Adı Güzeli Muhammed.
- Bir Tahaf Edelim Abdulvahap Gazi
- Gel Ha Gönül Havalanma
- Teslim Deden Teslim Baban Pek Kahraman Türk Milleti
- Seherde Bir Bağı Girdim
- Gafil Gezme Şaşkın (Ne Fayda)
- Mürşide Varmaya Talip Olursan
- Evvel Bize Dost Diyenler
- Aş Anamdan Ayrıldım.

Teslim Abdal'ın en önemli şiirlerindendir.

Teslim Abdal'ın Türbesi Baskil ilçesi Kale köyünde yer alan Sancaktar Abdulvahap Gazi'ye ithafen yazmış olduğu ve bestelenen şiiri şu şekildedir:

Bir seher vakti kapına düştüm
Bir tahaf edelim Abdulvahap
Menzilgah yeridir yükümüz çözelim
Bir tahaf edelim Abdulvahap

İmamlar soyudur zatin Ali
Dünya yalan imiş yok aslı faslı
İmamlar oldu resulün nesli
Bir tahaf edelim Abdulvahap

İssi Elif ise hocca sayılır
İmam nesli başta laca sayılır
Bir tahafı yüzbin hacca sayılır
Bir tahaf edelim Abdulvahap

Soyun değilmi Ol Muhammed Mustafa
Atan değilmi Aliyel Murtaza
On iki İmam nesli ol kani sefa
Bir tahaf edelim Abdulvahap

Teslim abdal haktır varalım
Hak için dergaha hizmet edelim
Kaya yüzü eşiğin sürelim
Bir tahaf edelim Abdulvahap

Nesimi BUDAK

Yusuf Şahin

1921 'de Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh Hasan köyünde doğmuştur. Küçük yaşta gurbete çıkmıştır. Çeşitli işlerde çalışmıştır. İşçilik ve taş ustalığı gibi birçok işle uğraşmıştır. Bu işlerde çalışırken bir yandan da tasavvufa ilgilenmiştir. Bunalımlı ve zikzaklı dinsel deneyimler sonucu kendi kendini yetiştirmiştir. Tanıştığı yetkin kişilerden çok şeyler öğrenmiştir. Bir yandan da şiirler yazmaya başlamıştır. Yaşamını anlatan şiirlerin yanı sıra tarikatle ilgili şiirlerde yazmıştır. Kulhak (1987) ve Gönül Yolu (1992) isimli düz yazı ve şiirlerden oluşan iki kitabı yayınlanmıştır (Doğan Oğuz, Âşıklık Geleneğinde Elazığ'ın Yeri ve Önemi)

Emin Yıldırım

Emin YILDIRIM, Elâzığ'a bağlı Baskil ilçesi Şeyh Hasan köyünde 1914 dünyaya gelmiştir. Uzun yıllar gurbette vakit geçirmiştir. "Emin Baba" mahlasını genellikle kullanmıştır. 1989 yılında vefat etmiştir. Halk müziği açısından önemli bir şair ve bestecidir. Emin Baba bir eserini Baskil'de metfun olan Hasan Baba'ya ithafen yazdığını düşünmekteyiz.

Hasan Baba

Seyyah olup şu âlemi gezerken
Nur göründü Hasan Baba gözüme
Kesret âleminde okur yazarken
Var göründü Hasan Baba gözüme

Ervâh-ı ezelden düştüm bu işe
Deli, şaşkın ne düşersin teşvişe
Aslı İmam Hasan olmuştur paşa
Nur göründü Hasan Baba gözüme

Engin Ol Gönül Engin Ol

Şahlanıp yükseğe çıkma
Engin ol gönül engin ol
Turab ol dosttan ayrılma
Engin ol gönül engin ol

Adem haktır, hak ademdir
Gittiğin yolun erkandır
Can deryası bir ummandır
Engin ol gönül engin ol

Yüksekten indir kendini
Tevazuyu ver bendimi
Kızmadan sabret kendini
Engin ol gönül engin ol

Yarar isen sana yara
Senden ola sana çare
Aklın mı yok hey avare
Engin ol gönül engin ol

Yüzünü özüne uydur
Kendini kendine bildir
Evvel nefsin vür öldür
Engin ol gönül engin ol

Çıkıp gezme yad illeri
Düşün bil anla sen seni
Öttür bağında bülbülü
Engin ol gönül engin ol

Yusuf gibi gafil olma
Görünen göreni anla
Yetişir sana hem Mevla
Engin ol gönül engin ol.

Gönlümde bir ulu dergâha vardım
Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi gördüm
Kemberbest bağlayıp divana durdum
Pir göründü Hasan Baba gözüme

Varı yok edip yoğun var eden
Türlü isimlerle hep gelip giden
Bir bakışta yedi iklimi gören
Bir göründü Hasan Baba gözüme
Emin Baba bu söz sana ayıptır

Yusuf Şahin de Alevî-Bektaşî âşıklarındandır. Teslim Abdal'ın soyundan gelmektedir. Bütüncül olarak bakıldığında bir kol oluşturacak yapı görülecektir. Yusuf Şahin, Teslim Abdalı kendisine usta olarak kabul etmiştir. Şiirlerinde onun etkisi açık bir şekilde görülmektedir. (Doğan Oğuz, Âşıklık geleneğinde Elazığ'ın yeri ve önemi)

Teslim Budak

5 Ocak 1950 tarihinde Elazığ'ın Baskil ilçesinin Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde dünyaya geldi. Atalarının, halk ozanı Teslim Abdal soyundan olduğu öne sürülür. Bu inançla adını Teslim koyarlar. Kendi besteleri olmakla birlikte yöresinin müzik kültürü ile ilgili derleme çalışmaları yaptı, bunları kasete okudu. Yaptığı besteleri ve derlemeleri güvenceye almadığından başkalarının bunları değiştirerek kendilerine mal ettiğini, bazı ünlülerin bu besteleri okuduğunu ifade etmiştir.

- Sarmaşık Gibi
- Kaşlarını Yan Taramış
- Bir Güzele Vuruldum
- Aşağı Mahallenin Gışımı Geldi

Teslim BUDAK ozanın eserlerinden bazılarıdır. 1975 yılından itibaren ondan fazla albüme imza atmıştır.

Mustafa Tosun

Mustafa Tosun Dede, 1936 yılında Baskil ilçesinin Şeyh Hasan köyünde dünyaya gelmiştir. Teslim Abdalın 10. kuşaktan torunudur. Daha küçük yaşlarda cem törenlerinde yer almıştır. Babası Teko Dede tarafından yoğun bir eğitime tabi tutulup, 12 yaşında iken zakirlik görevini üstlenmiştir.

Mustafa Tosun Dede, Türk halk müziği açısından çok önemli bir yere sahiptir. Yaşayan kültür mirası niteliğindedir. Teslim Abdal'dan gelen geleneğin son temsilcisidir. 1970'li yıllarda hem Nida TUFENKÇİ hem de Gani PEKŞEN'e Baskil semahlarını kaynak kişi olarak aktarmıştır. 200 den fazla esere sahip olduğunu belirtmiştir.

“Beş Günlük Dünyada Dost”

“Fırat Kenarında Ahmet Yesevi”

“Ya İlahi Çok Şükür”

En önemli eserlerindendir.

Biz ne idik bize bunca nazar kıldın ya mabut
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür
Dertliye derman edici cümleye sensin tabip
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür

Ayak vermişsin ihsandır alemi gezsın diye
El vermişsin ondan özge okuyup yazsın diye
Dil vermişsin söylemeye yadigar düşsün diye
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür

Göz vermişsin kaftan kafa hükmü yürüsün diye
Kırpık koymuşsun önüne gözü korusun diye
Özge cemal yaratmışsın güzel görünsün diye
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür

Akıl vermişsin anlayıp mürebbisin anmaya
Fikir vermişsin, fikredip kendi kendin bilmeye
Sabır vermişsin sabredip hırsı, nefsi yenmeye
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür

Kuduretten göndermişsin kismetler gutlar bize
Et içinde damardan sızdırmışsın sütler bize
Kuru ağaçta bitirmişsin meyveler dutlar bize
Hikmetine şükrederem ya ilahi çok şükür

Kaynak: Mustafa Tosun Dede

Derleyen: Hikmet Tosun

O Yanı Pembe Hanım, Bu Yanı Pembe Türküsü

Baskil ilçesine ait olan ve tasavvufi halk müziği örneklerinin dışında kalan eserlerden biriside, “O Yanı Pembe Hanım, Bu Yanı Pembe” türküsüdür.

Bu eser ilçe sınırları içerisindeki hâkim bir tepenin ismi olan “allı gelin” tepesinde yaşanmış, acı bir olayın sonucu kaleme alınmıştır. İlçenin halkı ve çevre köylülerde eseri bu şekilde ifade etmektedirler.

Yazar, araştırmacı Ahmet Özden ÖZEN'in 2017 yılında yazmış olduğu “Yukarı Fırat Efsaneleri” adlı kitapta Allı Gelin Efsanesi olarak geniş bir biçimde yer almış ve türkünün sözlerine yer verilmiştir.

O Yanı Pembe (Anam) Bu Yanı Pembe
Toz Pembe Şalvar (A Canım) Gönlüm Var Sende
Gül Pembe Şalvar (A Canım) Gönlüm Var Sende

Kaş Kara Göz Kara Gözler Eladır
El Vurma Diz Kırma Ah Sinem Yâredir

O Yanı Hindi (A Balam) Bu Yanı Hindi
Toz Pembe Şalvar (A Canım) Gönlüm Var Şimdi
Gül Pembe Şalvar (A Canım) Gönlüm Var Şimdi

Kaş Kara Göz Kara Gözler Eladır
El Vurma Diz Kırma Ah Sinem Yâredir

O Yanı Mermer Bu Yanı Mermer
Toz Pembe Şalvar (A Canım) Bir Hanım Terler
Gül Pembe Şalvar (A Canım) Hanım Terler

Kaş Kara Göz Kara Gözler Eladır
El Vurma Diz Kırma Ah Sinem Yâredir

Kahraman Polis Memuru Şehit Fethi Sekin

1973 yılında Baskil ilçesi Doğancık köyünde dünyaya gözlerini açan Şehit Fethi Sekin, ilköğretimden liseye değin Baskil ilçesinde eğitimini tamamlamıştır. Samsun 19 Mayıs Polis Meslek Yüksekokulundan mezun olduktan sonra ilk görev yeri Kiliş'e daha sonra Bingöl'e en son olarak ise şahadete yürüdüğü İzmir'e tayin olmuştur.

Yaklaşık dokuz yıl boyunca görev yaptığı İzmir Adliyesi'nde her günkü gibi görevi başında iken 5 Ocak 2017'de hain PKK Terör Örgütü tarafından İzmir Adliyesi C kapısına yönelik düzenlenen saldırıda şehit olmuştur. Dikkati sayesinde şüphelendiği aracı durdurmak isteyen Fethi Sekin, yanlarında 2 kalaşnikof, RPG-7 roketatar ve 8 mühimmatı, el bombaları bulunan teröristleri püskürterek olası faciayı engellemiştir. Araçtaki bombayı patlatıp kaçan teröristlerin peşine düşen kahraman şehit kovalamaca sonucu teröristlerden birini etkisiz hale getirmiştir. Diğer teröristle de son mermisine kadar çatışan kahraman polisimiz, bir aracın arkasında gizlenen teröristin açtığı ateş sonucu şehit düşmüştür. Kabri Elazığ'ın Baskil ilçesi Doğancık köyünde bulunmaktadır. Rabia Sekin ile evli olan Fethi Sekin'in 16 yaşında Tolunay, 15 yaşında Dila ve 8 yaşında Nisa adında üç çocuğu vardır.

Kahramanlığı ile canı pahasına onlarca insanımızın kurtarıcısı olan polisimiz "... Kahramanlar can verir yurdu yaşatmak için." sözünün kendisinde vücut bulduğu nice sayamadığımız şehidin arasına katılmıştır. "...Can sağ iken yurt verilmez düşmana." deyip bu vatana borcunu kanları ile ödeyen aziz şehitlerimiz; Türk milletinin hafızasında, yüreğinde ölümsüzleşmiştir. Her karışında şehit kanı olan bu topraklar nice FETHİ SEKİNLERİ büyütür bağrında. Dün tarihimiz, yarın geleceğimiz olan kahramanlar bu vatan sizlere her daim minnettardır ve minnettar kalacaktır.

Şehit Fethi SEKİN

Baskil Şafak Spor

1969 yılında kurulan Baskil Şafak Spor Kulübü'nün ilk takım kaptanı, şu anda Romanya-Türkiye Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Tamer Atalay; takım kalecisi ise merhum Nevzat Kaya'dır. Elazığ 2. Amatör Küme B Grubu'nda mücadele eden Şafak Spor önemli başarılarla imza atmıştır. İç saha maçlarını Baskil İlçe Sahası'nda oynayan takımın maddi- manevi desteğe ihtiyacı olsa da kulüp başkanlığını yıllardır büyük fedakârlıklarla Baskil fırıncı esnafından Mahmut Hükümoğlu yürütmektedir. İlerleyen zamanlarda Baskil Şafak Spor'u hak ettiği yerde görmeyi ümit eder, nice başarı ve zaferlerle anılmasını dileriz.

Haco

Baskil'in sevilen bazı simaları olsa da halk arasında en çok sevilen hangisi diye sorulsa herkes ağız birliği etmiş gibi Haco der. Saf, temiz yüreği, sempatik halleri ile halkın yüreğinde taht kuran pehlül diyebileceğimiz Haco(Hacı Mehmet Aktaş), şu sıralar rahatsız. Baskil'in gülen yüzünün her daim gülmesini ve esenlik içinde nice yıllar geçirmesini dileriz.

7. BASKİL'İN YETİŞTİRDİĞİ BAZI ŞAHISLAR

Baskil'in Kahraman Şehit ve Gazileri

Özür: Kataloğun bu bölümü, Baskil'in yetiştirdiği birbirinden kıymetli şahısları, derleyip bir arada görmek ve tanıtmak amacı ile hazırlanmıştır. Hatalar ve eksiklikler konusunda ilçemiz halkının ve bütün okuyucularımızın affına sığınır, noksanlıklarımızın mazur görülmesini temenni ederiz.

1. Şehit Abdullah (Hanbeyoğlu) ALKAŞI, Sarıkamış Muharebesi, Habibuşağı köyü.
2. Şehit Abdullah Oğlu Bekir, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
3. Şehit Ahmet Oğlu Muhtar (Murtaza), 1. Dünya Savaşı, Harabakayış.
4. Şehit Ali Oğlu Hüseyin ELMAS, Sarıkamış Harekâtı, İçlikaval köyü.
5. Şehit Asaf Oğlu Timur, 1.Dünya Savaşı, Bilaluşağı köyü.
6. Şehit DDY'de Güvenlik Görevlisi, Celal KORKMAZ, Şefkat Mahallesi.
7. Şehit Er-erbaş, Erhan ATA, Resulkahya köyü.
8. Şehit Esnaf, Tahsin GEREKLİ, Yukarıkuluşağı köyü.
9. Şehit Hacı Yusuf Oğlu Mustafa, 1.Dünya Savaşı, Meydancık köyü.
10. Şehit Hasan Oğlu Necip ÇETİN, Sarıkamış Harekâtı, Eskibaskil Mahallesi.
11. Şehit Hasan Oğlu Şükrü ELARSLAN, Sarıkamış Harekâtı, İçlikaval köyü.
12. Şehit Hasan Oğlu Zübeyir, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
13. Şehit Hüseyin Oğlu Hasan, 1. Dünya Savaşı, Eskiköy köyü.
14. Şehit Hüseyin Oğlu Hasan, 1. Dünya Savaşı, Şeyh Hasan köyü.
15. Şehit Hüseyin Oğlu Mahmut, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
16. Şehit Hüseyin Oğlu Mustafa, 1.Dünya Savaşı, Şituşağı köyü.
17. Şehit Hüseyin Oğlu Sato, 1.Dünya Savaşı (Veli Oğullarından), Çavuşlu köyü.
18. Şehit J. Uzman Çavuş, Ahmet KURAK, Resulkahya köyü.
19. Şehit J. Uzman Çavuş, Gökhan KUVAT, Çavuşlu köyü.
20. Şehit J. Uzman Çavuş, Mehmet AKPINAR, Aladikme köyü.
21. Şehit J.Uzman Onbaşı, Muhammet ORUÇ, Sarıtaş köyü.
22. Şehit Kâhya Oğlu Ahmet, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
23. Şehit Kâhya Oğlu Bekir, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
24. Şehit Kâhya Oğlu Mehmet, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
25. Şehit Komiser Yardımcısı, Burhan GATFAR, Karaali köyü.
26. Şehit Komiser Yardımcısı, Hasan BOZABA, Kayabeyli köyü.
27. Şehit Mehmet Oğlu Mehmet Ali KALKAN, Yemen Savaşı, Eskibaskil Mahallesi.
28. Şehit Mustafa Oğlu Ali CAVLI, Çanakkale Savaşı, Doğancık köyü.
29. Şehit Mustafa Oğlu Bekir, Çanakkale Savaşı, Kadıköy.
30. Şehit Osman İNAN, Çanakkale Savaşı, Eskibaskil Mahallesi.
31. Şehit Osman Oğlu Hüseyin (Şeyh Oğulları), 1. Dünya Savaşı, Karoğlu köyü.
32. Şehit Osman Oğlu Hüseyin DURSUN, Yemen Savaşı, Hacımusta köyü.
33. Şehit Osman Oğlu Mehmet TURSUN, Yemen Savaşı, Hacımusta köyü.
34. Şehit Ömer Oğlu Hasan ELMAS, Sarıkamış Harekâtı, İçlikaval köyü.
35. Şehit Ömer Oğlu Mehmet ELMAS, Sarıkamış Harekâtı, İçlikaval köyü.
36. Şehit Ömer Oğlu Musa ELMAS, Sarıkamış Harekâtı, İçlikaval köyü.
37. Şehit Piyade Er, FaikYÖRÜK, Kore Savaşı, Merkez.
38. Şehit Polis Memuru Bünyamin TORĞUT, Düğüntepe köyü.
39. Şehit Polis Memuru, Nadim BAYDUR, Hacıuşağı köyü,

40. Şehit Polis Memuru, Cemil ÖKKE, Suyatağı köyü.
41. Şehit Polis Memuru, Fethi SEKİN, Doğancık köyü.
42. Şehit Polis Memuru, Hüseyin GÖRAL, Yürekli köyü.
43. Şehit Polis Memuru, Mehmet DOĞAN, Höyük köyü.
44. Şehit Polis Memuru, Mustafa YELİ, Şahaplı köyü
45. Şehit Polis Memuru, Necmettin EVİN, Harabakayış köyü.
46. Şehit Saban Oğlu Mehmet (Morali Oğulları), 1. Dünya Savaşı, Hacıuşağı köyü.
47. Şehit Sözleşmeli Er, Enes SAKINÇ, Aşağıkuluşağı köyü.
48. Şehit Sözleşmeli Er, Levent YERLİ, Kadıköy köyü.
49. Şehit Uzman Onbaşı, Ramazan HAZAR, Topalkem köyü.
50. Şehit Üsteğmen, Sami ÇİFTÇİ, Şefkat Mahallesi.
51. Şehit Vazife Malul Er-Erbaş, Reşat TAYLAN, Resulkahya köyü.
52. Şehit Vazife Malulü Emniyet Müdür Yardımcısı, Mustafa TATAR, Şefkat Mahallesi.
53. Şehit Vazife Malulü Er-Erbaş, Abdulğafur SOLMAZ, Şefkat Mahallesi.
54. Şehit Vazife Malulü Er-Erbaş, Emin AKSOY, Koçyolu köyü.
55. Şehit Vazife Malulü Er-Erbaş, Ferhat SAVRAM, Topalkem köyü.
56. Şehit Vazife Malulü Er-Erbaş, Nuri CEYLAN, Şefkat Mahallesi.
57. Şehit Vazife Malulü Makinist, Sergen AYVERDİ, Beşbölük köyü.
58. Şehit Vazife Malulü Öğretmen, Mehmet Şerif ULUS, Şefkat Mahallesi.
59. Şehit Vazife Malulü Polis Memuru, Halis KUMARGAL, Kayabeyli köyü.
60. Şehit Vazife Malulü Polis Memuru, Nurettin GÜCİN, Deliktaş köyü.
61. Şehit Vazife Malulü Şoför, Sabri KIZILKAYA, Aladikme köyü.
62. Şehit Zübeyir Oğlu Hasan, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
63. Şehit Zübeyir Oğlu Necip, 1.Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
64. Şehit, Er-Erbaş, Ali Turan TORĞUT, Çanakkale Savaşı, Düğüntepe köyü.
65. Gazi Astsubay Başçavuş, Mikayıl SOLMAZ, Şefkat Mahallesi.
66. Gazi Astsubay, Mehmet KÜRÜM, Kore Gazisi, Koçyolu köyü.
67. Gazi Emekli Astsubay, Mehmet ERDEM, Kore Gazisi, Odabaşı Mahallesi.
68. Gazi Emekli Başçavuş, Şahin ÇETİNER, Kıbrıs Gazisi, Tavşanuşağı köyü.
69. Gazi Er, Ahmet GÜLTEKİN, Demirlibahçe köyü.
70. Gazi Er, Bekir ALTUNTERİM, Hacıuşağı köyü.
71. Gazi Er, Muzaffer ALATAŞ, Yukarıkuluşağı köyü.
72. Gazi Er, Şakir ALTUNTERİM, Hacıuşağı köyü.
73. Gazi Er, Şerif UÇAR, Yalındam köyü.
74. Gazi Jandarma Er, Hayati CEYLAN, Güneydoğu Gazisi, Şefkat Mahallesi.
75. Gazi, Abdullah Oğlu Hamit BALTA, Kurtuluş Savaşı Doğu Cephesi ve Sakarya Muharebesi, İstiklal Madalyası sahibi. Eskiköy köyü.
76. Gazi, Abdülaziz Oğlu Rüstem FIRAT (Rüstem Çavuş), 1. Dünya Savaşı, Kadıköy köyü.
77. Gazi, Arif DEMİREL, İstiklal madalyası sahibi, Mustafa Demirel Mahallesi.
78. Gazi, Arif KIRANŞAN, Kore Gazisi, İçlikaval köyü.
79. Gazi, Aslan YEĞİN, Kıbrıs Gazisi, Canbeyler Mahallesi.
80. Gazi, Bayram YAĞAR, Dumlupınar Muharebesi, Hacımehmetli köyü.
81. Gazi, Cebrail Oğlu Mehmet, 1. Dünya Savaşı, Kuşsarayı Köyü.
82. Gazi, Cemal KOÇ, Kore Gazisi, Aladikme köyü.
83. Gazi, Cuma Ali YÜZGEÇ, Kıbrıs Gazisi, Çiğdemlik köyü.
84. Gazi, Fahri DURSUN, Kıbrıs Gazisi, Hacımustafa köyü.
85. Gazi, Hacı AKKAVAK, Kıbrıs Gazisi, Höyükköy köyü.
86. Gazi, Halil KALKAN, Kore Gazisi, Eskibaskil Mahallesi.
87. Gazi, Halil MENTEŞ, İstiklal Madalyası sahibi, Kızıluşağı köyü.
88. Gazi, Halil YALNIÇ, İstiklal Madalyası sahibi(Albay Hacı Hulusi Yahyagil'in emir eri), Hacımustafa köyü.
89. Gazi, Hamza KÜRÜM, İstiklal Madalyası Sahibi, Koçyolu Köyü

90. Gazi, Hasan BİLBOĞA, İstiklal Savaşı Gazisi (Kazım Karabekir'in sıhhiye çavuşu), Şefkat Mahallesi.
91. Gazi, Hasan SARMAN, Kore Gazisi, Harabakayış köyü.
92. Gazi, Hasan TAY, Kıbrıs Gazisi, Suyatağı köyü.
93. Gazi, Hüseyin AYVAZ, Kore Gazisi, Yaylanlı köyü.
94. Gazi, Hüseyin BUDANUR, Kore Gazisi, Gemici köyü.
95. Gazi, Hüseyin Oğlu Abdullah, 1. Dünya Savaşı, Kuşsarayı köyü.
96. Gazi, Mehmet DAYAN, İstiklal Madalyası sahibi, Konalga köyü.
97. Gazi, Mehmet GÜRSUL, Kıbrıs Gazisi, Deliktaş köyü.
98. Gazi, Mehmet HAZAR, Kıbrıs Gazisi, Topalkem köyü.
99. Gazi, Mehmet KARAKOL, İstiklal Savaşı Gazisi, Odabaşı Mahallesi.
100. Gazi, Mehmet SELÇUK, Kıbrıs Gazisi, Bozoğlak köyü.
101. Gazi, Mevlüt DALMIŞ, Kıbrıs Gazisi, Emirhan köyü.
102. Gazi, Nihat AKARSU, Kıbrıs Gazisi, Kayabeyli köyü.
103. Gazi, Osman BALICA, İstiklal Madalyası sahibi, Şahaplı köyü.
104. Gazi, Osman YAĞAR, Dumlupınar Muharebesi, Hacımehmetli köyü.
105. Gazi, Ömer AYTİMUR, Kıbrıs Gazisi, Doğancık köyü.
106. Gazi, Ömer BOZKURT, Kıbrıs Gazisi, Hacımustafa köyü.
107. Gazi, Ömer KÜRÜM, İstiklal Madalyası Sahibi, Koçyolu Köyü
108. Gazi, Polis Memuru Kenan GÜNGÖR, Hacımustafa köyü.
109. Gazi, Raşit GÜRSUL, Kurtuluş Savaşı Gazisi, Deliktaş köyü.
110. Gazi, Şükrü DOĞAN, Kore Gazisi, Höyük köyü.
111. Gazi, Turan SOKU, Kıbrıs Gazisi, Resulkahya köyü.

NOT: Resmi kayıtlar dahil şehit ve gazilerimizden ismi tespit edilenler.

Baskil'de Görev Yapan Kaymakamlar

	Ad-Soyad	Göreve Başlama Tarihi	Görevden Ayrılma Tarihi
1	Zeki Bey	1928	1930
2	Sacit ÜLKÜ	1930	1932
3	Hamdi KÜPER	1932	1933
4	A.Rıza AKAR	1933	1935
5	Mümtaz ARIKAN	1935	1937
6	Ahmet KOÇAK	1937	1939
7	Baha KARKIN	1939	1941
8	Orhan ERGİN	1941	1943
9	Suat ETEMOĞLU	1943	1945
10	R.Mazhar ERTÜZÜN	1945	1947
11	Ali ÇANKAYA	1947	1949
12	Cezmi KARTAY	1949	1952
13	Fazıl TOSYALI	1952	1954
14	Mehmet İZGİ	1954	01.09.1956
15	M. Cengiz BAYURDOĞLU	01.09.1956	01.08.1958
16	Enver HIZLAN	01.09.1958	01.12.1959
17	Mustafa GÖNÜL	01.12.1959	01.07.1961
18	Osman Zeki TUNCEL	01.07.1961	01.09.1963
19	M. Mansur ÖZLÜER	01.09.1963	01.03.1967
20	Cengiz ÖZCAN	01.03.1967	01.10.1968
21	Metin TÜRCAN	01.10.1968	01.08.1969
22	Erol GÖKBERK	01.09.1969	01.07.1972
23	Hikmet GÜRYILDIZ	01.08.1972	01.07.1975
24	Talat Rasim ÖZENSOY	02.08.1975	01.06.1978

25	Halil Tancan ARPAK	01.07.1978	01.09.1979
26	Necmi KURT	01.10.1979	01.04.1980
27	Fikret ÇAKIR	01.04.1980	01.12.1980
28	Süleyman OĞUZ	01.12.1980	13.02.1983
29	Ayhan BAYHAN	01.03.1983	02.07.1985
30	Raif ÖZENER	19.07.1985	03.08.1987
31	Mehmet YILMAZ	19.08.1987	22.08.1989
32	Mahmut YILDIRIM	30.09.1989	02.09.1991
33	Hasan Basri GÜZELOĞLU	22.07.1991	07.09.1992
34	Mehmet ERDOĞAN	28.09.1992	04.10.1993
35	Ömer ADAR	08.10.1993	05.09.1995
36	Ayhan DURMUŞ	05.09.1995	18.08.1998
37	Hasan GÖÇ	25.08.1998	30.09.2003
38	Orhan ÇİFTÇİ	03.10.2003	27.09.2004
39	Hüseyin KARAMEŞE	12.10.2004	01.09.2008
40	Mustafa IRMAK	08.09.2008	19.09.2011
41	Oğuzhan BİNGÖL	05.10.2011	17.08.2012
42	Mustafa Ünver BÖKE	29.08.2012	25.07.2015
43	Uhut Emre KOYUNCU	10.08.2015	29.09.2018
44	Oğuz Cem MURAT	29.09.2018	☞

Baskil'in Belediye Başkanları

1. 1926-1947 arası dönemin mevcut kaymakamları başkanlık görevini yürütmüştür.
2. Osman Çetin, Eskibaskil Mahallesi, 1947-1959 yıllarında görev yapmıştır.
3. Faik Erdoğan, Konalga köyü, 1960 İhtilali'nda 3 ay görev yapmıştır.
4. 1960-1964 arası dönemin mevcut kaymakamları başkanlık görevini yürütmüştür.
5. Bekir Orhan, Şefkat Mahallesi, 1964-1973 yıllarında görev yapmıştır.
6. Mehmet Emin Odabaşı, Odabaşı Mahallesi, 1973'te seçilmiş ancak 3 gün görev yapmıştır.
7. Kemal Ulukent, Hacımusta köyü, 1973-1994 yıllarında görev yapmıştır.
8. Ahmet Doğan, Beşbölük köyü, 1994-1999 yıllarında görev yapmıştır.
9. Kemal Ulukent, Hacımusta köyü, 1999-2004 yıllarında görev yapmıştır.
10. Bilal Özbey, Doğancık köyü, 2004-2009 yıllarında görev yapmıştır.
11. İhsan Akmurat, Şahaplı köyü, Mevcut başkan.

Baskilli Milletvekilleri

1. Ayhan FIRAT, 17. ve 20. Dönem Malatya Milletvekili, Şeyh Hasan köyü.
2. Mustafa ŞAHİN, 26. Dönem Malatya Milletvekili, Kızıluşağı köyü.
3. Necati ÇETİNKAYA, 20. Dönem Konya, 21. Dönem Manisa, 22. Dönem Elazığ Milletvekili, Kadıköy köyü.
4. Sıtkı CENGİL, 20. Dönem Adana Milletvekili, Karakaş köyü.

Üst Düzey Askeri Şahsiyetler ve Emniyet Mensupları

1. Adil Serdar SAÇAN, Emekli Emniyet Müdürü, Koçyolu köyü.
2. Adnan ÇETİNER, 1. Sınıf Emniyet Müdürü, Tavşanuşağı köyü.
3. Ahmet Turan YALÇINER, Emekli Komando Albay, Hacımusta köyü.
4. Burhanettin AKTI, Emekli Tümgeneral, Akdemir köyü.
5. Çetin DAĞKILIÇ, Muhabere Kıdemli Albay, Tavşanuşağı köyü.
6. Çiğdem BOZABA, Emniyet Müdürü, Kayabeyli köyü.

7. Deniz BOZABA, Emniyet Müdürü, Kayabeyli köyü.
8. Doç. Dr. Hasan BEYARSLAN, Tabip Albay, Hacımustafa köyü.
9. Emekli Tuğgeneral, Saffet AKÇİN, Hacımehmetli köyü.
10. Faruk AKSOY, Albay, Koçyolu köyü.
11. Fatih DEMİREL, Deniz Binbaşı, Mustafa Demirel Mahallesi.
12. Faysal SOLMAZ, Emekli Kıdemli Albay, Şefkat Mahallesi.
13. Hasan YAĞAR, Emekli 1.Sınıf Emniyet Müdürü, Hacımehmetli köyü.
14. Hikmet Şükrü ERTANGÜN, Havalimanı Emniyet Şube Müdürü, Şefkat Mahallesi.
15. Hüseyin ARTUT, Emekli Albay, Şefkat Mahallesi.
16. İrfan CEYLAN, Konya İl Emniyet Müdür Yardımcısı, Demirlibahçe köyü
17. Mehmet BOZABA, Emniyet Müdürü, Kayabeyli köyü.
18. Merhum, Ahmet ŞEN, Kurmay Albay, Harabakayış köyü.
19. Mikail PARILDAY, Emekli Kıdemli Albay, Düğüntepe köyü.
20. Musa İSTEK, Emekli Kurmay Albay, Harabakayış köyü.
21. Selçuk COŞANSEL, Emekli Tabip Albay, Kayabeyli köyü.
22. Tarıkhhan ÇETİNER, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkan Yardımcısı, Tavşanuşağı köyü.
23. Turgay TATAR, Emniyet Müdürü, Şefkat Mahallesi.
24. Yusuf CEYLAN, Emekli Piyade Komando Kıdemli Albay, Şefkat Mahallesi.

Cumhuriyet Öncesi-Sonrası Kanaat Önderleri, Ağalar ve İdareciler

1. Ahmet (Şoför Pala) ALKIŞ, Eskibaskil Mahallesi.
2. Ali (Ağa) ÇETİNER, Tavşanuşağı köyü.
3. Ali (Ağa) YÜZGEÇ, Çiğdemlik köyü.
4. Ali (Bey) ZİLAYAZ, Aladikme köyü.
5. Arif Ağa, Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Elazığ Şube Kurucusu, Haroğlu köyü.
6. Bekir Ağa, Harabakayış köyü.
7. Bozoğlu Mehmet Bey, Aladikme köyü.
8. Cafer Ağa, Hacımustafa köyü.
9. Cemal Ağa, Koçyolu köyü.
10. Elhas Ağa, Höyük köyü.
11. Fahrettin (Ağa) ÇELİK, Çiğdemlik köyü.
12. Hacı Bekir Ağa, Höyük köyü.
13. Hacı Hasan (Tüpcü Hasan) VARÇİN, Nazaruşağı-Merkez.
14. Hacı Hasan (Ağa) YÜZGEÇ, Çiğdemlik köyü.
15. Hacı Hasan (Ape Gır-1800'li yıllar), Parçikan Aşiret Lideri, Alatarla(Goran) köyünde metfundur. Düğüntepe köyü.
16. Hacı Kaya Sebati DUMAN, İzol Aşireti Lideri, Kadıköy köyü.
17. Hacı TURAN, Eskibaskil Mahallesi.
18. Hasan (Haso Kude) ÜSTÜN, Hacımustafa köyü.
19. Hasan KUMARGAL, Kayabeyli köyü.
20. Hayrettin (Ağa) KAYA, Haroğlu köyü.
21. Hüseyin (Ağa)BOZOĞLU, Eski Kuşsarayı Nahiye Müdürü, Aladikme köyü.
22. Hüseyin (Dede) GÜLTEKİN, Şeyh Hasan köyü.
23. Hüseyin AKSOY, Koçyolu köyü.
24. İbrahim (Çavuş) SOLMAZ, Şefkat Mahallesi.
25. İbrahim ARSLAN, Odabaşı Mahallesi.
26. İskender KORKMAZ, Şefkat Mahallesi.
27. İsmail (Dede) ŞAHİN, Şeyh Hasan köyü.

28. İsmail TAY, Suyatağı köyü.
29. İsmail ULUKENT, Hacımustafa köyü.
30. Kamber Ağa (Teslim Abdal'dan gelme), Şeyh Hasan köyü.
31. Kazım GENÇ, Akuşağı köyü.
32. Kerim OĞRAŞ, Şefkat Mahallesi.
33. M. Zeki Oğlu Abdullah DUMAN, Pınarlı köyü.
34. Mehmet (Bey) ZİLAYAZ, Aşiret Reisi, Aladikme köyü.
35. Mehmet CİHAN, İl Meclis Üyesi, Doğancık köyü.
36. Mehmet Halil YÜCER, Nazaruşağı-Merkez.
37. Merhum Cafer (Ağa) FİDAN, Suyatağı köyü.
38. Merhum Fehmi İLHAN, Doğancık köyü.
39. Merhum İbrahim (Ağa) MUNZUROĞLU, Şahindere köyü.
40. Merhum Mehmet (Ağa) ÖZTEKİN, Nazaruşağı-Merkez.
41. Merhum Mustafa (Ağa) SEÇGİN, Bozoğlak köyü.
42. Merhum Salih AKMURAT, İl Meclis Üyesi, Şahaplı köyü.
43. Musa (Değirmenci) ERDEM, Odabaşı Mahallesi.
44. Mustafa (Ağa) YÜZGEÇ, Çiğdemlik köyü.
45. Mustafa (Değirmenci) KIZILASLAN, Şahindere köyü.
46. Mustafa (Şekerci Mustafa) YALÇIN, Hacımustafa köyü.
47. Mustafa GENÇ, Akuşağı köyü.
48. Mustafa ÖNER, Odabaşı Mahallesi.
49. Naim ASLANMİRZA, Doğancık köyü.
50. Nedim İLHAN, Doğancık köyü.
51. Osman (Ağa) YÜZGEÇ, Çiğdemlik köyü.
52. Osman Ağa, Hacımustafa köyü.
53. Ömer KÜRÜM, İl Genel Meclis Üyesi, Koçyolu köyü.
54. Ömer ÖNLER, Suyatağı köyü.
55. Raif (Hoca) ÖZER, Eskibaskil Mahallesi
56. Reşit (Ağa) AYDEMİR, Osmanlı Dönemi'nde öşür vergisi ağası, Gemici köyü.
57. Rıza(Laçoğlu) IŞKIRIK, Karakaş köyü.
58. Şakir BENZEŞ, 1960 İhtilali'ne kadar Demokrat Parti İlçe Başkanı, Şituşağı köyü.
59. Teslim (Dede) GÜLTEKİN, Şeyh Hasan köyü.
60. Vahap MUNZUROĞLU, Şahindere köyü.
61. Vahap ODABAŞI, Odabaşı Mahallesi.
62. Yakup ÖZEN, Şefkat Mahallesi.
63. Yaşar ŞİMŞEK, Bilaluşağı köyü.

Baskil'in Sevilen ve Eskimeyen Yüzleri

1. Ali Balıca, Şahaplı köyü.
2. Fahrettin Tan, Tavşanuşağı köyü.
3. Hacı Mehmet Aktaş (Haco), Musatafa Demirel Mahallesi.
4. Hikmet Baygeldi, Kayabeyli köyü.
5. İhsan Tan, Eskibaskil Mahallesi.
6. Latif ve Vahap Kardeşler (Kılçığa)
7. Muharrem Kahraman, Kuşsarayı köyü.
8. Nihat İkis, Karakaş köyü.
9. Nurettin Tursun, Odabaşı Mahallesi.
10. Ramazan Olca, Konacık köyü.
11. Vesile, Resulkahya köyü.

Baskil'in Nüktedanları

1. Ali Toğacer (Kör Ali), Şahindere köyü.
2. Ayşe Tan, Eskibaskil köyü.
3. Bedri Turan (Bedri Gakgo), Eskibaskil Mahallesi.
4. Fethi Beyhan, Kayabeyli köyü.
5. Hacı Ali Aytekin, Doğancık köyü.
6. Kadir Göçer, Düğüntepe köyü.
7. Kemal Çelikten (Kör Kemal), Tavşanuşağı köyü.
8. Sadık Ölmez, Harabakayış köyü.
9. Şahabettin Baydemir (Şano Dayı), Kayabeyli köyü.
10. Zabıt Eroğlu (Ağa), Şahaplı köyü.

Baskilliler Derneği Mevcut Başkanları

1. Dr. Sabri Uyanık, Ankara Baskil Ve Çevresi Kültür Ve Dayanışma Derneği Başkanı, Yürekli köyü.
2. Murat Elmas, İstanbul Baskilliler Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği, İçlikaval köyü.
3. Mustafa Yağar, Malatya Yeni Baskilliler Derneği Başkanı, Hacımehmetli köyü.
4. Naim Aslanmirza,, Elazığ Baskilliler Derneği Başkanı, Doğancık köyü.
5. Ramazan Kaplan, Baskil Ve Köyleri Dernek Başkanı, Koçyolu köyü.
6. Yunus Görgün, Malatya Baskilliler Derneği Başkanı, Konacık köyü.

Dini ve Manevi Şahsiyetler

1. Abdulvahab Hazretleri, Suyatağı köyü.
2. Âlim Mehmet Karahan, Hacımehmetli köyü.
3. Fakirullah, Emirhan köyü.
4. Hacı Hasan Baba, Doğancık köyü.
5. Hafız Fikri Tursun, Hacımustafa köyü.
6. Hatoğlu Molla (Karahan), Hacımehmetli köyü.
7. Mehmet Yüksel, Keban Gökbelen köyü.
8. Molla Abdullah Efendi (Özer), Eskibaskil Mahallesi.
9. Molla Ali Efendi (Yüzgeç), Çiğdemlik köyü.
10. Molla Hasan Akçin, Hacımehmetli köyü.
11. Molla Hasan Aytekin, Yaylanlı köyü.
12. Molla Hasan Efendi (Özer), Eskibaskil Mahallesi.
13. Molla Hüseyin Efendi (Gündüz), Konacık köyü.
14. Molla Osman Efendi (Çaşut), Karakaş köyü.
15. Musa-i Herdi, Akdemir köyü.
16. Alim Raif Duman, Kadıköy köyü.
17. Raif Efendi (Özer), Eskibaskil Mahallesi.
18. Şakir Osmanoğlu, Keban ve Harput medreselerinde müd (Müderris yardımcısı), Hacımustafa köyü.
19. Şeyh Hacı Ahmet Efendi (Kalkan), Eskibaskil Mahallesi.
20. Şeyh Maarif Baba, Eskibaskil Mahallesi.
21. Şeyh Rıfat Efendi (Coşkun), Hacıhüseyinler köyü.
22. Vehbi Efendi (Özer), Eskibaskil Mahallesi.

Bu isimler dışında Baskil ilçesinde yöre halkı tarafından kutsal kabul edilen türbeler ve mekânlar şunlardır:

1. **Arap Baba - Çoban Baba - Kahlık Baba - Geyik Baba:** Bu dört mezar ziyareti Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyü çevresinde yer alır.
2. **Celal Dede Mezarı:** Celal Dede'nin kabri Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.
3. **Deli Hamza:** Ziyaret Tabanbükü köyünde, Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.
4. **Deli Kız:** Ziyaret Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.
5. **Delik Taş:** Bu ziyaret, Baskil'e bağlı Akdemir (Şeyhan) köyünde, Musa Herdi Türbesi'nin önünde yer alan delikli bir taştır.
6. **Derviş Ali:** Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Şeyh Ahmed Dede Türbesi'ne bitişik olarak inşa edilen ikinci türbede metfundur.
7. **Dilek Taşı:** Baskil'in Altunuşağı köyünde, Kara Mağara adı verilen mevkide yer alır.
8. **Gül Mustafa:** Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Teslim Abdal Mezarlığı'nda metfun olan bir mezar ziyaretidir.
9. **Hasan Mekki Dede:** Hasan Mekki Dede'nin türbesi Tabanbükü köyünde, Hasan Mekki (Hasanemki) Mezarlığında bulunmaktadır.
10. **Hızır Baba Nişangâhı:** Hızır Baba Nişangâhı, Tabanbükü (Şeyh Hasan) köyünün ortalama 5 km. güneybatısında Hızır Dağı adı verilen yüksek bir tepede yer alır.
11. **Kara Şeyh (Şeyh Musa):** Kara Şeyh'in kabri Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.
12. **Karatepe Ziyareti:** Aladikme köyünde bulunan bu ziyarette şehit olduğu rivayet edilir.
13. **Katarlı Baba:** Katarlı Baba'nın kabri Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Hasan Mekki Türbesi'nin önünde yer alan bir mezar ziyaretidir.
14. **Kırk Dutlar:** Ziyaret, Hacı Hasan Baba Türbesi'nin yanında bulunan bir ağaç ziyaretidir.
15. **Kul Mustafa:** Kul Mustafa'nın kabri Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünde, Şeyh Ahmed Dede Mezarlığı'nda yer alan bir mezar ziyaretidir.
16. **Molla Sefer Salim Efendi:** Resulkahya köyünde yer almaktadır.
17. **Molla Süleyman Mezarı:** Bu mezar, Pir Kemal Türbesi'nin doğu tarafında, türbenin hemen karşısında yer alır. Yaklaşık bir metre yüksekliğe kadar etrafı taşlarla örülmüş bir mezar ziyaretidir.
18. **Pir Halil Türbesi:** Baskil ilçesine bağlı Aşağıkuluşağı köyünde metfun olup, etrafı taşlarla çevrili bir mezar ziyaretidir.
19. **Pir Kemal Türbesi:** Pir Kemal Türbesi Baskil'e bağlı Resulkahya köyünde, köye 3-4 km mesafede, düz bir alanda bulunur.
20. **Reşit Baba Türbesi:** Şefkat Mahallesi.
21. **Sıdkı Bütün Zeynep Türbesi:** Suyatağı köyü Kale mezarında Abdulvehhab Gazi Türbesi'nin bulunduğu dağın yamacında ve yolun altında yer alır.
22. **Şah İsmail'in Çadırı (Çadırlık):** Ziyaret Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyü merkezinin hemen dışında, Şeyh Ahmed Dede'nin türbesinin güneyinde yer alır.
23. **Şeyh Ahmed Dede:** Şeyh Ahmed Dede Türbesi, Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh Hasan köyünde, Garipler Mezarlığı'nda yer almaktadır.
24. **Şeyh Aziz Efendi:** Baskil'in Şefkat Mahallesi'nde metfun olan bir mezar ziyaretidir.
25. **Şeyh Sait:** Şeyh Sait'in evi ve makamı Akuşağı köyünde bulunup, evinde kendisine ait kılıç, büyük bir maşa vb. özel eşyaları mevcuttur. Fakat Şeyh Sait'in kabri Akuşağı köyünde değil Akuşağı'na bağlı Dervişdere mezarında Aziz Genç'in evine yakın yol üzerinde bulunur.
26. **Şeyh Yusuf Baba Türbesi:** Yusuf Baba'nın türbesi Baskil'in Akuşağı köyünde yer alır.
27. **Teslim Abdal Türbesi:** Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyünün batı yönünde kurulmuş olan Teslim Abdal Mezarlığı'nda yer alan türbede metfundur. Türbenin içerisindeki mezarlardan biri Teslim Abdal'a, diğeri onun oğlu Seyyid Kalender'e aittir.
28. **Ziyaret Tepesi ve Ziyaret Dağı:** Baskil ilçesinin Şefkat Mahallesi'nde bulunmaktadır.
29. **Hadır Baba Türbesi:** Eskibaskil köyü.
30. **Melik Baba Türbesi:** Hacımustafa köyü.

Şair, Edebiyatçı ve Sanatkârlar

1. Abbas Ekelik, Mahalli Şair, Kumlutarla köyü.
2. Abdulvahap Dağkılıç, Tavşanuşağı köyü.
3. Ali Sancakoğlu, Harput Divan Şairi, Çiğdemlik köyü.
4. Âşık Yusuf Şahin, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
5. Aygün Çam, Türk Halk Müziği Ses Sanatçısı, Kayabeyli köyü.
6. Bayramoğlu Ömer Kahraman, Şair, Kadıköy köyü.
7. Dede, Cafer Utebay, Kumlutarla köyü.
8. Dede, Hüseyin Utebay, Kumlutarla köyü.
9. Dede, Mustafa Tosun, Şeyh Hasan köyü.
10. Dede, Müslim Mahmut Özbey, Şeyh Hasan köyü.
11. Dede, Müslim Utebay, Kumlutarla köyü.
12. Dede, Şemsettin Ütebay, Kumlutarla köyü.
13. Derviş Ali, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
14. Derviş Muhammed, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
15. EminYıldırım, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
16. Hoca Ahmet Yesevi Tavis, Tasavvuf büyüğü, Şeyh Hasan köyü.
17. Kalender Abdal, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
18. Kenan Çetiner, Yazar, Tavşanuşağı köyü.
19. Kul Himmət, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
20. Kul Mustafa, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
21. Mehmet Balaman, Türk Halk Müziği Ses Sanatçısı, Gemici köyü.
22. Mehmet Zeren, Araştırmacı, Yazar, Edebiyatçı, Yaylanlı köyü.
23. Nesimi Budak, Hak Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
24. Nihat Baydar, Türk Halk Müziği Sanatçısı, Koçyolu köyü.
25. Nusret Demir, Türk Halk Müziği Ses Sanatçısı, Kuşsarayı köyü.
26. Nihat Oğuz, Hat ve Tensip Sanatçısı, Doğancık köyü.
27. Reşat Cengil, Yazar, Karakaş köyü.
28. Serhat Soylu, Halk Müziği Sanatçısı, Aşağıkuluşağı köyü.
29. Şahin Duman, Yazar, Kadıköy köyü.
30. Şerif Tuğtekin, İlahiyatçı, Hattat, Kutlugün köyü.
31. Şevki Altuğ, Tavşanuşağı köyü.
32. Teslim Abdal, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.
33. Teslim Budak, Halk Ozanı, Şeyh Hasan köyü.

Bürokratlar, Resmi ve Özel Kurum-Kuruluşlardaki Yöneticiler

1. Abdullah ALAY, Murat Başeskioğlu'nun Başdanışmanlığı görevinde bulundu. Malatya İYİ Parti Kurucular Kurulunda, Habipuşağı köyü.
2. Abdulvahap ÖZDEMİR, Kayseri Orman Bölge Müdür Yardımcısı, Düğün-tepe köyü.
3. Abdulvahap YOĞUNLU, Fırat Kalkınma Ajansı Bölge Başkanı, Düğün-tepe köyü.
4. Adnan ÜSTÜN, Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşaviri, Hacımusta-fa köyü.
5. Ahmet BALAMAN, KOOP-İŞ Genel Müdürü, Gemici köyü.
6. Ahmet BALİBEY, TBMM Arşivler Daire Başkan Yardımcısı, Hacımusta-fa köyü.
7. Ahmet NARÇİÇEĞİ, Tokat Cumhuriyet Savcısı, Haroğlu köyü.
8. Ahmet Özden ÖZEN, Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü, Şefkat Mahallesi.

9. Ahmet TURSUN, SEZA Çimento Genel Müdür Yardımcısı, Jeoloji Mühendisi, Hacımustafa köyü.
10. Ahmet YARIZ, Halk Bankası Yönetim Kurulu Üyesi, Gemici köyü.
11. Ali Haydar DUMAN, Eski Elazığ ve Malatya Defterdarı, Kadıköy köyü.
12. Ali KARAKAYA, Hâkim, Hacımehmetli köyü.
13. Ali Rıza KIRAN, KGM Yol Yapım Dairesi Başkanı, Kumlutarla köyü.
14. Asım KALKAN, Emekli DSİ Bölge Müdürü, Eskibaskil Mahallesi.
15. Atilla SÜZGÜN, Hâkim, Konacık köyü.
16. Aytuğ BALAMAN, KOOP-İŞ Toplu Sözleşme Servis Müdürü, Gemici köyü.
17. Cafer ÇELİK, Ulaştırma Bakanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanı, Demirlibahçe köyü.
18. Celal ŞENER, Eski Tes-İş Elazığ Bölge Başkanı, Eski Fırat Havzası Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, Şefkat Mahallesi.
19. Celil ŞENER, Sabah Gazetesi Gece Haber Müdürü, Şefkat köyü.
20. Cemal ÇETİNER, Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri, Tavşanuşağı köyü.
21. Cevdet TATAR, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı, Şefkat Mahallesi
22. Dr. Ali İrfan BİLBOĞA, Sarıyer Sağlık Müdürü, Şefkat Mahallesi.
23. Dursun UZUNOĞLU, Hâkim, Konacık köyü.
24. Enver ÇETİNER, DDY Genel Müdürlüğü Limanlar Daire Başkanı, Tavşanuşağı köyü.
25. Erden SAÇAN, Lead Business Analyst at UNSW Australia, Kuluşağı köyü.
26. Ersoy AKSOY, ASELSAN'da Endüstri Mühendisi, Koçyolu köyü.
27. Esat CEYLAN, Elazığ Eski SSK İl Müdürü, Demirlibahçe köyü.
28. Eşref BEYARSLAN, Emekli Savcı, Hacımustafa köyü.
29. Eyüp ÖNLER, Turgut Özal Üniversitesi Genel Sekreter Yardımcısı, Malatya Milletvekili Mustafa Şahin'e danışmanlık görevinde bulunmuştur. Suyatağı köyü.
30. Fahrettin YÜKSEL, Ahi Evran Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanı, Demirlibahçe köyü.
31. Faik ÇETİN, Emekli Nevşehir İl Kültür Müdürü, Eskibaskil Mahallesi.
32. Fethi Ahmet BALİN, İBB İGDAŞ Daire Başkanı, Şituşağı köyü.
33. Gani ŞEREN, Tofaş Bölge Satış Müdürü, Şefkat Mahallesi.
34. Gazi ALATAŞ, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Müsteşar Yardımcısı, Yukarıkuluşağı köyü.
35. Gülay ERDEM, Emekli Hâkim, Odabaşı köyü.
36. Gülhan İMİK, Malatya Kültür Müdürü, İmikuşağı köyü.
37. Hacı ÇAM, Kayseri Cumhuriyet Başsavcı Vekili, Kayabeyli köyü.
38. Hakan AYAS, Elazığ Valiliği İl İdare Kurulu Müdürü, Şefkat Mahallesi.
39. Halil İbrahim AKGÜNDÜZ, Karayolları 1. Bölge Müdürü, Karagedik köyü.
40. Halil SELÇUK, Ankara Adliyesi'nde Savcı, Bozoğlak köyü.
41. Hasan DEMİRTAŞ, Ankara Adliyesi Ağır Ceza Hâkimi, Hacıhüseyinler köyü.
42. Hasan EPİK, Savcı, Kumlutarla köyü.
43. Hüseyin ŞİK, Savcı, Pınarlı köyü.
44. Hüseyin ŞİMŞEK, Iğdır MEB İl Müdürü, Bilaluşağı köyü.
45. İhsan ÖZEN, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Başmüfettişi, Şefkat Mahallesi.
46. Kasım KÜNKÜL, Eski Meteoroloji Genel Müdür Yardımcısı, Koçyolu köyü.
47. Kenan SAKİN, Faisal Finans Genel Müdürü, Doğançık köyü.
48. M. Ziya GÜNDÜZ, Hâkim, Konacık köyü.
49. Masar AYAS, Eski Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı, Pınarlı köyü.
50. Mecit ÖZTURAN, 1980'li yıllarda Elazığ Bayındırlık İl Müdürü, Şefkat Mahallesi.
51. Mehmet BEYARSLAN, DSİ 9. Bölge Müdür Yardımcısı, Hacımustafa köyü.
52. Mehmet BULUT, Malatya MEB İl Müdürü, Yukarıkuluşağı köyü.
53. Mehmet CAVLI, Hazine Bakanlığı Teşvik Daire Başkanı, Doğançık köyü.
54. Mehmet GÜDER, Kaymakam, Çavuşlu köyü.

55. Mesut İLHAN, Bingöl Ticaret İl Müdürü, Doğancık köyü.
56. Metin İLHAN, Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürü, Doğancık köyü.
57. Metin YAĞAR, Bakanlık Müfettişi, Hacımehmetli köyü.
58. Mithat ULAŞ, Elazığ Tuhafiyeciler ve Konfeksiyoncular Esnaf Odası Başkanı, Düğüntepe köyü.
59. Murat CEYLAN, Elazığ Gar Müdürü, Demirlibahçe köyü.
60. Murat ELBİR, Karayolları 16. Bölge Müdürü, Söğütdere köyü.
61. Mustafa ALYANAK, DDY Genel Müdürlüğü Taşımacılık A.Ş Araç Bakım Daire Şube Müdürü, Eskibaskil Mahallesi.
62. Mustafa ÇAKAR, 29. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, Demirlibahçe köyü.
63. Mustafa BEYARSLAN, Emekli Bakırköy Cumhuriyet Başsavcısı, Hacımustafa köyü.
64. Mustafa ÖZBEY, İstanbul Sefaköy Belediye Başkan Yardımcısı, Doğancık köyü.
65. Mustafa Yaşar SAKİN, Hyundai Personel Genel Müdürü, Doğancık köyü.
66. Muzaffer YÜZGEÇ, Emekli Vali, Çiğdemlik Köyü.
67. Necati ÇETİNKAYA, Vali, Milletvekili, Kadıköy köyü.
68. Neşet ŞEREN, Emekli, Gaziantep Ticaret İl Müdürü, Şefkat Mahallesi.
69. Nihat ATABEY, Emekli, T.C. Ziraat Bankası Hekimhan Şube Müdürü, Kuşsarayı köyü.
70. Niyazi CİHANGİR, Maliye Bakanlığı Gelirler İdaresi Genel Müdürü, Aydınlar köyü.
71. Nusret SOYLU, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Daire Başkanı, Aydınlar köyü.
72. Nusret TURSUN, Emekli Savcı, Odabaşı köyü.
73. Onur Önder KALKAN, Ankara Adliyesi Cumhuriyet Savcısı, Eskibaskil Mahallesi.
74. Orhan KAYA, Emekli Beden Terbiyesi Genel Müdürü, Haroğlu köyü.
75. Osman BİLİCİ, Kaymakam, Şituşağı köyü.
76. Osman ÇELİK, MEB Hukuk Müşaviri, Demirlibahçe köyü.
77. Prof. Dr. Aslan GÜNDÜZ, Türkiye Cumhuriyeti adına Strazburg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde hükümet ajanlığı görevi yaptı. Kızıluşağı köyü.
78. Raci ÖZER, Elazığ MEB Teftiş Kurul Başkanı, Eskibaskil Mahallesi.
79. Ramazan GELERİ, Eski Adıyaman İl Müftüsü, Höyük köyü.
81. Ramazan GÜNDÜZ, Vakıflar Bankası Yönetim Kurulu Üyesi, Kızıluşağı köyü.
82. Resul OĞRAŞ, Emekli Milli Eğitim Müfettişi, Şefkat Mahallesi.
83. Sabri UYANIK, Eski Tarım ve Orman Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanı, Yürekli köyü.
84. Sebahattin UÇAR, Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı, Kutlugün köyü.
85. Semih DUMAN, Cumhuriyet Savcısı, Kadıköy köyü.
86. Servet ACET, Hâkim, Bilaluşağı köyü.
87. Suat UZUN, Hâkim, Kocacık köyü.
88. Şefik SOLMAZ, Karayolları 9. Bölge Müdürü, Şefkat Mahallesi.
89. Şinasi TOĞROL, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Hizmetler Genel Müdürü, Aladikme köyü.
90. Tuncay AKKOYUN, Kaymakam, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Özel Kalem Müdürü, Şahaplı köyü.
91. Turgut DUMAN, İlköğretim Müfettişi, Kadıköy köyü.
92. Türkan ERTURAN ALTUĞ, Yargıtay Üyesi Hâkim, Tavşanuşağı köyü.
93. Uğur ALKAŞI, TUSAŞ'da Elektrik Elektronik Mühendisi, Habibuşağı köyü.
94. Uz. Dr. Naim ATA, Eski Kamu Hastaneleri Genel Müdür Yardımcısı, Resulkahya köyü.
95. Vahap CAN, Milli Eğitim Bakanlığı Daire Başkanı, Konalga köyü.
96. Vahdettin KÜRÜM, Eski Su Ürünleri Dairesi Başkanı, Koçyolu köyü.
97. Yavuz TATAR, Eczacılar Odası Elazığ Şube Başkanı, Türkiye Eczacılar Yönetim Kurulu Üyesi, Şefkat Mahallesi.
98. Yüksel KARA, Kaymakam, Sarıtaş köyü.
99. Zafer ORHAN, Merkez Bankası Başkan Yardımcısı, Şefkat Mahallesi.
100. Zahide ÖLMEZ, Savcı, Harabakayış köyü.
101. Zeki ULUFER, Elazığ MEB İl Müdür Yardımcısı, Doğancık köyü.

Baskil'in Yetiştirdiği Sporcu ve Spor Adamları

1. Ahmet Nüdaî Oğraş, Atıcılık ve Avcılık Federasyonu Ateşli ve Havalı Silahlar Milli Hakemi, Şefkat Mahallesi.
2. Alaattin Karakol, Milli Atlet, Lisanslı Atletizm Bölge Hakemi, Odabaşı Mahallesi.
3. Arzu Genç, Yıldızlar Muay Thai Türkiye Şampiyonu, Akuşağı köyü.
4. Derya Kıranşan, 2009-2013 Büyük Bayanlar Muay Thai Doğu ve Güneydoğu Anadolu Şampiyonu, İçlikaval köyü.
5. Esra Arıkboğa, Futbol Federasyonu Zonguldak Kadın Bölgesel Yardımcı Hakemi, Şefkat Mahallesi.
6. Fırat Pozan, Taekwando 2005 Azerbaycan Gençler Avrupa Üçüncüsü, 2006 Letonya Büyükler Avrupa Şampiyonası Üçüncüsü, 2006 İsveç Büyükler Avrupa Takımlar Şampiyonası Birinci, 2008 İtalya Büyükler Avrupa Şampiyonası Üçüncüsü, 2008 Büyükler Avrupa Takımlar Şampiyonası Birinci, 2009 Büyükler Dünya Takımlar Şampiyonası Üçüncü, 2014 İngiltere Büyükler Avrupa Şampiyonası Üçüncü, Üst üste 7 kez Büyüklerde Türkiye Şampiyonu, Aladikme köyü.
7. Kerem Cinyol, Muay Thai Fethi Sekin Altın Kemer Turnuvası Şampiyonu, Karakaş köyü.
8. Köksal Çelimli, Muay Thai Doğu ve Güneydoğu Anadolu Şampiyonu, Kızıluşağı köyü.
9. Muhammed Mustafa Balıbey, Muay Thai Yıldızlar Türkiye İkincisi, Hacımustaşa köyü.
10. Murat Pozan, Taekwando 2005, 2006, 2009, 2010 ve 2011 yılları Türkiye Birincisi, Uluslararası İkincilik sahibi, 2. Kademe Antrenör, Gaziosmanpaşa Belediyesi'nde Antrenör, Aladikme köyü.
11. Mustafa Öğrük, Muay Thai Büyükler Doğu ve Güneydoğu Anadolu Şampiyonu, Baskil Merkez.
12. Selahattin Omac, 2010-2019 yılları arasında Uluslararası 5. Kademe Teknik Direktör, Muay Thai Milli Takım Antrenörü, Hacıuşağı köyü.
13. Sümeyye Timurkaan, 2009-2013 Büyük Bayanlar Muay Thai Doğu ve Güneydoğu Anadolu Şampiyonu, Yukarıkuluşağı köyü.
14. Vedat Borulday, Profesyonel basketbolcu, Basketbol 1. Lig Hakemliği yapmış. Şuanda Türkiye Basketbol Federasyonunda Ankara Temsilcisi. Doğancık köyü.
15. Veysel Çetiner Maraton Koşucu, Futbol Hakemi, Tavşanuşağı köyü.
16. Zeki Berat Borulday, Muay Thai Gençler Türkiye Birincisi, Doğancık köyü.
17. Züleyha Armut, 2019 Muay Thai Türkiye Şampiyonu, Milli Sporcu, Şanlıurfa.

Baskil'in Yetiştirdiği İş İnsanları

1. Ahmet ERDEM, Uluslararası Skay Kargo Yönetim Kurulu Başkanı, Odabaşı Mahallesi.
2. Arif AYDOĞMUŞ, Aydoğmuş Kayısı Gıda Tarım İnşaat Pazarlama San. Tic. Ltd. Şti., Bilaluşağı köyü.
3. Bayram SAĞLAM, Tekirdağ Çerkezköy Bayramoğulları Pastanesi, Kızıluşağı köyü.
4. Bedri TÜRKAY, Türkaylar Alabalık Su Ürünleri Nakliye Ltd. Şti., Akuşağı köyü.
5. Bekir SAVRAM, İstanbul'da Ayakkabı İmalatçısı, Topalkem köyü.
6. Burak SOYLU, Har Holding Yönetim Kurulu Başkanı, Aşağıkuluşağı köyü.
7. Cemal ALAY, Monoteks Tekstil San. Ve Tic. Ltd. Şti., Habibuşağı köyü.
8. Erol ELBİR, Önalın Gıda Temizlik İnşaat Ve Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti., Söğütdere köyü.
9. Fehmi ÇETİNKAYA, Çetinkaya Şirketler Grup Başkanı, Kadıköy köyü.
10. Ferhat ALTUĞ, Altuğ Medikal İlaç A.Ş.(Kozmetik Ve İlaç Üretimi İhracatı), Tavşanuşağı köyü.
11. Fethi Ahmet BALİN, İstanbul Şitoğlu Gıda, Şituşağı köyü.
12. Gökhan KÜRÜM, Berce Turizm Kuyumculuk Ltd Şti., Koçyolu köyü.
13. Hakan KIRAN, Kırmoğlu LMT&ABS LMT, Kumlutarla köyü.
14. Halis ALATAŞ, Alataş Tekstil Tic. Ve San. A.Ş. ,Yukarıkuluşağı köyü
15. Halis ÇETİNER, Çelik Kapı İmalatı, Tavşanuşağı köyü.
16. Hayati SOYLU, Toptan Yaş Sebze-Meyve Ticareti, Aşağıkuluşağı köyü.
17. Hüseyin POYRAZOĞLU, Poyrazoğlu Otomotiv Traktör Tarım Makine Hayvancılık Tic. Ve San. Ltd. Şti., Kumlutarla köyü.

18. Hüseyin SAĞLAM, İstanbul Sağlam Gıda, Kızıluşağı köyü.
19. Hüseyin ÜTEBAY, Solgar Vitamin Yönetim Kurulu Başkanı, Kumlutarla köyü.
20. İbrahim DEĞER, Değer Lazer-Değer Deri Tekstil Gıda San. Ve Tic. Ltd. Şti., Aşağıkuluşağı köyü.
21. İlyas UÇKAÇ, Sunan Tekstil Ticaret, Karakaş köyü.
22. Lütfi SOYAK, Toptan Yaş Sebze-Meyve Ticareti, Aşağıkuluşağı köyü.
23. M. Mustafa ÜTEBAY, İnşaat Sektörü-Müteahhit, Kumlutarla köyü.
24. Mehmet AÇIK, Açık İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı, Hacımusta köyü.
25. Mehmet BALİN, Malatya MÜSİAD Başkanı, Şituşağı köyü.
26. Mehmet Emin ERDEM, Erdem Valiz&Çanta İmalatı, Odabaşı Mahallesi.
27. Mehmet Sani İLHAN, Boran İnşaat&Emlak, Doğancık köyü.
28. Mehmet YAĞBASAN, Girişim Grubu AŞ. , Hacımehmetli köyü.
29. Mehmet YALÇIN, Açılım İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı, Hacımusta köyü.
30. Metin İLHAN, Rusya Yaş Sebze-Meyve İhracatçısı, Doğancık köyü.
31. Metin YELİ, Baskay Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı, Şahaplı köyü.
32. Murat AKÇİN ve Mevlana AKÇİN, Simav AŞ. İhracatçı, Hacımehmetli köyü.
33. Mustafa BİLBAŞ, Final Dergisi Dersanesi Kurucusu-Bölge Yöneticisi, Topalkem köyü.
34. Osman BENZEŞ, APS Tekstil, Şituşağı köyü.
35. Özkan KÜRÜM, Merter Tekstil, Koçyolu köyü.
36. Ramazan ÇETİNER, Çetiner Yapı, Tavşanuşağı köyü.
37. Ramazan ODAŞ, Fransa'da Restoran Zinciri Sahibi, Şituşağı köyü.
38. Ramazan SAĞLAM, Hazar Reklam, Şituşağı köyü.
39. Rasim TÜRKAY, Toptan Yaş Sebze-Meyve Ticareti, Akuşağı köyü.
40. Reşat ERDOĞAN, Beşler Grup, Konağa köyü.
41. Rıdvan ÇELİKEL, An-el Grup, Eskibaskil Mahallesi.
42. Sacit ULUKENT, Özsu Yol Yapı İnşaat Mimarlık Makine San. Tic. Ltd. Şti., Hacımusta köyü.
43. Sadi TAYLAN, İstanbul Akdeniz Güvenlik Hizmetleri A.Ş Genel Müdürü, Resulkahya köyü.
44. Sezai AÇIK, SEZA İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı, Yürekli köyü.
45. Sezai ERTEM, Ertem Gıda Ltd. Şti., Höyük köyü.
46. Sezai SAP, Toptan Yaş Sebze-Meyve Ticareti, Aşağıkuluşağı köyü.
47. Tamer ATALAY, İnşaat ve Taahhüt İşleri, Türkiye-Romanya Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı, Baskil Merkez.
48. Turan DOLANBAŞ, İnşaat Sektörü-Müteahhit, Karakaş köyü.
49. Veysel SOLMAZ, Solmaz Gıda&Romer Mermer, Şefkat Mahallesi.
50. Yasemin AÇIK, Seza Çimento-SYCS Group, Hacımusta köyü.
51. Yusuf ACET, Acet İnşaat, Bilaluşağı köyü.

Baskil'in Yetiştirdiği Akademisyenler

1. Prof. Dr. Ahmet ATASOY, Mersin Üniversitesi, Türkiye Coğrafyası ABD, Yaylanlı köyü.
2. Prof. Dr. Ahmet BEYARSLAN, Bitlis Eren Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, Hacımusta köyü.
3. Prof. Dr. Akın AKSOY, Almanya'da Arkeolog, Koçyolu köyü.
4. Prof. Dr. Arslan AKSOY, Emekli, Biyoloji Bölümü, Koçyolu köyü.
5. Prof. Dr. Asım KÜNKÜL, İnönü Üniversitesi, Koçyolu köyü.
6. Prof. Dr. Aslan GÜNDÜZ, Türkiye Cumhuriyeti adına Strazburg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde hükümet ajanlığı görevi yaptı. Kızıluşağı köyü.
7. Prof. Dr. Aydın ÇELİK, Fırat Üniversitesi Tarih Bölümü, İmikuşağı köyü.
8. Prof. Dr. Ayhan ÜNLÜ, Fırat Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, Eskibaskil Mahallesi.
9. Prof. Dr. Başak SOLMAZ, Selçuk Üniversitesi, Halkla İlişkiler ABD, Şefkat Mahallesi.

10. Prof. Dr. Behçet ORAL, Dicle Üniversitesi, Tathpayam köyü.
11. Prof. Dr. Cengiz TATAR, Fırat Üniversitesi, Fizik Bölümü, Şefkat Mahallesi.
12. Prof. Dr. Cumali İLKILIÇ, Fırat Üniversitesi, Otomotiv Mühendisliği Bölümü, Harabakayış köyü.
13. Prof. Dr. Dilaver ÖZTURAN, Acıbadem Fulya Hastanesi Kulak Burun Boğaz Bölümü, Şefkat Mahallesi.
14. Prof. Dr. Enver ÇAKAR, Fırat Üniversitesi, Tarih Bölümü, Demirlibahçe köyü.
15. Prof. Dr. Erdoğan ÇETİNKAYA, Sağlık Bilimler Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesi Dekanı.
16. Prof. Dr. Fikret ESEN, Fırat Üniversitesi, Zeotekni ve Hayvan Beslenme Bölümü, Sultanuşağı köyü.
17. Prof. Dr. Fikret KARAMAN, İnönü Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dekanı, Eski Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı, Altunuşağı köyü.
18. Prof. Dr. Hasan KÜRÜM, Fırat Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, Koçyolu köyü.
19. Prof. Dr. Hasan TOĞRUL, Batman Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Bölüm Başkanı, Odabaşı Mahallesi.
20. Prof. Dr. Hikmet ESEN, Fırat Üniversitesi, Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü, Sultanuşağı köyü.
21. Prof. Dr. Hikmet GEÇKİL, İnönü Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, Akuşağı köyü.
22. Prof. Dr. Hüseyin ÖZBEY, Çapa Tıp Çocuk Üroloji ABD, Doğancık köyü.
23. Prof. Dr. İhsan DAĞTEKİN, Fırat Üniversitesi, Makine Mühendisliği, Fırat Üniversitesi Rektör Yardımcısı, Hacıhüseyinler köyü.
24. Prof. Dr. İhsan KARABULUT, İnönü Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Emirhan köyü.
25. Prof. Dr. İnanç ÖZGEN, Baskil Meslek Yüksek Okulu, Günbağı köyü.
26. Prof. Dr. İnci TÜRK TOĞRUL, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Odabaşı Mahallesi.
27. Prof. Dr. İrfan BULU, Harvard Üniversitesi, Fizik Bölümü, Karakaş köyü.
28. Prof. Dr. İrfan KAYGUSUZ, Fırat Üniversitesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ABD.
29. Prof. Dr. Kasım KILIÇASLAN, Ankara Şehir Hastanesi Başhekimi, Şahindere köyü.
30. Prof. Dr. Kenan PEKER, Fırat üniversitesi, İşletme Bölümü, Meydancık köyü.
31. Prof. Dr. Lütfi BEHÇET, Bingöl Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, Aydınlar köyü.
32. Prof. Dr. Mehmet ACET, Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ABD, Bilaluşağı köyü.
33. Prof. Dr. Mehmet ESEN, Fırat Üniversitesi, Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü, Sultanuşağı köyü
34. Prof. Dr. Melahat BEYASLAN, Fırat Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Hacımustafa köyü.
35. Prof. Dr. Metin KAPLAN, Fırat Üniversitesi, Nöroşirurji ABD, Koçyolu köyü.
36. Prof. Dr. Necati TİMURKAN, Fırat Üniversitesi, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Yukarıkuluşağı köyü.
37. Prof. Dr. Niyazi BULUT, Fırat Üniversitesi, Fizik Bölümü, Yukarıkuluşağı köyü.
38. Prof. Dr. Niyazi ÖZDEMİR, Fırat Üniversitesi, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, Düğüntepe köyü.
39. Prof. Dr. Nurettin AYDOĞDU, Trakya Üniversitesi, Fizyoloji ABD, Bilaluşağı köyü.
40. Prof. Dr. Orhan ÇAKAR, Fırat Üniversitesi, Makine Mühendisliği, Demirlibahçe köyü.
41. Prof. Dr. Rasim BEHÇET, İnönü Üniversitesi, Makine Mühendisliği Bölümü, Aydınlar köyü.
42. Prof. Dr. Sema TİMURKAAN, Fırat Üniversitesi Histoloji ve Embriyoloji ABD, Yukarıkuluşağı köyü.
43. Prof. Dr. Servet YILDIZ, Fırat Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü,
44. Prof. Dr. Sezai OĞRAŞ, Dicle Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şefkat Mahallesi.
45. Prof. Dr. Şinasi YALÇIN, Fırat Üniversitesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ABD, Hacımustafa köyü.
46. Prof. Dr. Ulvi DEMİREL, Fırat Üniversitesi, İç Hastalıkları ABD, Mustafa Demirel Mahallesi.
47. Prof. Dr. Yasemin AÇIK, Fırat Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD, Hacımustafa köyü
48. Prof.Dr. Ömer MUNZUROĞLU(Merhum),Fırat Üniversitesi, Biyomühendislik Bölümü Şahindere köyü.
49. Prof.Dr. Rifat İLHAN(Merhum) , Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Orman Mühendisliği Bölümü, Doğancık köyü.
50. Doç Dr. Murat Yavuz SOLMAZ, Makine Mühendisliği, Şefkat Mahallesi
51. Doç Dr. Murat YILDIZ, Bitlis Eren Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, Harabakayış köyü.
52. Doç. Dr. Asım BALBAY, Siirt Üniversitesi, Makine Mühendisliği Bölümü, Yıldızlı köyü.

53. Doç. Dr. Bayram GÜNDÜZ, Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi ABD (Yakın tarihte Malatya Turgut Özal Üniversitesi'ne geçerek göreve devam edecektir.), Konacık köyü.
54. Doç. Dr. Caner Feyzi DEMİR, Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi.
55. Doç. Dr. Ercan ATAM, Imperial College London, Makine Mühendisliği, Karoğlu köyü.
56. Doç. Dr. Ferhat AKBEY, Erciyes Üniversitesi, Maliye Bölümü, Şahaplı köyü.
57. Doç. Dr. Hasan DEMİRHAN, Bağcılar Medipol Mega Üniversitesi Hastanesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları, Konalga köyü.
58. Doç. Dr. Hasan KORKMAZ, Fırat Üniversitesi, Kardiyoloji ABD, Eski Elazığ Şehir Hastanesi Başhekimi, Şefkat Mahallesi.
59. Doç. Dr. Hasan ŞENER, Fırat Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri Bölümü.
60. Doç. Dr. Mahmut ERBEY, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Moleküler Biyoloji Bölümü ve Genetik Bölümü, Kuşsarayı köyü.
61. Doç. Dr. Mehmet Ali ERDOĞAN, Anesteziyoloji ABD, Konalga köyü
62. Doç. Dr. Mehmet ALTUNBEY, Fırat Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Sultanuşağı köyü.
63. Doç. Dr. Mehmet BALİN, Fırat Üniversitesi, Kardiyoloji ABD, Şituşağı köyü.
64. Doç. Dr. Mehmet ÇAVAŞ, Fırat Üniversitesi, Mekatronik Mühendisliği Bölümü, Kızıluşağı köyü.
65. Doç. Dr. Murat KÜRŞAT, Bitlis Eren Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, Doğancık köyü.
66. Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK, Gaziantep Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Bilaluşağı köyü.
67. Doç. Dr. Nural İMİK TANYILDIZI, Fırat Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, İmikuşağı köyü.
68. Doç. Dr. Oğuzhan ÖZDEMİR, Fırat Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, Sarıgül köyü.
69. Doç. Dr. Olcay ÇETİNER ÖZDEMİR, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Tavşanuşağı köyü.
70. Doç. Dr. Ö.Faruk DURSUN, İnönü Üniversitesi, Hacımustafa köyü.
71. Doç. Dr. Selahattin SOLMAZ (Merhum), Sosyoloji Bölümü, Şefkat Mahallesi.
72. Doç. Dr. Sevdâ KORKMAZ, Fırat Üniversitesi, Psikiyatri ABD, Şefkat Mahallesi.
73. Doç. Dr. Seyhan YAĞAR, Ankara Şehir Hastanesi Anestezi ve Reanimasyon Kliniği, Hacımehmetli köyü.
74. Doç. Dr. Tacettin GEÇKİL, İnönü Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, Ulaştırma ABD Başkanı, Akuşağı köyü
75. Doç. Dr. Yalçın ATA, TÜBİTAK'ta Mühendis, Resulkahya köyü .
76. Doç. Dr. Yavuz SOLMAZ, Fırat Üniversitesi, Makine Mühendisliği, Şefkat Mahallesi.
77. Doç. Dr. Yüksel ESEN, Fırat Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, Sultanuşağı köyü.
78. Doç. Dr. Sevcân KÜRÜM, Fırat Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Koçyolu köyü.
79. Dr. Mert ÖZER, ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği, ABD' de Silikon Vadisi'nde yapay zekâ üzerine çalışmalar yürütüyor. Eskibaskil Mahallesi.
80. Dr. Öğr. Üyesi Ayhan AKBAL, Fırat Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, Karagedik köyü.
81. Dr. Öğr. Üyesi Barış BAYDEMİR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü.
82. Dr. Öğr. Üyesi Erhan AKBAL, Fırat Üniversitesi, Adli Bilişim Bölümü, Karagedik köyü.
83. Dr. Öğr. Üyesi Eyüp BOZKURT, Fırat Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Hacımustafa köyü.
84. Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin TİMURKAN, Fırat Üniversitesi, Klinik Bilimler Bölümü, Yukarıkuluşağı köyü.
85. Dr. Öğr. Üyesi Korkmaz ŞEN, Fırat Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, Harabakayış köyü.
86. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İLKİM, İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bilaluşağı köyü.
87. Dr. Öğr. Üyesi Mesut BALİBEY, Munzur Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Hacımustafa köyü.
88. Dr. Öğr. Üyesi Muhittin ÇELİK, İnönü Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İmikuşağı köyü.
89. Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARHAN, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu Elektrik ve Otomasyon Bölümü, Hacımehmetli köyü.
90. Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye TAY ÇAKAN, Turgut Özal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Suyatağı köyü.
91. Dr. Öğr. Üyesi Turgut DOLANBAY, Kafkas Üniversitesi, Acil Tıp ABD, Karakaş köyü.

92. Dr. Öğr. Üyesi Yelda SEVİM, Fırat Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü.
93. Dr. Öğr. Üyesi Zeki OMAÇ, Munzur Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, Kızıluşağı köyü.
94. Dr. Öğr. Üyesi Bekir DEMİRKOL, Kıbrıs Girne Amerikan Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Kuşsarayı köyü.
95. Uz. Dr. Abdullah ALKAŞI, Eskişehir Devlet Hastanesi, Çocuk Psikiyatrisi, Habibuşağı köyü.
96. Uz. Dr. Ali Çağrı ORAL, Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Bölümü, Tathpayam köyü.
97. Uz. Dr. Ersin DEMİREL, Malatya Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Mustafa Demirel Mahallesi.
98. Uz. Dr. Hikmet GELERİ, Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Höyük köyü.
99. Uz. Dr. Mehmet Nail BİLEN, Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Düğün-tepe köyü.
100. Uz. Dr. Mehmet Yaşar ASLANMİRZA, Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi, Genel Cerrahi Bölümü, Başhekim Yardımcısı, Doğancık köyü.
101. Uz. Dr. Mehmet Ziya ÇETİNER, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi, Tavşanuşağı köyü.
102. Uz. Dr. Metin DEMİREL, Özel Anadolu Hastanesi, Ortopedi Bölümü, Mustafa Demirel Mahallesi.
103. Uz. Dr. Murat MERAL, Malatya Müjde Hastanesi, Nöroloji Bölümü, Yukarıkuluşağı köyü.
104. Uz. Dr. Tuğçe Asena ÇETİNER, Ankara Polatlı Duatepe Devlet Hastanesi, İç Hastalıkları, Tavşanuşağı köyü
105. Uz. Dr. Yurdaer DENİZHAN, Malatya Sevgi Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji, Karakaş köyü.
106. Opr. Dr. Abdurrahman BOZYİĞİT, Üroloji Bölümü, Habibuşağı köyü.
107. Opr. Dr. Ahmet ERBEY, Memorial Diyarbakır Hastanesi, Göğüs Cerrahisi, Kuşsarayı köyü.
108. Opr. Dr. Bülent BOZYİĞİT, Malatya Gözde Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi, Habibuşağı köyü.
109. Opr. Dr. Ubeyt AKÇİN, Malatya'da Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı, Hacımehmetli köyü.
110. Opr. Uz. Dr. Ömer TAN, Uşak Devlet Hastanesi, Göğüs Cerrahisi Bölümü, Tavşanuşağı köyü.

Baskil'in Görevdeki Muhtarları

	Köy/Mahalle Adı	Muhtarın Adı Ve Soyadı
1	Canbeyler Mah.	Mustafa Çetiner
2	Cumhuriyet Mah.	Mustafa Balımbey
3	(Eski) Baskil Mah.	Celal Aydın
4	(Mustafa) Demireller	Bekir Demirel
5	Odabaşı Mah.	Alaattin Karakol
6	Şefkat Mah.	İbrahim Halil Bilboğa
7	Akdemir Köyü	Hurrem Aktı
8	Akuşağı Köyü	Selim Yavuz
9	Aladikme Köyü	Murat Zilayaz
10	Alangören Köyü	Mehmet Abiç
11	Altınuşağı	İzzet Altunkaya
12	Aşağıkuluşağı Köyü	Yaşar Yumlu
13	Beşbölük Köyü	Gökhan Acil
14	Bilaluşağı Köyü	İlker Uyan
15	Bozoğlak Köyü	Merdan Seçgin
16	Çavuşlu Köyü	Senai Yentür
17	Çiğdemlik Köyü	Cumali Yüzgeç
18	Deliktaş Köyü	Zeynal Gürsul
19	Demirlibahçe Köyü	Şevki Ceylan
20	Doğancık Köyü	Salim Beydüz
21	Düğün-tepe Köyü	Kenan Özdemir

22	Emirhan Köyü	Hacı Ali Emeç
23	Eskiköy	Abdullah Buzkan
24	Gemici Köyü	Ali Aydemir
25	Habipuşağı Köyü	Mehmet Alkaşı
26	Hacıhüseyinler	Hasan Yıldırımınç
27	Hacımehmetli Köyü	Yılmaz Yağır
28	Hacımustafa Köyü	Abidin Sakin
29	Hacıuşağı Köyü	Selahattin Uzala
30	Harabakayış Köyü	Enver Şen
31	Hüyük Köyü	Recayi Ertem
32	Işıklar Köyü	Metin Kızrak
33	İçlikaval Köyü	Ahmet Elmas
34	İmikuşağı Köyü	Abdulvahap İmik
35	Kadıköy	Mehmet Kahraman
36	Karaali Köyü	Osman Ertarğın
37	Karagedik Köyü	Asaf Akgündüz
38	Karakaş Köyü	Bahattin Atasoy
39	Karoğlu Köyü	Hasan Soylu
40	Kayabeyli Köyü	Rıfat Bozaba
41	Kızıluşağı Köyü	Osman Gündüz
42	Koçyolu Köyü	Mehmet Emin Körpi
43	Konacık Köyü	Ali Rıza Tekin
44	Konalga Köyü	Mehmet Çoşkun
45	Kumlutarla Köyü	Merdan Kırımoğlu
46	Kuşsarayı Köyü	Mesut Atabey
47	Kutlugün Köyü	Ahmet Tuğtekin
48	Meydancık Köyü	Mikayıl Peker
49	Paşakonağı Köyü	Sabahattin Kısak
50	Pınarlı Köyü	Hacı Ali Duman
51	Resulkahya Köyü	Cengiz Değer
52	Sarıtaş Köyü	Nadir Yurul
53	Söğütdere Köyü	Mehmet Emin Yasuntimur
54	Suyatağı Köyü	Yılmaz Önler
55	Şahaplı Köyü	Ramazan Akçakaya
56	Şahindere Köyü	Adnan Munzuroğlu
57	Şituşağı Köyü	Rıfat Balin
58	Şeyhhasan	Ali Yusuf Bozdağ
59	Tatlıpayam Köyü	Çetin Turhan
60	Tavşanuşağı Köyü	Mustafa Çelikten
61	Topaluşağı Köyü	Haşim Bozkuş
62	Yalıdam Köyü	Fehmi Türk
63	Yaylanlı Köyü	Hasan Aytekin
64	Yeniocak Köyü	Fikret Elalmış
65	Yıldızlı Köyü	Tekin Baydar
66	Yukarıkuluşağı Köyü	Mustafa Büyük

Kaynakça

1. Cumhuriyetin 50. Yılında Elâzığ 1973 İl Yıllığı, Elazığ, 1973
2. ARSLANTAŞ, Yüksel, Tarih Öncesi Dönemde Elazığ, Elazığ, 2018.
3. AŞAN, M. Beşir, Elazığ, Bingöl ve Tunceli İllerinde Türk İskan İzleri, Ankara, 1992.
4. AŞAN, M. Beşir, “Tabanbükü Şeyh Hasan Köyü Mezarlıkları” Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu Bildiriler, (5 -6 Mayıs 1986), Elazığ, 1986.
5. ÇAKAR, Enver, Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri, Ankara 2012.
6. ÇELİK, Aydın, “Harput Tarihi”, Geçmişten Günümüze Harput Mimarisi Paneli, (5-6 Haziran 2009), Elazığ, 2009.
7. TIZLAK, Fahrettin, Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850), Ankara, 1997.
8. ÜNAL, Mehmet Ali, XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara, 1989.
9. SEVİN, Veli, İmikuşağı I, Ankara, 1995.
10. SEVİN, Veli, Anadolu Arkeolojisi, İstanbul, 1996.
11. YAKAR, Jak, The Later Prehistory of Anatolia, C.1-2, Oxford, 1985.
12. YAKAR, Jak, Prehistoric Anatolia, Tel Aviv, 1991.
13. YİNANÇ, Refet-Mesut Elibüyük, Kanunî Devri Malatya Tahrir Defteri (1560), Ankara, 1983.
14. YÜKSEL, Hasan, Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Madenleri 1776-1794 Tarihli Maden Emni Defteri, Sivas, 1997.
15. YAŞAR Çoruhlu, Türk Sanatının ABC’si, İstanbul, 1993. s. 65. ; Metin Atsal, Mehmet Ozan Semerci, İzmir’in Osmanlı Eserleri 1 Hazireler, İzmir, 2005.s.13. ; Şen, Korkmaz, Eceabat’a Bağlı Bazı Merkezlerdeki Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2010.s.181.
16. GÜLSEN Baş, Bitlis’teki Yapılarda Mimari Süsleme, Bitlis, 2002.s. 80,81.
17. LÜTFİ Şeyban, Osmanlı Dönemi Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri, Adapazarı, 2007. ; Şen, a.g.t., s. 182.
18. Nur Suresi, 35.Ayet , Kur’an ı Kerim, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2012. s.353, Şen, a.g.t., s. 181.
19. Onkolog Dr. Haluk Nurbaki’ye ait yazı, 22 Haziran 1995 tarihli Akit Gazetesi - Zekeriya Bican, Sekizinci Şehir, s.121, - <http://www.nurbakimektebi.com/haluknurbaki/babalariniza-sorun.html> (Erişim:07.10.2019)
20. DR. MÜTEMİD Yazıcı, Elazığ Gazetesi, 08.06.1962
21. TAHA Toros “Mustafa Kemal ile Hacı Kaya arasında ilginç Telgraflar”, Tarih ve Toplum Dergisi-İstanbul 1991, cilt16, sayı.92
22. NUTUK, Cilt III, Vesika:67, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, Devlet Kitapları, s.962
23. KAZIM KARABEKİR Paşa- İstiklal Harbimiz, (İstanbul 1960, sayfa 229)- Z.Bican, Sekizinci Şehir, s.120
24. Elazığ Noterliği 9.12.1954 tarih ve Y.No 7387-7
25. B.O.A., Göç ve hizmetlerle ilgili rapor, Arşiv no:1-2, Klasör no:361, D.N. 14445, Fihrist no:15-22,15-23, Belge no: 1845
26. BOA. DH.I.UM.EK.00005.00069.001. T: 1330
27. M.ALİ Cengiz, İzolu-Kale, s.63
28. M.SABRİ Kelemeroğlu, Kasım-1989
29. Satvet-i Milliye Gazetesi, Çev.Erdal Açıkşes-Zafer Çakmak, ELASKAV Yay.,Elazığ 2003, 28 Ağustos 1338
30. DR. M. YAZICI, Elazığ Gazetesi, 08.06.1962
31. DR. M. YAZICI, Elazığ Gazetesi, 08.06.1962, Z.Çarsancaklı, Hatıralardan Bir Demet Dert Yumağı, İstanbul 2002
32. Elazığ Noterliği Elazığ Noterliği 9.12.1954 tarih Y.No 7382, Y.No 7385, Y.No 7386 ve Y.No 7383 ile Türkçeleştirilmiş aslına uygunluğu tasdik edilen belgeler.
33. TBMM, İ:55, 14.2.1341, C:3, s.415-416
34. T.TOROS, Tarih ve Toplum Dergisi-İstanbul 1991, cilt16, sayı.92- Elazığ Noterliği 9.12.1954 tarih ve Y.No 7381 ile Türkçeleştirilmiş ve aslına uygunluğu tasdik edilen belge.

35. CELAL PEKDOĞAN, Milli Mücadelede Malatya ve Çevresi (Demografik, İdarî, Siyasi ve Sosyo-Ekonomik Açidan) 1918-1922, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara, 1992 s. 150-151.s. 124
36. Atatürk Araştırma Merkezi, Milli Mücadele'de Güney Cephesi Sempozyumu, s.389, 25-27 Aralık 2013/Gaziantep, Bildiriler, Ankara 2015
37. ATASE, D:135/23. F: 24-1,2., Mustafa Onar, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı Yaşmaları-I, T.C.Kültür Bakanlığı.,s.167
38. DOĞAN Hamdi Yrd. Doç. Dr., Birinci Meclis'te Malatya Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri
39. ATASE, D:135/23. F: 24-3., Yrd. Doç. Dr. Hamdi Doğan, Birinci Meclis'te Malatya Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri
40. M.YAZICI Dr., Elazığ Gazetesi, 08.06.1962
41. Onkolog Dr. Haluk Nurbaki'ye ait yazı, 22 Haziran 1995 tarihli Akit Gazetesi
42. ÇAĞLIYAN, A, 2002, Baskil İlçesi (Elazığ) Coğrafyası, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi
43. ÇAKAR, E., 2012, Baskil (Elazığ) Yöresi Zaviyeleri Vakıflar Dergisi Haziran 2012 Sayı : 37
44. ERİNÇ, S., 1953, "Doğu Anadolu Coğrafyası," İstanbul Üniversitesi Yayın No: 572. İSTANBUL.
45. KIYAK A., 2012, Halk Dindarlığı Bağlamında Kutsal Mekân Anlayışı-Baskil Örneği- Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi/2, c. 1, sayı: 2, Gümüşhane.
46. SİLER, M., ŞENGÜN, M. T. 2019, Saklıkapı Kanyonu (Elazığ), Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu, 10-12 Ekim 2019, Ankara.
47. SUNKAR, M., ve TONBUL, S., 2009, Baskil Havzası'nda (Elazığ) Doğal Ortam Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 1-25
48. TONBUL, S., 1985, Kuzova-Hasandağı ve Çevresinin (Elazığ Batısı) Fiziki Coğrafyası (Basılmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. ELAZIĞ.
49. TONBUL, 1987, Elazığ Batısının Bitki Örtüsü Özellikleri, Fırat Üniversitesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C:I S:1 s:209-224, Elazığ
50. TONBUL, 1989, Elazığ Batısının Toprak Coğrafyası, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, C:3 S:1 s:211-233, Elazığ
51. GÖRKEM, İsmail, Elazığ Efsaneleri(metin-inceleme)
52. Elazığ 2006: Manas Yayıncılık
53. ULUTAŞ Eda, Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tabanbükü (Şeyh Hasan) Köyünde Sosyal ve Kültürel Hayat
54. HANGÜN İkrami Fıkra metinleri, tarafından, danışmanlığımızda tamamlanan; Elazığ Fıkraları (İnceleme – Metin) (Elazığ 2002) adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır.
55. ARTUN, Erman (1995), "Yaşayan Adana Karatepeli Fıkraları", İpekyolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri (1-7 Temmuz 1993, Ankara), Ankara, 19-55.
56. HANGÜN, İkrami (2002), Elazığ Fıkraları (İnceleme – Metin), Elazığ (F.Ü. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi).
57. GERÇEK E.,1996. Nazaruşağı (Baskil Elazığ) hidrotermal kuvars damarları ve ilgili cevherleşmeler. Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enst. Yüksek Lisans Tezi, 51s
58. KÜRÜM, S., 2011. K-Ar age, geochemical, and Sr-Pb isotopic compositions of Keban magmatics, Elazığ, Eastern Anatolia, Turkey, Natural Science, 3/9, 750-767.
59. MTA, 2014. Elazığ İli-Baskil İlçesi ve çevre köyleri metalik madenler ruhsatı. 201400168 Ruhsat Nolu IV. Grup Maden Arama Ruhsatı Etüdü.
60. TÜFEKÇİ, M.Ş., Dumanlılar, Ö., 1998. G.A.P. Elazığ ili Baskil ilçesi Topaluşağı köyü MTA ruhsatlı Bakır-Altın sahası sonuç raporu. MTA, Maden Etüd Arşiv No 2859.

Teşekkür

Baskil'i her yönü ile ele alan bu kitabın hazırlanma arzusu, değerli hemşehrimiz APS Tekstilin sahibi Osman Benzeş'ten gelmiş, Hasan Kürüm koordinatörlüğünde hazırlanmıştır.

Bu kitabı hazırlarken değerli destekleri için ilçe Kaymakamımız Oğuz Cem Murat'a, ilçe Belediye Başkanımız İhsan Akmurat'a, muhtarlarımıza, çok değerli yazarlarımıza, fotoğraf çeken arkadaşlarımıza, grafikerlerimize, kitabın Türkçe dil bilgisi kurallarına göre düzenleyen araştırmacı-yazar Hadi Önal, Doç. Dr. Sevcin Kürüm, Doç. Dr. Eyüp Bozkurt, Gülsüm Parılday ve katkı sağlayan herkese çok teşekkür ederiz.

Osman Benzeş, yirmi yıldan beri her yıl Baskilli yüz elli Yükseköğrenim öğrencisine burs vermekle beraber 2004 yılında ilçemize babası Şakir Benzeş adına modern bir kültür merkezi ve kültür merkezi içinde annesi Zahide Benzeş adına bir Halk Kütüphanesi kazandırmıştır. Aynı yıllarda Baskil ve köy okullarına bilgisayar laboratuvarları kurarak, o dönem de Baskilli gençleri bilgisayar ve internet teknolojisi ile tanıştırmıştır. Başka birçok desteği ile birlikte her yıl Ramazan ayında olmak üzere ihtiyaç sahiplerine gıda yardımlarında bulunmaktadır. Osman Benzeş'e Baskil ve insanlarımıza kazandırmış olduğu başta eğitim ve diğer destekleri için ne kadar teşekkür etsek az kalır. Kendisinin bilinmesi ve konuşulmasından çok rahatsız olduğunu bildiğimiz bu yardımlarından bahsetmekteki amacımız, on yaşında Baskil'den çıkmış olmasına rağmen Baskil'e yaptığı katkıların hepimize örnek olması arzusudur. Baskil'e el uzatan, imkânları dâhilinde destek sağlayan değerli iş adamımız Osman Benzeş'in şahsında, adını sayamadığımız iş insanlarımıza ve destek olan herkese yürekten teşekkür ederiz.

BİR CANDIR CANA CAN KATAR BASKİL'İM

Fırat'ın koynunda bir kutlu ilçe
Buram buram tarih kokar Baskil'im
Gemici'de döner gamlar sevince
Şeyh Hasan'da arşa çıkar Baskil'im

Bulutlu Dağı'nı selamlar her tan
Muşar Kalesi'dir yöreye kalkan
İmikuşağı'nda dur bir soluklan
Zeyve'den Harput'a bakar Baskil'im

Tomisa Kalesi Ahron'a uzar
Bilaluşağı'nda vardır çok mezar
Kutlugünden, Karoğlu'na selam var
Maziden atıye çınar Baskil'im

Topaluşağı'nda yaşar her anı
Katırhan'ın harabedir dört yanı
Höyüklerde saklar geçen zamanı
Yılın dört mevsimi fuar Baskil'im

Mezar taşlarını oku görürsün
İz sürersen Buhara'ya varırsın
Tarihinle ilin iftiharısın
Ülkemin ülküsü pınar Baskil'im

Yesevi'den el almıştır ereni
Gönül gözü açık her demi yeni
Mısralar yetersiz anlatmaz seni
İrfan incisidir hisar Baskil'im

Kadıköy'den Ankara'ya tel verir
Hacı Kaya Sebati'yle yol verir
Kalkan olur Kurtuluşa bel verir
Her haliyle örnek vakar Baskil'im

Saklıkapı, Karaleylek Kanyonu
Turizme kapıdır, turiste sunu
Göz güzele doyar görünce onu
Fırat'a küpeler takar Baskil'im

Ovası azsa da toprağı bitek
Kaysısı dünyada tektir inan tek
İnsanı soyludur öpmez el etek
Her müşkül altından kalkar Baskil'im

Fıkraları öğüt kokar, güldürür
Hoşgörüyle inancını sürdürür
Yücedir sevgisi kini öldürür
Gönüller mülkünde hünkâr Baskil'im

Teslim Abdal okur, yeşerir kıraç
Endemik bitkisi dertlere ilaç
Korumak kollamak onda tek amaç
Kültürün hamisi medar Baskil'im

Yaz gelmeden Haroğlu'ndan kalkmaz kar
Karga Dağ'da ardıc, meşe uğuldar
Geli Çayı ilkbaharda çağıldar
Kötülük bendini yıkar Baskil'im

Sever misafiri eli açıktır
Hakka bağlı hakikate âşıktır
Bilmez yalan dolan alını aktır
İnsanı kırmaktan korkar Baskil'im

Başı diktir, boyun eğmez ağıyara
Çocuk okutmada düşünce dara
Aş demiş, iş demiş düşmüş yollara
Göçün karşısında naçar Baskil'im

Şehitle gaziyle özdeştir adı
Kimin kimsesizin olur kanadı
Sever onu yetişen her evladı
Karanlığa ıstık yakar Baskil'im

Al beyaz renklerle yoğrulmuş kanı
Fethi Sekinlerle yücelir şanı
Hadi, hey arkadaş! Var sen de tanı
Bir candır; cana can katar Baskil'im

Hadi Önal/14 Kasım 2019/ELAZIĞ